

YENİ ÇAĞ

- **xx:** Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin "Barış ve Sosyalizm Problemleri" dergisinin çalışmalarını inceleme toplantısıyla ilgili bildiri
- **D. Urbani:** Dünyayı açıklayan ve değiştiren öğretti
- **A. Sobolev:** Çağımızın Marksist-Leninist partisi
- **xx:** Sermaye karşısında emek
- **R. Prieto:** Cunta zindanlarında beş hafta
- **xx:** Kapitalizm ve emekçilerin sağlığı
- **xx:** Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin bildirisi
- **xx:** TKP MK Politik Bürosunun Brüksel Toplantısıyla ilgili kararı
- **A. Saydan:** Yeni hükümetin programı ve sorunları
- **A. S.:** Dünya ve memleket devrim hareketlerinde akımlar

2 (116)

Şubat

1974

BARİŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin çalışmalarını inceleme toplantısıyla ilgili bildiri

7-9 Ocak 1974 tarihlerinde Prag'da komünist ve işçi partileri temsilcilerinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin 1972-73 dönemi çalışmalarını inceleme toplantısı yapıldı. Toplantıya aşağıdaki komünist ve işçi partileri delegasyonları katıldılar: Alman Komünist Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi, Arjantin Komünist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Bangladeş Komünist Partisi, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Belçika Komünist Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Cezayir Sosyalist Öncü Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Endonezya Komünist Partisi, Fas Kurtuluş ve Sosyalizm Partisi, Filipinler Komünist Partisi, Finlândiya Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, Guadelup Komünist Partisi, Guatemala Emek Partisi, Guyana İlerici Halk Partisi, Güney-Afrika Komünist Partisi, Haiti Birleşik Komünist Partisi, Hindistan Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda İşçi Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, İtalya Komünist Partisi, İsveç Sol-Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, Japonya Komünist Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının Partisi, Kolumbiya Komünist Partisi, Kosta-Rika Öncü Halk Partisi, Küba Komünist Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Meksika Komünist Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi, Nikaragua Sosyalist Partisi, Norveç Komünist Partisi, Panama Halk Partisi, Paraguay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Porto-Riko Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, San-Marino Komünist Partisi, Senegal Kurtuluş Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Şri Lanka Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Uruguay Komünist Par-

tisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezuela Komünist Partisi, Yeni Zelanda Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve adının açıklanmamasını rica eden daha bir parti.

Komünist ve işçi partileri temsilcileri yoldaşça yapılan tartışmalarda derginin çalışmaları hakkındaki görüşlerini açıkladılar. Toplantıya katılanlar onun çalışmalarını müspet olarak değerlendirdiler. Dergi, sayfalarında günümüzün en aktüel problemlerini işlemekte, kardeş partilerin Marksist-Leninist teori sorunlarını derinlemesine incelemelerine, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu, devrimci savaşa ilgili tecrübe değiş tokuşu yapmalarına yardım etmektedir.

Toplantıda, komünist ve işçi partilerinin kolektif teori ve enformasyon organı olarak derginin öneminin arttığı belirtildi ve çalışmalarının iyileştirilmesi için teklifler yapıldı. Toplantıya katılanların kanısınca dergi, komünistlerin halkların baş düşmanı olan emperyalizme (onun kalesi olan Amerikan emperyalizmine) karşı, barış, demokrasi, ulusal ve sosyal kurtuluş uğrunda, sosyalizm ve komünizm uğrunda, dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmi prensipleri üzerinde, komünist partileri arasında herkesçe kabul edilmiş ilişkiler normları gereğince birlik ve tesanütü uğrunda savaşa daha büyük katkıda bulunabilir, bunun için bütün olanaklar mevcuttur.

Toplantı, kardeş partilerini «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin çalışmalarına ve onun yayılmasına daha büyük bir dikkat ayırma çağırdı.

Toplantı, Şili demokratları ve yurtseverleriyle dayanışmanın belirtildiği, Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri ve senatör Luis Korvalan'ın derhal serbest bırakılmasının, faşist cuntanın kanlı teröre son vermesinin, hapis hane ve toplama kamplarında bulunan tüm Şili demokrat ve yurtseverlerinin serbest bırakılmasının istendiği bir bildiri kabul etti. Toplantıya katılanlar Avrupa, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde ilerilik ve sosyal adalet uğrunda savaşan komünistlerin kovuşturulmasını protesto ettiler ve bununla ilgili bir bildiri kabul ettiler.

Toplantı karşılıklı anlayış ve dostluk havası içinde geçti.

Toplantının çalışmaları sona erdikten sonra «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin 15. yıldönümüyle ilgili bir törenli oturum yapıldı.

Dünyayı açıklıyan ve değıştiren öğreti

Dominik Urbani

Lüksemburg Komünist Partisi Başkanı

1.

Dünyadaki bugünkü durum, toplumsal-politik hayatta dünya görüşü yönelimi problemine daha fazla keskinlik kazandırdı. Bu, bir yandan, tarihin, içinde bilinç alanına ilişkin etkenlerin gitgide daha çok belirlediği coşkun akışından ileri gelmektedir. Öte yandan da, uluslararası ilişkilerdeki kesin değışikliklerin, yani karşıt sosyal sistemlerin askeri-politik cepheleşme rini yumuşatarak, dünya ölçüsündeki sınıfsal çatışmanın diğer gelişme biçimlerinin ve bu arada ideolojik mücadelenin önemini azaltmak şöyle dursun, daha da artıran değışimin yasal bir sonucudur.

Bu koşullar içinde, işçi sınıfının bilimsel teori ve ideolojisi, çağımızın sosyal hegemonu olan Marksizm-Leninizmin önemi alabildiğine artmaktadır. Bugün Marks, Engels ve Lenin öğretisi, dünya toplumsal düşüncesinin yüksek ulaşımı olarak yaşamakta ve gelişmektedir.

Toplumsal hayattaki kesin değışimler, bilimin başdöndürücü bulguları, üretim güçlerinin eşi görülmedik artış ve yükselişi, tek sözle XX. yüzyılın kendine özgü eşsizliğini belirliyen her şey, bir bütün olarak Marksizm-Leninizmin, onun bileşen kısımlarının, temel fikir ve yargılarının derinlik ve doğruluğunu ispat etmekteydi ve ispat etmektedir.

Marksist-Leninist felsefe, doğa bilimlerinin coşkun ilerleyişi içindeki yoklamadan yüzakı ile çıktı. Bu bilimlerin başarıları, diyalektik materyalizm tarafından formüle edilen doğa, toplum ve fikrin gelişmesi genel özellik ve yasalarının gerçekliğine dair söz götürmez yeni kanıtlar ortaya koydu.

Kapitalizmin sosyal-ekonomik çelişkilerinin keskinleşmesi, sınıf mücadelesinin şiddetlenmesi, Büyük Oktobr Devrimi'nin ve bunun arkasından da Avrupa, Asya ve Amerikada bir dizi sosyalist devrimlerin üstün gelmesi, komünist formasyonların (gelişme safhası) ortaya çıkması, yani tarih öncesinden gerçek insanlık tarihine doğru geçilmesi, tarihi materyalizm teorisi temel fikirlerinin oluşup yerleşmesi ve gelişmesi için zengin bir sosyal materyal verdi.

Marksist-Leninist politik-ekonomi, Marks tarafından yapılan kapitalist üretim tarzı tahliline ve Lenin'in emperyalizm teorisine dayanarak, kapitalist ekonomideki en yeni olguları açıkladı; onun devlet-tekel kapitalizmi haline gelmesinin özllüğünü ortaya çıkardı ve özelliklerini gösterdi. Marksist politik-ekonomik tahlilinin üzerinde kurulduğu temelin köşetaşı olan

artık-değer teorisi, kapitalist iktisat mekanizmi sömürücü karakterinin, yapısındaki bütün görünür karışıklık ve değişmelere rağmen, ardıcıl biçimde ortaya çıkarılıp açıklanmasına olanak verdi.

Komünist toplumun iktisadi örgütüne ilişkin klâsik Marksist-Leninist prensipler ve sosyalist ülkelerin somut tecrübesini teorik olarak değerlendirmeye temeli üzerinde gelişen sosyalizm politik-ekonomisi, yeni sosyal düzenin ekonomik ilerlemesi için sağlam ve etkin bir bilimsel gösterge oldu.

Bilimsel sosyalizm ve komünizm teorisi, sınıf savaşı ve devrimci hareketler canlı pratiğinin, kurulması gerçekleştirilmiş olan sosyalizmin (doğuşu, oluşup yerleşmesi ve ilerlemesi boyunca, yani geçiş döneminden gelişmiş sosyalizm ve komünist toplum kuruculuğuna kadar) edindiği yapıcı tecrübenin yaratımlı biçimde gelenlenmesiyle zenginleşti.

Şu var ki, XX.yüzyıl yalnız bilimsel Marksist düşüncenin üstün gelme yüzülmakla kalmadı. En yeni tarih, Marksizm-Leninizmin devrimci-dönüştürücü gücüne tabi olarak gelişti. Bu gelişmenin yolunu, genellikle uluslararası proletaryanın politik ve sosyal-ekonomik zaferleri, sosyalizmin giderek artan gücü, yani *Marks, Engels ve Lenin'in fikirlerine dayanılarak* girişilen, örgütlenen ve yön alan sınıfsal ilerleme çizdi. Uluslararası ilişkilerde bugün gerçekleşmekte olan dönüm de, nihayet, Marksist teori ile pratik arasındaki birliğin içerdiği aynı dönüştürücü güçten hız almaktadır. Çünkü bu, bir yandan sosyalizmin objektif kudretinin; öte yandan da, onun, stratejisi uluslararası komünist hareketi kolektif teorik düşüncesi tarafından işlenen dünya ölçüsündeki bilinçli ve amaca yönelik ileri hareketinin sonucundan başka bir şey değildir.

Bütün bunlar, Marksizm-Leninizm fikirlerinin niçin her yerde gitgide artan bir ilgi uyandırdığı sorununu tamamiyle açıklığa kavuşturuyor. Son zamanlarda, komünist ideolojimize gösterilen ilgi âdeta çığ gibi büyüyor. Kapitalist dünyada tekellerin egemenliğine karşı, kapitalist toplumdaki kâr hırsına, gitgide daha çok bilincine varılan toplumsal amaç ve perspektif yoksulluğuna karşı yükselen sosyal protesto, hep Marksizme yönelme çabalarında ideolojik ifadesini buluyor. Üretim güçlerinin gelişmesi, sosyal eşitsizliği ve sömürüyü ortadan kaldırmak şöyle dursun, tersine daha da derinleştirip artırdıkça, toplumda bu durumun temelinde hangi nedenlerin yattığını ve bunların nasıl giderilebileceğini anlama isteği ve çabaları önlenmesi imkânsız biçimde yayılıyor. Kapitalist Avrupa'nın göbeğinde bulunan memleketimizde, bizler, burjuva toplumunun düşünce ortamında oluşan değişimleri gayet iyi hissediyoruz. Sosyal ilerleme yolunu gösteren teori olarak Marksizm-Leninizme karşı durmadan artan ilginin, komünistlerin politik aktifliğinin yükselişiyle, emekçilerin menfaatleri uğrunda yürüttükleri mücadelenin başarılarıyla, genel ulusal problemlere daima yapıcı çözümler önermeleriyle yakından bağlı olduğunu görüyoruz.

Sosyal adalete, sınıfsal uzlaşmaz zıtlıkların bulunmıyacağı topluma, halklar arasında dostluk ve işbirliğine ilişkin en parlak insancıl sanıların canlı timsali olan sosyalist dünyada gerçekleştirilen dâvalar Marksizm-Leninizmin çekim gücünü artırmaktadır.

Tabii, burjuva ideolojisinin egemen olduğu bir toplumda Marksist görüşlerin benimsenmesi, öyle sancısız ve güçsüzsüz, âdeta otomatik olarak gelişen bir süreç değildir. Bu alanda biz komünistlere büyük bir açıklama ve propaganda işi düşmektedir. Şu var ki, hayatın kendisi, bu alanda bizim güçlü ve sağlam müttefikimizdir. Çünkü bizim fikirlerimize karşı ilgi, sömürücülük toplum koşullarında günlük hayat pratiğini değerlendirme, sosyalist ülkelerdeki diğer sosyal gerçeklikle karşılaştırma denemeleri içinde doğmaktadır.

Marksizm-Leninizme karşı böyle bir yaşamsal temel üzerinde oluşup artan ilgi, bu öğretiden yana olanların saflarını yasallıkla genişletmekte, proletaryadan, emekçi yığınlarından, aydın ve gençlik çevrelerinden yeni yeni grupları aktif devrimci mücadeleye, komünist hareketine çekmektedir.

Bizim teori ve ideolojimizin en katı düşmanları bile, bunun artık dimağ-ları kuvvetle sardığı gerçeğini tanımak zorunda kalıyorlar. Burjuva gazete ve dergileri, büyük bir telâş ve şaşkınlıkla «Marksist rönesans»tan, «Marks'ın yeni doğuşu»ndan, «Marksist heyecanın yükselişi»nden söz edip duruyorlar.

Amerikan «Time» dergisinde, Batı Avrupanın yalnız Federal Almanya-daki Bremen Üniversitesi gibi en yeni öğretim kurumlarında «hem öğretim üyelerinin, hem de öğrencilerin yüzde yüz Marksist» olmakla kalmayıp, aynı zamanda geleneksel katolik öğretim merkezlerinde de Marksist felsefe, sosyoloji ve politik-ekonominin eğitim-öğretim programında günden güne daha önemli bir yer aldığını okuyoruz. (1) Roma Üniversitesi tarih öğretmeni Enzo Tagliacozzo şunları yazıyor: «Bizim dersliklerimizde tanık olduğumuz çeşitli duygular ve düşünüş tarzları ... Marksizmin daha Birinci Dünya Harbi'nden önce ölüp gideceği kehanetini savuran birçok öngörünün yaşamsal gerçeklik tarafından kesinlikle yalanlandığını gösteriyor. Biz bugün Marksizmin etkisi altında bulunan dördüncü kuşaktan insanlarla boğuşma halindeyiz ve bu entelektüel etkinin zayıflıyacağına dair hiç bir belirti görmüyoruz.» (2)

Böylesine kesin ve güçlü çizgilerle çizilen bu tablo, daha çok üniversite çevrelerinde ve akademik kurumlar ortamındaki durumu, yani burjuva toplumu teorik çalışmalarının yoğunlaştığı alandaki durumu yansıtıyor. Bu

(1) «Time», May, 7, 1973, pp. 9 and 12.

(2) Socialist Affairs, Socialist International Information, May-June 1973, p. 63.

alandaki Marksist teoriyi daha esaslı biçimde kavrama eğilimi, öyle bir kalemde değerlendirmeye gelmez bir olgudur.

Şüphesiz ki, bu alanda Marksizme gösterilen ilgi, daha çok, en ince burjuva fikirlerinin de çaresizliğinden doğan aydın tatminsizliğinden ileri geliyor. ⁽³⁾ Fakat bu, sorunun yalnız bir yanıdır. Öbür yanı, Marksizmi açıktan açığa tanımayan burjuva tarihçi, sosyolog ve ekonomistlerinin, yine de kendilerine göre ona başvurma gereğini hissetmeleridir. Kendi görüşlerini her fırsatta onun fikirleriyle karşılaştırma bu bilginler için bir ihtiyaç haline gelmektedir. Zira kendi görüşlerinin, deyim uygunsa eğer, bilimsel çapını bu suretle kontrol etmektedirler. Bu da, onlara, bilimsel sorunları ortaya koymada gereksiz ayrıntılara, düşünüşte basitlik ve sığlığa düşmekten kaçınma olanağını vermektedir. Kolumbiya Üniversitesi (ABD) profesörlerinden Carles Frankel'in aşağıdaki sözleri, Marksist olmayan çağdaş ideologun yaratıcı laboratuvarının bu «sır»ını çok iyi açıklamaktadır: «Marks'a karşı tutumumuzu belirlerken, hümanist bilimlerin alanında çalışan çoğumuz, kendi uğraşımız olan bilim dalına ve zamanın problemlerine karşı tutumumuzu belirlemiş oluyoruz. Marks'ı inceleme ve eleştirmekle bilinçli ve açık olarak uğraşmasak bile, o yine de her diyaloga görünmeden hazır bulunmaktadır.» ⁽⁴⁾

Özel olarak Marksizm-Leninizmi «yalanlama» ve yozlaştırma görevini yükümlenmiş ideologlar tarafından bu öğretiye gösterilen mesleki ilgi bütünü başka düşüncelerden hız almaktadır. Bu ideologlar arasında Marksizmin açık düşmanlarını ve teorimize, sosyalizmin ve işçi sınıfının menfaatlerine düşmanlıklarını Marksist kavram ve terimlere bürünmüş bir ideolojik kamufleyle gizlemeye çalışanları görmekteyiz. Lenin şöyle der: «Marksizmin teorik zaferi, onun düşmanlarını Marksist görünmek zorunda bırakıyor.» ⁽⁵⁾ Ve her şeyden önce XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarına değgin olan bu sözler, bugün de tamamiyle aktüel olarak, kalmaktadır. Demek ki, Marks'ın öğretisini tarihsel gelişmesi boyunca ideolojik-politik gölgesi gibi izleyen ve çeşitli biçimlerine rağmen yekparelik gösteren sözde Marksizmin, burjuva basını tarafından toplamına «Marksist

⁽³⁾ İskandinav sosyal-demokrasininin ünlü teorisini G. Gunnarson, çağdaş burjuva bilginlerini Marksizme başvurmayla yönelten nedenleri şöyle açıklıyor: «Marks'ın teorileri etrafında elbette her zaman tartışmalar yapılmıştır; fakat bunlar şimdi yeni incelemelere konu olmuştur ve burjuva bilimi tarafından bile büyük bir olumlu ilgi görmektedir. Bugün, her yerde, kapitalizmin temel gelişme çizgilerinin açıklanması, yani çözümlenmesinde burjuva ekonomik teorisinin tamamen anlaşılır nedenlerle acze düştüğü sorun söz konusu oldukça, Marks'ın üstünlüğü itiraf edilmektedir.» (G. Gunnarson. Socialdemokratiskt ideär. Malmö, 1971, s. 48-49.)

⁽⁴⁾ Bk: Frankel, Theory and Practice in Marx's Thought. (In «Marx and Contemporary Scientific Thought». The Hague, 1969, pp. 20-21.)

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 23, s. 3.

rönesans» adı verilen şeyler içinde ciddi bir nicelik meydana getirdiğini görmek gerekmektedir.

Bunun anlamı şudur: Marksist-Leninist öğretinin bugünkü dünya ideolojik hayatında merkezî bir yer olduğunu ve etrafında zamonımızın tüm teorik eyleminin döndüğü bir mihver haline geldiğini söylerken, gerçek Marksizmi, bununla terminolojik biçimden başka bir ilişkisi olmayan sayısız ideolojik düşünce ve görüşlerden ayıran sınırın nereden geçtiğini iyice gözetmeliyiz.

Bu sınır, çokluk, Marksist-Leninist öğretinin bütünlüğüne karşı satışmanın başladığı, onun bir kısım fikirlerinin diğerlerine, bir yanının ötekine karşı konulmak istendiği yerden geçer. Öyle ki, kâh «hümanist genç Marks» adına «devrimci yaşlı Marks»a karşı mücadele açılır, kâh Marksizm-Leninizmde teori olmadığı, ancak bilimsel tahlil metodu bulunduğu duyurulur. Oysa, Lenin'in sözleriyle belirtecek olursak, «aynı külçe çelikten dökülmüş olan Marksist felsefeden, objektif gerçeklik feda edilmedikçe ve burjuva yalanının kucagina düşülmedikçe, bir tek temel fikir, bir tek önemli parça koparmak olanaklı değildir.»⁽⁶⁾ Biz işte bu açıdan bakarak, Marksist-Leninist öğretinin bütünlüğünün en önemli yönlerinden birini, yani bu öğretide proletaryanın bilimsel teori ve sınıfsal ideolojisinin birleşimini daha ayrıntılı olarak incelemeye çalışacağız.

2.

Marksist dünya görüşü, toplumsal yaşam asıl, bilinç tâlidir görüşünün ardıcıl olarak çıkış noktası yapar. Sonuç olarak, dünyayı fikirler değil, toplumun maddi temelinde yerleşik çok daha güçlü kaldıraçlar ilerletir. Öyle ki, her tarihsel değişimi gerçekleştirebilmek için «maddi gücün maddi güçle yenilenmesi gerekir». ⁽⁷⁾ Fakat K. Marks ünlü «Foyerbah hakkında tez'ler»inde, filozofların önüne de, dünyayı yalnız açıklama değil, aynı zamanda değiştirme ödevini koyuyordu. Görünüşteki paradoksu, Marks'ın «yığınları sarıp kavradıkça, teori de maddi güç olur» ⁽⁸⁾ biçimindeki yönergesi gideriyordu.

Fakat yığınları kavrayabilmek ve onların bilincine girebilmek için, teorisinin bu yığınların gerçek ihtiyaçlarının ifadesi olması gerekir. İşte, Marksizmin emekçi menfaatlerini savunma anlamındaki belirgin ideolojik özelliği, açık partililiği, sınıfsal yönelim ve ardıcılığıdır ki, onun işçi hareketiyle birleşmesine, dolayısıyla de dünyayı değiştirme yeteneğine sahip maddi güç haline gelmesine imkân vermiştir.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 18, s. 346.

⁽⁷⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 1, s. 422.

⁽⁸⁾ Yine orada.

Bugün Marksist-Leninist teori, hayatın dünya devrimci hareketi önüne çıkardığı en karmaşık sorulara bilimsel cevaplar bulunabilmesini sağlamaktadır. Kardeş partilerin dokümanlarında, komünistlerin uluslararası toplantılarında kolektifçe işlenen fikirlerde dile getirilen bu bilimsel çözümler ideolojiyi teşkil etmekte ve zamanımızın en etkin politik hareketinin devrimci pratiği olarak özdekleşir.

İdeolojiler arasında sınıfsal menfaatlerin çatışmasını yansıtan anlaşmazlık uzlaşma tanımaz. Bu yargı, Marksist-Leninistler için, dünyada ideolojik-politik mücadelede tuttıkları mevzileri belirleyen prensiplerden biridir. Ve komünistler kendileri için böylesine «esneklikten yoksun» bir hareket hattını hiç de isteğe bağlı olarak seçmiş değildir. Birbirine taban tabana zıt sınıfsal temel üzerinde oluşup gelişen ideolojiler arasındaki uzlaşmazlık, hiç kimsenin irade ve isteğine bağlı olmıyan objektif bir olaydır. Bunu, burjuva, oportünist ve revizyonist teorisyenlerin, özellikle Marksizmin bilimsel niteliklerinin sözkonusu edilmesine karşı olmıyanların, Marksist-Leninist ideoloji hakkındaki tutumları da kanıtlamaktadır.

Bu gibilerin bütün gerekçe ve kanıtları Marksizmi ikiye «bölme»yi, bu öğretilde katışık ve bütünleşmiş olan bilimsel teori ile ideolojiyi birbirine karşı koymayı hedef tutuyor. Bununla birlikte, bizzat Marks'ın, kendi bilimsel fikirlerinde «ideolojik görüşlere karşıtlıklar»⁽⁹⁾ bulduğu yolundaki uyarılar önemli bir rol oynuyor. Marks'ın bilinen ideoloji tanımlaması, yani ideolojiyi imgesel bilinç biçimi olarak tanımlaması, her ideolojiyi bilinçten kayıtsız-şartsız koparan bir yargı biçiminde yeniden ileri sürülüyor. Buradan da, Marksizm için güya çözümü olanaksız ve onu «bilimselliği koruma adına» ideolojik olmaktan, parti ilkelerine bağlılık ve sınıfsal yönelimden vazgeçmek «zorunda bırakan» iki soru doğuyor. 1) Marksizm nasıl aynı zamanda hem bilim, hem de ideoloji olabilir, yani hem dünyayı objektif olarak yansıtan teori, hem de «imgesel bilinç» olabilir? 2) Bir tek hedefi, gerçeği aramayı uğraş belliye bir bilim, nasıl olur da, ideolojik, yani peşinen belirli sosyal-sınıfsal yönelgelerle bağlanabilir?

Birinci soru kavramlar karıştırılarak kurulmuştur. Marks ve Engels, «ideoloji», «ideolojik düşünce» ve «ideologizm» kategorileriyle, düşüncüyü düşüncenin izlediği ve bunun güya onun aydınlattığı gerçek varlıktan (nensından gayrı varolan her şey) tamamen koparak ve onunla bağıntısını unutarak yaptığını öngören subjektif spekülasyonun, böyle bir teorileştirme metodunun anlamını veriyorlardı. Marks'ın zamanında, bu toplum hakkında teorik görüşleri oluşturmanın egemen metoduydu ve gerçek-dışı bilinç olarak ideolojinin özlüğü de buna göre belirleniyordu. Bu belirleme, burjuva ideolojisi için bugüne kadar da geçerliğini korumaktadır. Fakat Marksist teorinin kendisi, gerçeklikten uzaklaşarak ve kendini mü-

(9) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 13, s. 8.

temadiyen ona göre ayarlıyarak, belirli sınıfın menfaatleriyle ve kendisinden önceki toplumsal düşünceyle bağıntısını bilinçle ortaya çıkararak, başka yoldan oluşuyor ve geliyordu. Ve Marksizm, kendi örneğiyle, oluşma tarzı bakımından, içerik bakımından, toplumsal ideolojide bilimsel karakter olabileceğini gösterdi. Bundan ötürü, Lenin, «Marksizm», «bilimsel sosyalizm» ve «proletarya ideolojisi» ⁽¹⁰⁾ kavramlarını eşitlemekte tamamen haklıydı.

İkinci soru, birincisinden farklı olarak, öncelikle kavramsal-terminolojik kökenli mevhum çelişkiye değil, her teorik düşüncenin karşı karşıya geldiği ve ancak Marksizm-Leninizmin bilimsel bir çözüm getirebildiği gerçek problemine değiniyor.

İdeoloji eğer bilimsel veya gayrı bilimsel olabiliyorsa, toplumsal bilim daima ideolojiktir. Her şeyden önce, her teorik fikrin herhalde menfaatlerine en çok cevap verebileceği sınıfsal bir sahibi bulunacaktır. Bilimsel gerçeği açıklamayı uğraş edinen sosyal araştırmacı bir ikilem karşısındadır: Ya kendi işinin ideolojik ilişkiliğini kendisi belirleyecek, ya da bu iş, ona bağlı olmaksızın, belki de onun irade ve niyetlerine aykırı olarak, yapılacaktır.

Burjuva teorisyenleri, varsın öyle olsun, ama yine de ikinci şık (yol) tercih edilir diyorlar. Bu şık, onlara göre, bilginin hiç olmazsa gerçeği arama sürecinde objektifliğini korumasına imkân verir. Fakat böyle bir düşünce, gizliden gizliye, araştırmacı rolüne, gerçekte daima canlı kişi, toplumun üyesi, belirli sosyal ve mesleki grupun temsilcisi olduğu halde, bir bağımsız aklın (zekânın) yükseltilmesini gerektirmektedir. O, kendi başına, bilimsel araştırma mekanizminin ayrılmaz unsurunu teşkil ederek, bu araştırmaya kendi görüş, yandaşlık ve çıkarlarının iletkeni olarak katılır. Bu ışık altında, teoriyi ideolojiden arındırma çabası, bilimi bilginlerden ayırma denemeleriyle birdir.

Marksizm-Leninizm, sosyal araştırmacı için, sınıfsal menfaatlerin dışında yatan gerçeği aramaya yöneldiği takdirde, gerçek bilimsel bilgiye erişmenin genellikle gerçekleştirilemez olduğunu saptamaktadır.

Toplumsal bilimin objektif olarak şartlı ideolojikliğini her yanı ile meydana çıkarılması, Marksist düşüncenin en büyük bulgularından biri, varoluş ile bilinç arasındaki karşılıklı ilişkileri materyalistçe açıklamasının dolaysız sonucuydu. Lenin şöyle der: «... Materyalizm, diyebiliriz ki, şu veya bu olayı değerlendirmede doğrudan doğruya ve açıktan açığa belirli bir toplumsal grupun görüş açısından hareket edilmesini zorunlu kılarak, partililiği gösterir.» ⁽¹¹⁾ Marksizm-Leninizm, gerçekliğin objektif tablosunu verip, tarihsel sürecin gerçekliğini yansıtırken, bunları, işçi sınıfının, bu

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 6, s. 269.

⁽¹¹⁾ V. İ. Lenin, *Bütün eserleri*, c. 1, s. 419.

sınıfın sosyalizm ve komünizm uğrunda devrimci mücadelesinin menfaatlerinden hareket ederek ele alır. Marksist teorinin dünya olgularına bu yaklaşımı, yani Lenin tarafından etrafıca temellendirilen ve derinleştirilerek işlenen bilimde partililik prensibine uygun olan bu yaklaşım, elbette açıkça ve dürüstlük gereklerine biricik uygun olan da budur.

Burjuva toplum bilimi de, peşin partililikten yoksun olmakla öğrenmesine rağmen, kendisini, örneğin kapitalist düzenin tamamıyla çöküşünün ve yerini sosyalizmin almasının kaçınılmazlığı sonucunu çıkarma yasağı gibi ideolojik normları titizlikle gözetmeye zorlayan bir sınıfsal yönelime sahiptir. Burada ideolojik olma gerçekten bilimsellikle çatışma halindedir; çöküp gitmeye hükümlü sınıfların ideolojisi, Lenin'in deyişiyle «doğru düşünüp kestirecek kimseleri olmadığından değil, ... çöküp gitmeye yüz tutmuşken doğru düşünmenin olanaksızlığı yüzünden» ⁽¹²⁾, onların teorik düşüncesini desteklemektedir.

Şimdi Birleşik Amerikada ve Batı Avrupada, Marksizm örneğinin dikkate alınmasını, geleceğe doğru yönelme niteliğindeki görüş ve değerlerden kendine özgü «yeni bir ideoloji»nin ve içsel bir düzgün sistemin yaratılmasını öğütleyen yetkili sesler işitilip durmaktadır. Örneğin, Amerikan «teknotronik devrim» teorisini Z. Brzejnski, başlamakta olan yeni tarihsel çağda, Marksizmin daha öncekinde oynamış olduğu rolü oynayabilecek bir «yeni entelektüel sentez» gereğini belirtmektedir. ⁽¹³⁾ Ünlü İngiliz tarihçisi A. Toynbee, «yeni ideoloji» sorunlarından söz ederken, «bunun etkin olabilmesi için, hayatın bütün yanlarını kapsayabilecek yeni bir felsefi ve dini dünya görüşü olması, bizim üstünlüklerimizin sırasında da değişiklikler yaparak ideallerimizi başkalaştırması gereklidir» demektedir. ⁽¹⁴⁾

Böylelikle, burjuva teorisyenleri genellikle ideolojiye hiç de karşı değildirler. Onlar, somut olarak, gücünü hissettikleri ve hiç bir şeyle karşı koyamadıkları Marksist-Leninist ideolojiye çullanmaktadırlar. Ideolojik bakımdan Marksizm-Leninizme uzlaşmaz tutumları, çokluk, onunla teorik tartışmalara katlanmaya hazır oluş biçiminde görünür. Marksist teoriyi «fikirlerin barış içinde yanyana yaşamaları» alanına sürüklemekle çabalarıyla de, bu teoriyi proletaryanın ve sosyalizmin menfaatleri doğrultusundaki açık ve kesin yöneliminden yoksun edebilecekleri ümidini beslerler.

Bu açıdan bakılınca, Marksizmin ideolojik-politik düşmanları için, sözü mutlaka Marksist bilimin ideolojiliğine hücumlarla başlayan veya biten revizyonizm, pek çekici olsa gerektir. Bilimsel kılığa bürünme çabasıdaki

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 303.

⁽¹³⁾ Bk: Z. Brzejnski, *Between Two Ages. America's Role in the Technotronic Era*. New York, 1970, p. 121.

⁽¹⁴⁾ A. Toynbee, *Surviving the Future*. London, 1971, p. 43.

bugünkü anti-komünizmin baş dergisi, R. Garodi'nin yapıtlarını değerlendiren, memnuniyetle şunları belirtiyor: «Genel itiraf edebileceğinden fazlasını istemektedir. Çünkü, eğer kendisi haklıysa, Marksizmin ideoloji olarak ortadan kalkması ve eleştirisel felsefe haline gelmesi gerekir. Ve Marksizm, bu rolüyle de, artık geniş bir dinleyici yığını için açık-teorik yönelgeler veremez, yani esas itibariyle ileri sürdüğü en önemli sorunlara açık cevaplar verebilecek durumdan bir hayli uzaklaşmış olur.» ⁽¹⁵⁾ Daha açık söylersek, bu, emperyalist burjuvazinin rahat rahat bir arada varolabileceği «Marksizm» olur; teorik bakımdan kansızlaşmış ve artık devrimci hareket kılavuzu olma yeteneğini yitirmiş kabine (çalışma odası) «eleştirisel felsefe»si olur.

Bugün eğer burjuvazi gerçekten Marksizm-Leninizme karşı sonsuz bir nefret duyuyorsa, eğer tekellerin egemenliğine karşı, demokrasi ve sosyalizm uğrunda ki savaşta bizim teorimiz komünist strateji ve taktiğinin eylem gücünü teşkil ediyorsa, bu, Marksist-Leninist bilim ile devrimci proletaryanın sınıfsal ideolojisinin birbirinin aynısı olmasından ileri gelmektedir.

3.

Zamanın akışı, her toplumsal teorinin önüne, daimi olarak, dünyada değişme halindeki koşullara göre onun kendisinin gelişmesi gereği problemi koymaktadır. Marksizmin kurucuları, kendi öğretilerinin artık bir kere olduğu biçimde sürgit donup kalabileceğini aklılarından bile geçirmemişlerdir. Lenin, «eğer hayatta geri kalmak istemiyorlarsa, her yönde daha ileri götürmeleri gereken» ⁽¹⁶⁾ teori bakımından, kendi kuşağından Marksistlere düşen ödevi açık olarak formüle etmiştir.

Fakat bu ileri götürme işi nasıl başarılabacaktır? Marks ve Engels'in ideolojik-teorik mirası etrafında daha geçen yüzyılın sonunda ve bu yüzyılın başında alıp yürüyen ateşli tartışmalar, bu sorunun, işçi sınıfınca yürütülen sosyalizm mücadelesinin geniş perspektifi bakımından çözümleyici bir önem taşıdığını göstermiştir. Bu soruya yalnız bir tek doğru cevap verilebilir, zira bilim genellikle gerçeğin çoğulluğu, çelişikliği diye bir şey tanımaz. Ve yalnız bu nedenle bile, bugün burjuva ve oportünist ideologların kabul ettikleri «Marksizmin plüralizmi» iddiası, Marks'ın öğretisini takip edenlerin, yani XIX. ve XX. yüzyılların sınırında Marksizmin özünü değil de sözünü kavrayıp benimsedikten sonra yeni gerçeklik karşısında teorik ve politik bakımdan çaresiz duruma düşenlerin dramını bir fars biçimde yeniliyen bu iddia büsbütün tutarsız görünür.

Marks'ın teorisini daha ileri doğru geliştirme probleminin ne suretle çö-

⁽¹⁵⁾ Problems of Communism. Sept.–Oct. 1970, p. 18.

⁽¹⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 4, s. 184.

zülmesi gerektiğine dair genel ilkesel direktif, bu teorinin kendi içinde, onun devrimci pratikle perçinli birliğinde yer almış bulunuyordu. Marks ve Engels'in ölümlerinden sonra, bu problem keskinleşince, önce, Marksizmin tükenmez yaşamsal gücünün bütün özülle bu birlikte olduğunun anlaşılması gerekiyordu. İkincisi, Marksist bilgi ile eylem arasındaki bu bölünmez karşılıklı ilişkinin bir yandan teoriyi ne suretle geliştirip zenginleştirdiğinin, öte yandan da zaferden zafere ulaşan devrimci strateji ve taktikte ne suretle tecessüm ettiğinin adimsel olarak gösterilmesi gerekiyordu. Bu iki istemin ancak Lenin'in muazzam teorik ve politik eylemiyle en ardıcıl ve en dolgun biçimde gerçekleştirilmiş olması, Marksist öğretinin XX. yüzyıl koşullarında biricik olanaklı uzantısı ve gelişmiş biçimi olarak Leninizmin önemini belirlemektedir.

Marksın teorisini örneğin «Kapital»de yer alan fikirler çıkarılmış olarak düşünmek imkânsızdır. Bunun gibi, çağdaş Marksizm de, bütün bileşen parçalarının gelişmesine, felsefesine, politik-ekonomisine, bilimsel komünizm teorisine Lenin'in yaptığı katkı olmadan düşünülemez ve varolamaz. Emperyalizmin özlük ve yasallıkları konusunda Lenin'in yaptığı tahlilden, onun sosyalist devrim teorisinden, yeni tip devrimci parti öğretisinden, eserlerinde yer aldığı üzere, proletaryanın iktidarı ele geçirme yolunda, politik egemenliğini kurma sırasında uyguladığı strateji ve taktiğin en etraflı biçimde işlenmiş bilimsel temellerinden vb. yoksun bir çağdaş Marksizm olamaz. Biz, Lenin'in fikirlerinin bilimsel zaferlerini, her şeyden önce, dünyamızın sosyal-politik yüzünü değiştiren dönüşümlerde görmek-teyiz. Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nda oybirliğiyle belirtildiği üzere, «bir grup memlekette sosyalist devrimin üstün gelmesi, dünya sosyalist sisteminin oluşması, sermayenin egemen olduğu memleketlerde işçi hareketlerinin başarıları, eski sömürgeler ve yarı-sömürgeler halklarının bağımsız toplumsal-politik eylem alanına çıkmaları, anti-emperyalist mücadelenin eşi görülmedik yükselişi, tüm olarak, çağımızın temel ihtiyaçlarını dile getiren Leninizmin tarihsel doğruluğunu ispat etmektedir.» ⁽¹⁷⁾

Bugün dünya elbette yüz yıl, elli yıl, hattâ on yıl önceki dünya gibi değildir. O halde, hayattan geri kalmamak, hattâ onu geçmek ve perspektif açmak ödeviyle karşı karşıya bulunan bilimsel teorimizin kendi gelişmesi problemini nasıl anlamalı ve ele almalıyız? Bunun kısaca ve en tam cevabı şudur: Leninci olarak anlamalı ve ele almalıyız.

Biz, Batı Avrupada, sözde Marksistlerin, çağdaş bilim ve tekniğin insana verdiği yeni olanaklar bakımından, hayatta ve toplumun görüşlerindeki bütün değişimler bakımından Marksizmin «yenilenme»si ve «yeniden gözden geçirilme»si gibi çağrılarını muhatap olup duruyoruz. Bu çağrılarının pratik

⁽¹⁷⁾ Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 45.

olarak gerçekleştirilmesine de tanık oluyoruz. Bir ara, Marks'ın şu veya bu formüllerini Freud'ün seksüel-psikolojik görüşleriyle birleştirme yolunda semeresiz bir denemeden ibaret olan «freudo-marksizm» moda olmuştu. Biz, ekzistansiyalizm felsefesini Marksist bir tonla renklendirip süslemeyi amaçlayan nice ukalâlıklara da tanık olduk. Sonuç olarak, bütün bunların, sadece teorik çaresizlik belirtileri olduğu, Marksist geçinen ve çırpıştırdıkları eserlerini «post-endüstriyel toplum» ⁽¹⁸⁾ gibi bilimsellikten uzak kavramlarla doldurmaya çalışan kalemşorlarda tekrarı özellikle göze çarpan burjuva ideolojik teraneleri olduğu görüldü.

Marksizmi gerçek anlamda geliştirme ve zenginleştirme, onun teorisine «dışarıdan», bilimsel olmıyan ve sınıf bakımından yabancı görüşlerden alınma fikir ve formüllerin kanştırılmasına yol vermez. Örneğin, kapitalizmin emperyalizme yükselip geçmesi, yani burjuva toplumunu sosyalist devrimin eşiğine getiren olay hakkında Lenin'in yaptığı ilkesel yeni bilimsel sonuçlamalar, Marksizme «yandan» ve «dışarıdan» girmiş sayılmaz. Bunlar, yeni kapitalist gerçekliğin Marksist teorinin temeltası niteliğindeki fikirlerin ışığı altında tahlili sonucu olarak doğmuşlardır. Gerçek teorik yaratıcılık, onun «yetkinleştirilme»siyle ve yeniden gözden geçirilmesiyle değil, uygulanmasıyla başlar ki, bu da, dünyada görülen değişimlere anlam vermede Leninci yaklaşımın en önemli prensiplerinden biridir.

Marksist bilimin partililiği sorununa artık yukarıda değinmiş bulunuyoruz. Burjuva ve revizyonist ideologların, sınıf-üstü sosyal teori düzeyine yükseltilmiş ve bundan ötürü de güya «genel insancıl» bir karakter almakta olan sözümona bir «arık Marksizmi»i bizim devrimsel-eylemsel bilimimize karşı koyma yolundaki enerjik denemeleri, bütün gerçek Marksist-Lenistlere bu partililiğin büyük önemini daima hatırlatmaktadır. Bu da Marksizmin geliştirilmesinde bir başan sayılmaktadır.

«Arık Marksizm» tarihte yeni bir şey değildir. Daha İkinci Enternasyonal'in teorisyenleri, Marksizmi «genellikle bilim»e döndürebilmek için bir hayli çaba harcamışlardır. Bunun sonucu olarak, Marks'ın, tarihte madde-nin idealden (ruhtan) önceliği tezini dogma haline getirmiş ve buna dayanarak işçi sınıfına ısrarla politik hareketsizlik reçeteleri verir olmuşlardır.

Lenin'in emperyalizm koşullarında ortaya çıkan yeni objektif gerçekliği tahlil ederek ve bunu işçi sınıfının menfaatleri açısından değerlendirerek, toplumsal gelişmede yalnız sübjektif etkenin giderek artan rolünü göstermekle kalmayıp, savaşkan proletarya partisinin yaratılması, etkin bir devrimci eylem gücüne çevrilmesi gereğini ve olanağını da gösterdi. Gerçekten büyük bir bilgin olarak daima objektif gerçeği tespitte çalışmış olan Lenin'in eserlerinde, özellikle sınıfların üstünde yükselmeye yeltenen bir sosyal teorinin bilimsellik iddiasında olamayacağı gerçeği de derin bir

(18) Endüstriyel toplum sonrası (not. red.).

anlayışla ortaya çıkarılıyor. Kaldı ki, gerçekliği anlama ve açıklama çabasındaki bir toplumsal bilim, çağın en ilerici sınıfının, yani proletaryanın devrimci menfaatlerini bilinçle kılavuz edinmezse, kaçınılmaz olarak faydasız hale gelir. Gerçekliğin işçi sınıfı görüş mevzilerinden hareketle tahlili, Marksizmi yaratıcı olarak geliştirmede Leninci yaklaşımın bir başka önemli prensipidir.

Lenin, teorik düşüncede, Marksist somut-tarihsel tahlil geleneğini daima titizlikle gözettiler. Leninizmin fikir zenginliği, muazzam bir sosyal materyalin, yığınların canlı toplumsal-politik pratiğinin ve işçi sınıfının devrimci hareket tecrübesinin genellemesi temeli üzerinde çoğaldı. Lenin, genel teorinin istemlerini dogmatik biçimde anlama düşkünlüğüyle ulusal özelliği küçümseme gibi bir hataya hiç bir zaman düşmedi. O, Rus proletaryasının yürüttüğü devrimci savaşın yöneticisi sıfatıyla, kendi memleketindeki toplumsal gelişmenin özelliklerini elbette herkesten daha iyi tanıyor, daha temelli kavlıyor ve bunların tahliline büyük bir önem veriyordu.

Bugün, Lenin'in bu yanını gözönünde bulundurarak, bazı sözcüler, onun teorik mirasına yönelme ve bu büyük zenginliği inceleme zahmetine girmeden, Leninizmin sırf bir Rus olayı teşkil ettiği ve Leninist fikirlerin diğer memleketler için önemli olmadığı iddiasını ileri sürüyorlar. Örneğin, proletarya devrimci partisinin kurulmasına ilişkin Leninci teori ve pratiğin, ancak geri kalmış Rusya koşullarında bir anlamı olabileceğini söylüyorlar. ⁽¹⁹⁾ Böylelikle de üç tarihsel gerçeği birden «unutuyorlar». Birincisi, Lenin'in düşüncesi, işçi sınıfının örgütlü ve aktif bir politik güç haline getirilmesi gerekliliğini «Rusya'nın geri kalmışlığı»nın özlüğünden değil, en gelişkin kapitalizmde (emperyalizm) sosyalist devrim için genel koşulların olgunlaşmış olmasından çıkarıyordu. İkincisi, Lenin'in yeni tip ten parti öğretisini oluşturan gerekçe ve kanıtları, asıl uluslararası alanda oportünizmle yaptığı tartışmalar içinde yetkinleşiyordu. Üçüncüsü de, bu öğretisi, içerdiği teorik ve pratik güç, yalnız Rusya komünist hareketinin değil, tüm uluslararası hareketin tecrübesiyle yoklamadan geçerek pekişti. Leninizmin önemini sadece Rusya çerçevesinde sınırlamaya çalışanlar, Marks'ın ekonomik öğretisinin İngiltere'nin XVIII–XIX. yüzyıldaki iktisadi gelişme özelliklerinin tahlili çerçevesinden çıkmamasını isteyenlerin sığ ve saçma mantığına uymaktadırlar.

Gerçekte, Lenin'in teorik yargı, sonuçlama ve genellemeleri dünya çapında önem taşır. Memleketimiz gibi yüzölçümü ve nüfusuyla küçük bir ülkede eylem göstermekte olan partimizin tecrübesi, aynen Rusyadakine benzemekte ve çağdaş koşullarda komünist hareket teorisi ve pratiğinin ancak Leninci fikirlere dayanılarak geliştirilebileceğine söz götürmez biçimde tanıklık etmektedir. Şu veya bu memleket diğerlerinden hangi özel ulusal çizgilerle ayrılırsa ayrılısın, onun toplumsal gelişmesini yine de

⁽¹⁹⁾ Bk: E. Fischer, F. Marek, Was Lenin wirklich sagte. Wien, 1969, s. 29.

çağımızın Lenin tarafından bilimselliklerle keşfedilen temel yasallıkları belirlিয়েcektir. Leninizm kalımlı uluslararası önemi de bundadır.

Biz, somut-tarihsel tahlilin yüksek teorik karakterli genelleme ile organik bağdaşımında, Leninci çalışma metodunun Marksizm bilimsel hazinesini alabildiğine zenginleştiren ilkesel önemli bir çizgisini daha görmekteyiz.

Lenin, pratiksiz teorinin ölü, teorisiz pratiğin de kör olduğunu söylüyordu. Ve bütün eyleminde, devrimci düşünce ile devrimci eylemin kopmaz karşılıklı bağıntısını ve birbirini zenginleştirmesini canlandırıyor. Buna örnek vermek gerekilise, teoride Lenin'in yarattığı sosyal devrim teorisini, pratikte de Lenin'in yönetimi altında üstün gelen Büyük Oktobur Sosyalist Devrimi'ni göstermek yeterlidir. Marksizmi geliştirmede Leninci yaklaşımın, yani dünya komünist hareketinde teorik düşünce ve pratik savaş örneği olan yaklaşımın, özluğunu belirliyen ana prensip de budur.

Leninsiz geçen elli yıl, değişmekte olan durumun dünya gelişmesinde yeni olguların tekrar değerlendirilmesini ve devrimci hareketin yeni sorunlarının çözümünü gerektirdiği koşullarda, Leninizmin içerdigi Marksist öğretiyeye sadakat örneğinin önemini olanca gücüyle göstermiştir. Zira, uluslararası komünist hareketi teorik düşünce sistemi, ancak Marksizmin temeltaşı değeriindeki fikirlerine sadakatte ve bu öğretiyeye karşı yaratımlı ilişkide Lenin prensiplerini izliyerek, bu elli yıl boyunca, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunda, işçi sınıfının ve bütün kurtuluşçu ve demokratik güçlerin emperyalizme karşı, sosyalizm için yürüttükleri savaşta, yığınların yöneticisi olma rolünü başarıyla oynıyabilmiştir.

Çağımızın Marksist-Leninist partisi

Komünist ve işçi partileri çağdaş dünyada çeşitli koşullar altında yürüttükleri mücadelede zengin bir tecrübe edinmişlerdir. Bu partilerden her biri, Marksist-Leninist parti kuruluşu teorisine değerli katkıda bulunmuşlardır. Edinilen tecrübenin genelleştirilmesi, parti kuruluşu alanındaki pratik ve teorik eylemin sonuçları üzerinde yapılan uluslararası bilgi değiş tokuşu dünya komünist hareketinin bütün birliklerine mücadelelerinde yardımcı olmaktadır. Dergimiz özel komisyonu, parti işlerinde tecrübe değiş tokuşu yoluyla bu genelleştirmeye yardım etmek arzusuyla, «çağımızda Marksist-Leninist parti» konusunda bir uluslararası görüşme örgütlemeye karar vermiştir.

Komisyonun kanısınca, zamanımız Marksist-Leninist partisinin en önemli çizgileri, her şeyden önce, şu esas yazılarda görülebilir: Devrimci eylem partisi; işçi sınıfının öncüsü, yığınların örgütçüsü; ilerici teorinin partisi; örgütlü ve yekpâre sınıfsal birlik; proletarya enternasyonalizmi partisi.

Yazı Kurulumuz, okuyucularımızı, bu görüşmeye, çağımızda Marksist-Leninist parti kuruluşuna ilişkin çok karmaşık problemlerin ve görüşlerin tahliline katılmaya çağırır.

Bu sayımızda ilk yazıyı sunuyoruz.

DEVİRİMCİ EYLEMİN ÖRGÜTÇÜSÜ

Aleksandır Sobolev

SBKP Merkez Komitesine bağlı
Marksizm-Leninizm Enstitüsü Şube yönetmeni,
felsefe bilimleri doktoru

1.

Yirminci yüzyıl, uygarlık tarihine, artık halkların hayatında köklü bir dönüşüm, tüm insanlığın kaderinde bir dönüm çağı olarak girmiş bulunuyor. İşçi sınıfının toplumsal yükselişi, geniş emekçi tabakalarının uyandırılıp aktif eylemlere yöneltilmesi, kapitalizmin, her türlü sömürçülük ve

ezgiciliğin çökertilmesi, devrimci yaratıcılık ve nitelikçe yeni (komünist) bir uygarlığın kurulması yeni tipten bir tarihsel yönetim yaratılmasını gerektiren çağımızın başlıca çizgileridir.

Tarih, teorik revizyonizm ve politik oportünizm illetiyle malül İkinci Enternasyonal sosyal-demokrat partilerinin, işçi sınıfının devrimci-dönüştürücü eyleminde yöneticilik rolünü oynamadıklarını gösterdi. Tarih, bu sınıfın gerçek devrimci öncüsünün yaratılmasını gerektiriyordu.

Yeni tipten partinin teorik esaslarını hazırlamak ve bunu pratik olarak da örgütlemek, V. İ. Lenin'in unutulmaz hizmetidir. Yeni tipten partinin kuruluşu öğretisini, Marksist fikirleri emperyalizm ve proletarya devrimleri çağına göre geliştirerek, o yarattı. Yeni tipten parti, Rusyada, sınıf mücadelesinde Rusya ve bütün dünya tecrübesinin geliştirilmesi olarak ortaya çıktı.

Ekim Devrimi'nden sonra, bu devrimin kuvvetle etkilediği durum ve koşullar içinde, V. İ. Lenin'in yönetimi altında, proletarya devrimci eylem partileri yaratılması yönünde gerçekten evrensel-tarihi önemde yüce bir süreç, bütün dünyada çağdaş bir komünist hareketi meydana getirme süreci başladı. Yaratılması dünya işçi hareketinin gelişmesinde önemli bir olay, gerçek proletarya devrimci partisinin kurulması yolunda büyük bir ileri adım, bolşevizmin gelişmesinde yeni bir aşama teşkil eden Komünist Enternasyonal, bu sürecin, ideolojik, politik ve örgütsel timsaliydi. Lenin o zaman şunları yazdı: «Bolşevizm, ... dünya çapında bolşevizm oldu; sosyal-şovinizm ve sosyal-pasifizmden somut ve pratik olarak ayrılan bir fikir, teori, program ve taktik verdi.» (!)

Yeni tipten partilerin işçi hareketinde yerleşip tutunmalarından sonra, devrimci eylem hattı ile reformizm arasında mücadele alabildiğine sertleşti. Ve reformizm, bütün belirtileriyle, güya kapitalizmin sosyalizme «yükselme» olanağını veya sosyalizmin «tedricen yürürlüğe konması»nı çıkış noktası yaparken, Lenin'in yeni tipten parti fikri toplumsal gelişme konusunda tam karşıt görüşe, yani toplumda devrim yoluyla dönüşümün gerekliliği ve kaçınılmazlığı kanısına dayanıyordu.

Biz geçilemeyen yolu şimdi günümüzün düzeyinden açık-seçik görebiliyoruz ve devrimci eylem partileri ile reformist partilerin çalışmaları sonuçlarını güvenle değerlendirebiliyoruz. Toplumun sosyalistçe dönüşümünü program edindiğini açıklamış olan reformist politik örgütlerden hiç birinin – en etkilileri ve hattâ iktidara gelmiş olanları da dahil –, bu dönüşümü gerçekleştiremedikleri ve toplumu kapitalistçe gelişme çerçevesi dışına çıkaramadıkları gayet iyi bilinmektedir. Reformist örgütler, bunu gerçekleştirmek şöyle dursun, bu sorunu çözmeye niyetine bile girememişlerdir. Devrimci eylem partileriyle, büyük bir mücadele yolu geçerek büyümüş ve

(!) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 37, s. 304.

çelikleşmiş, komünist hareketi zamanımızın en etkili politik gücü haline gelmiştir. Marksist-Leninist partiler, yalnız iktidar olma hazırlık ve yeteneğine sahip olduklarını değil, en az bunun kadar karmaşık olan diğer ödevleri, yani zaferi pekiştirmekle, sosyalizm ve komünizm kuruculuğunu örgütlemekle ilgili ödevleri çözmeye girişebildiklerini de ispat etmişlerdir.

Komünist partilerinin yönetimi altında, insanlığın daha ileri doğru gelişmesini belirleyen tarihsel başarılar kaydedildi. Bunların en önemli olanlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Rusya'da sermaye egemenliğini let makinesini yıkan, dünya proletarya devriminin başlangıcı olarak da ilk defa proletarya diktatörlüğünü kuran Ekim Sosyalist Devrimi;
- Halkların reel olarak kapitalizmden sosyalizme geçişinin başlangıcı ve örneği sıfatıyla, tek memlekette, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde sosyalizmin kurulması;
- Komünist partilerinin yönetimi altında Sovyet halkının ve uluslararası işçi sınıfının çözümleyici rol oynadıkları zafer sonucunda faşizmin askeri, moral-politik yenilgiye uğratılması;
- Avrupa'da, Asya'da, Küba'da yeni devrimler dönemi dünya sosyalist sisteminin meydana getirilmesi ve güçlendirilmesi;
- Faşizmin ezilmesi sonucu olarak dünya alanında köklü değişimler ortamında ezgi altındaki halkların darbeleriyle sömürge imparatorluklarının yıkılması, ulusal kurtuluş hareketi güçleri ile uluslararası proletarya arasındaki bağlaşma sayesinde sosyalizmin başarılarla ulaşması;
- Bütün ilerici ve devrimci güçlerin örgütsellik ve bilinç düzeylerinin yükselmesi, tarihsel inisiyatifin dünya sosyalizmi ve uluslararası işçi sınıfının eline geçmesi;
- «Atom şantajı» ve «soğuk harp» politikasının suya düşmesi, sosyalizmin sınırlarına el uzatma yolundaki bütün denemelerin başarısızlığa uğratılması ve böylece barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde yeni perspektifler açılması . . .

Bütün bu tarihsel başarılar, dünya devrimci sürecinin genişleme ve derinleşmesine yol açtı. Uluslararası alanda güçler oranındaki değişme, özgürlük ve sosyalizm dâvası savaşçılarının mevzilerini güçlendiren uzak perspektifli gruplaşma durmaksızın ilerliyor.

Dünyanın devrimci yenilenmesine yönelik bu yüce sürecin başında devrimci eylem partileri, uluslararası komünist hareketi yürütmektedirler. Komünist partileri, halkların kaderi konusunda, uygarlığın geleceği konusunda, tarihsel bir sorumluluk yükümlenmişlerdir. Bugün bu yüksek ödevin yerine getirilmesi gereği, komünist partilerini daha ileri doğru geliştirme, devrimci eylemlerini yükseltici kaynakları bulup değerlendirme sorununu

gittide daha büyük bir kesinlikle ortaya koymaktadır. İşçi sınıfının yaratıcı-devrimci eyleminin yönetimi sorunlarının karmaşılaşması, dünya devrimci sürecinin gelişmesi, sorunun bu tarzda ortaya konması tarihsel gereğini şartlandırmaktadır.

Her şeyden önce SBKP XXIV. Kongresi materyallerinde ve diğer sosyalist ülkeler komünist partilerinin dokümanlarında belirtildiği üzere, olgun sosyalizmin kurulması ve güçlendirilmesi, dünya sosyalist sisteminin daha da geliştirilmesi sorunu, bu ülkeler komünist partilerini birçok yeni karmaşık sosyal-ekonomik ve politik problemlerle karşı karşıya getirmektedir. Politikanın bilimsel temele dayandırılması, yönetim ve örgütleme etkinliğinin artırılması zamanımızın ertelenmez buyruğudur.

En genel bir bakışla çağdaş toplumsal ilişkiler ve kapitalist dünyadaki sınıf mücadelesi de, bu mücadelede yönetimin rolünün günden güne arttığını gösteriyor. Çağımızın sosyal gerilimi, artık kapitalizmin egemen olduğu kesimin tümünde köklü değişimler gereğinin zorunlu ve ertelenmez bir tarihsel istem, işçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının ateşli arzusu, sosyal ilerlemenin biricik ifadesi haline geldiği kerteğe varmış bulunuyor. Yeryüzünde güçler oranı, işçi sınıfının, sosyalizmin yararına olarak günden güne daha çok değişiyor.

Komünist partilerinin dokümanlarında uluslararası kurtuluş hareketinin gittikçe güçlendiği önemle kaydediliyor. Leninistler, aynı zamanda, gayet haklı olarak, dünya devrimci sürecinin ayrı ayrı yanlarını eleştirisel bir gözle inceliyorlar. Kardeş partilerin kanısınca, devrimci güçler çok daha büyük başarılar elde edebilirlerdi. Gerçekten de, komünistlerin ve bütün diğer yurtseverlerin, ilerici harekette uğranılan yenilgileri, gericiğin geçici başarılarını üzüntüyle belirttikleri haller vardır. Devrimci harekette bütün olanaklardan gereği gibi yararlanılmış değildir. Sınıf savaşının bazı alanlarında bu hareket yerinde sayılmaktadır. Birçok ahvalde sosyal ilerleme dinamiğinin, devrimci dönüşüm tempolarının zayıfladığı görülmektedir. Tecrübeli ve yıkıcı bir düşman olan tekelci burjuvazi, kendini korumak için, tarihsel âkibetine doğru gitmekte olan düzeni kurtarmak için, gayet esnek bir mekanizm ve gayet karmaşık bir sistem meydana getirmektedir.

Tabii, devrimci kurtuluş hareketinde bütün karmaşık dönüşümleri, işin sadece subjektif yanını gözönünde bulundurarak değerlendirmek doğru olmaz. Açık bir gerçektir ki, olumsuz gelişmeler, sınıf savaşında şu veya bu başarısızlık ve yenilgiler, ancak devrimci güçlerin yürüttükleri mücadele ve eylemin objektif koşullarının somut-tarihsel tahliline dayanılarak anlaşılabilir. Fakat, şüphesiz ki, zamanımız koşulları içinde subjektif etkenin rolü büyümekte, ve dolayısıyla, bizzat Marksist-Leninist partilerin de kabul ettikleri gibi, kendi eylemlerinin önemi, devrimci sürecin gelişmesi konusundaki sorumlulukları artmaktadır.

Revizyonistlerin, yazılarında Lenin'in parti öğretisinin eskidiği, yalnız

geri kalmış Rusyan'nın özel koşullarını yansıttığı iddia ediliyor. Bazı konuşmalarda, yığınların parti yönetimine bağımlılıktan azat devrimci enerjilerinin kesin ifadesi olarak kendiliğinden gelme hareketi sorunu tekrar ön plâna çıkarılıyor, böylelikle partinin rolü de yığınların başarılarını ve ulaşımlarını sadece tespite indirgenmek isteniyor.

Tarih, bütün zaferlerin yüce tecrübesi ve yenilgilerden çıkarılan ibret dersleri, bütün bu iddialara gereken açıklıkla cevap veriyor. Öyle ki, işçi sınıfı bütün kayda değer kazanımlarını her şeyden önce yüksek düzeyde parti yönetimine borçludur. Ve öte yandan, kapitalist memleketlerde devrimci-demokratik güçlerin başarısızlıkları ve yenilgileri, bazı sosyalist ülkelerde ortaya çıkan karmaşık politik durumlar, kardeş partilerin dokümanlarında belirtildiği üzere, çoğu defa, hem Marksizm-Leninizmin, bu öğretinin devrim ve sosyalizm teorisinin önemsenmeyişinden ileri gelen teorik karakterli hatalarla, hem de parti yönetiminin zayıflığından, ve etkin olmayışından ileri gelen politik öngörü kusurlarıyla bağlıdır.

Lenin'in ölümünden elli yıl sonra, bugün, ortaya koyduğu parti öğretisinin tüm uluslararası komünist hareketi tecrübesiyle doğrulandığını, çağdaş koşullarda bu öğretinin daha büyük bir önem kazanmakta ve yeni bir aşamaya yükselmekte olduğunu tam bir güvenle söyleyebiliriz.

2.

Devrimci eylem partisinin ayırıcı vasfı, her şeyden önce, Marksist-Leninist teorinin yaratımlı olarak uygulanması ve geliştirilmesidir, bilimsel öngörü kabiliyetidir, Marksizm-Leninizmin sağdan ve «soldan» revizyonistçe her türlü tahrifine asla müsamaha göstermiyen tutumudur.

Tarihsel tecrübe, teorik silâha sahip olmanın, partiye, perspektif hedefi, toplumu devrim yoluyla yeniden kurma hedefini, günümüzün sorunlarıyla doğru biçimde bağdaştırma, bütün eylemini yüksek amaca tabi kılma, ara aşamalardaki kısmi yararları buna göre değerlendirme olanağı verdiğini doğrulamaktadır. Lenin'in öğrettiği gibi, teorinin yaratımlı olarak kullanılması, komünistlere, olayların güdümüne girmeyip, olaylara kendileri ege-men olma, yüzyılımızda çok çabuk olgunlaşan ve beklenmedik anda başgösterebilen devrim durumlarını doğru biçimde değerlendirip gerçekleştirme olanağı vermektedir.

Partinin ideolojik-teorik düzeyini yükseltme ödevi, onun örgütselliği ve disiplin titizliğiyle sınıksız bağlıdır. Bu da, partiye, koşullar gerektirdiği zaman, devrimci savaşın çeşitli gelişme aşamalarında olağanüstü esnek ve bazan alabildiğine keskin dönümler yapma olanağı verir.

Revizyonistler, evvelce olduğu gibi, şimdi de, bolşevik disiplinseverlik ve örgütselliğe öfkeyle saldırıyorlar. Örneğin, demokratik santralizmin demok-

rasinin yıkılmasına yol açtığını, kararların yerine getirilmesinde önder kumandacılığı, «kışla otoriterliği» vb. doğurduğunu iddia ediyorlar. Bu gibi iddialar, devrimci eylem partisinde disiplinin özlüğü hakkındaki Leninci anlayıştan tamamen habersizlik ve gerçeklere, pratikten çıkarılan derslere yine böylece sırt çevirme tutumundan ileri geliyor.

Lenin «Komünizmin çocukluk hastalığı: ,Solculuk'» adlı eserinde şu soruları ortaya atar: Devrimci proletarya partisinden disiplini neye dayanır? Bu disiplin nasıl yoklanır? Bunu destekliyen nedir? Lenin, bu disiplinin kökenini ve gelişme tarihçesini (genezis) olağanüstü bir tamlik ve öngörüyle temellendirir. Bu cümleden olarak, devrimci proletarya partisi disiplininin, ilkönce proletarya öncüsünün bilinçliliği ve devrime bağlılığı, metaneti ve her fedakârlığa hazır oluşuyla, ikincisi proleter emekçi yığınlarıyla ve aynı zamanda proleter olmyanlarla bağ kurma ve yakınlaşma kabiliyetiyle, üçüncüsü de bu öncünün politik yönetiminin doğruluğuyla, politik strateji ve taktiğinin doğruluğuyla, geniş yığınları kendi tecrübelerine dayanarak buna inandırma yetisiyle şartlandığı görülür. Devrimci partinin disiplini, birden doğup oluşmaz; devrimci eylem süreci boyunca, gerçekten yığınsal, gerçekten devrimci hareket pratiğiyle sınıksız bağlı olarak kesinlikle oluşan devrimci teoriyi yaratımlı biçimde benimseme koşulları içinde meydana gelir.

Lenin, devrimci eylem partisinden önüne sınıf savaş kanunlarını öğrenip kavramak ödevini koyuyordu. Burjuvazinin ince, kurnaz politikacılığına, devrimci hareketleri baskı altına alma tecrübesine ve kıyıcı sosyal demagoji taktiğine yüksek, yönetici eylem sanatı ile karşı koymak, Marksist-Leninist partinin bugün de en önemli nitelik çizgisi olarak kalmaktadır.

V. İ. Lenin, bu problemi, geniş anlamıyla, devrimci savaş politikasını, strateji ve taktiğini kavrama olarak ele alıyordu. Lenin, dünya devrimci hareketi tecrübesini genelleme temeline dayanarak, komünist partilerine, «politika bilim ve sanattır; gökten düşmez ve emeksiz de elde edilmez»⁽²⁾ öğüdünü veriyor, ve proletaryanın, burjuvaziyi yenmek istediği takdirde, onun politikacılarından daha kötü olmyan kendi proleter «sınıfsal politikacı»larını yaratmak zorunda olduğuna⁽³⁾ onları ikna ediyordu. Bütün dünya komünistlerinin dikkatini çekerek, «politika, aritmetikten çok, cebire ve daha da öte, âdi matematiğe değil, yüksek matematiğe benzer» diyordu.⁽⁴⁾ Uluslararası işçi, hareketinin o zamandan beri biriktirdiği devrimci mücadele tecrübesi, Lenin'in, bu bilim iyice kavranmadıkça, devrim davasında başarıya ulaşmanın imkansızlığı hakkında, öte yandan diğer her bilimde olduğu gibi, devrim bilminde de, daha önceki tecrübeyi ve teorik düşüncenin başarılarını hiçe sayarak, başkalarının örneğinden

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 65.

(3) Yine orada.

(4) Yine orada, s. 88.

yararlanmadan ve tarihin ibret dersleri benimsenmeden, her şeye en baştan başlama denemelerinin beyhude olduğu hakkındaki yargılarını da tamamıyla doğruladı.

Dünya devrimci sürecini daha da derinleştirme çağında, yani sübjektif etkenin rolünün hissedilir derecede arttığı bir zamanda, devrimci savaşların vereceği sonuç, yalnız sınıf güçleri oranına değil, aynı zamanda politik yönetimin düzeyine, strateji ve taktiğin bilimselliğine, yedek güçlerle en etkin biçimde manevra kabiliyetine, doğru mücadele metot ve biçimleri seçimine büyük ölçüde bağlıdır. Lenin bir başka olanağa da işaret ediyor, «bir küçük parti de, . . . politik gelişmenin gidişini iyice inceledikten, partisiz yığınların yaşam, görenek ve alışkanlıklarını kavradıktan sonra, elverişli bir fırsatta devrimci hareket yaratabilir . . .» (5) diyordu. Politikasını doğru biçimde kuran bir partinin, hızla büyüdüğü, etrafında yığınları sınımsız birleştirdiği ve devrimci mücadeleye yöneltebildiği haller az değildir.

Tarihsel tecrübe, partice gerçekleştirilen doğru yönetimin, sınıf güçleri oranı bakımından bazı elverişsiz durumları giderebileceğini, proletaryanın devrimci enerjisini kat kat artırabileceğini göstermektedir. Ve tersine, kardeş partilerin dokümanları, devrimci öncünün teorik, politik ve taktik hatalarının ortaya çıkan elverişli durumlardan yararlanılmasına olanak vermediği hallerde de işin politik başarısızlıklara ve sosyal yenilgilere vardığına dair örnekler vermektedir.

İşçi sınıfının, gerek iktidarı elde etme mücadelesinde, gerekse devrimin üstün gelmesinden sonra, devrimci eyleminin yönetimi yasalarının kavranması hakkındaki Leninci düşünce, tarihsel süreçte genel'in, özel'in ve tek olanın diyalektiğinin benimsenmesi, partinin bütün eyleminde bu karşılıklı bağlantının yaratımlı olarak hesaba katılması gereğini de organik biçimde içermektedir. Politika, strateji ve taktiği bilimsellikle temellendirme işinde diyalektik yaklaşım, her şeyden önce, devrim ve sosyalist gelişme genel yasallıklarının iyice kavranmasını ve aynı zamanda bunların somut sosyal ve tarihsel koşullara yaratımlı biçimde uygulanmasını gerektirmektedir. «Burada, sorun, her zaman olduğu gibi, komünizmin genel ve temel prensiplerini, sınıflar ve partiler arasındaki ilişkilerin o kendine özgüğüne, komünizme doğru objektif gelişmede her memleketin kendine özgü olanın araştırılması, bulunması ve bilinmesi gereken özelliğe isabetle uygulamayı başarmada toplanmaktadır.» (6)

Problemin ikinci yanı, değişik tarihsel koşullarda, çeşitli mücadele aşamalarında, partinin devrimci eyleminde enternasyonal ve ulusal menfaatlerin bağdaşımının doğru olarak belirlenmesidir. Lenin, bu özlük bakımın-

(5) V. İ. Lenin, Bütün eserleri. c. 44, s. 32.

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 74.

dan karmaşık ve dinamik karşılıklı bağıntı probleminin çözümü için gereken metodolojik temelleri ortaya koymuştur. Lenin'in yargısına göre, işçi sınıfının ulusal menfaatleri, dünya proletarya devrimini geliştirme, reel sosyalist kazanımları savunma ve sağlamlaştırma sorunlarının yüksek sorunlar olarak ele alınmasını buyurur niteliktedir.

Ulusal ayrılım ideolojisinin, ulusal özellikleri abartmanın ve hele mutlak kılmamanın bertaraf edilmesi, işçi sınıfını dağınıklıktan ve kozmopolitçe birleşik sermaye karşısında silâhsız kalmaktan koruma bakımından bugün de yaşamsal bir zorunluktur. Enternasyonalizme bağlılık, Leninciler için, devrimci komünist partisinin en önemli çizgisidir.

Bugün, dünya sosyalizmi ile dünya kapitalizmi arasında boyuna gelişen çarpışma koşullarında, komünistler, sınıf savaşı ulusal stratejisi ile demokrasi ve gerici güçleri, uluslararası işçi sınıfı ve uluslararası sermaye çarpışmasının enternasyonal stratejisi arasında mevcut diyalektik karşılıklı bağıntıyı daha ileri doğru teminat altına almayı ödev saymaktadırlar.

Çağdaş Marksist-Leninist devrimci eylem partisini karakterize eden çizgileri en kısa ve özlü biçimde genellemek gerekirse, bizce, şöyle denilebilir; Komünistlerin bütün eylemini başlıca amaca, yani işçi sınıfının ve bütün emekçilerin yararına olarak, Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde, toplumu devrim yoluyla yeniden kurma amacına yöneltmek; teorik bakımdan silâhlı olmak ve dolayısıyla olayları öngörme, olaylara yön verme, tarihsel süreçleri edimsel olarak etkileme yetisine sahip olmak; örgütlü olmak ve dolayısıyla sürekli ve aktif bir eylem gösterme, her güçlüğü yenme, yığınları peşinden götürebilme yeteneğine sahip olmak; sınıf mücadelesi kanunlarını ve bütün devrimci eylem araçlarını, bu eylemin bütün metotlarını kavramış olmak; yığınları kendi tecrübeleri temeli üzerinde devrime götürme, iktidarı elde etmeye ve yeni toplumu kurmaya doğru örgütlenme hünerini göstermek; ulusal devrimci ödevleri enternasyonal ödevlerle doğru olarak bağdaştırmayı becerebilmek; alabildiğine zengin tüm dünya devrimci hareketi tecrübesini kendi memleketinin somut koşullarında kullanabilme ustalığına sahip olmak . . .

Marksistler, stratejik yönelimde, politik mücadele hattında ve hareket taktiğinde içsel organik birliğin sağlanmasını, devrimci eylem partisinin savaşım gücüne sahip olabilmesi ve yükümlendiği tarihsel rolü oynayabilmesi için zorunlu koşul sayıyorlar. Çağdaş koşullar bunun için hem yeni olanaklar, hem yeni problemler yaratmaktadır.

3.

Komünist partilerinin uygulayacağı strateji ve taktiğin işlenmesinde, bir yandan devrimci hareketin daha ileri doğru enternasyonalleştirilmesi,

dünya devrimci sürecinin bölünmezliği, devrim yasalarının genel kapsamlı karakteri; öte yandan sınıf savaşı somut tarihsel koşullarında hızlanan ayrımlaşma süreci gözönünde bulunduruluyor. Bu koşulların çeşitliliği, devrimin devrimin güçleri cephesinin genişlemesiyle, barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda mücadelede yeni yeni ülkelerin ve halkların, yeni sosyal tabakalarının celbedilmesiyle gitgide daha çok beliriyor. Her komünist partisi, devrimin stratejik görüşlerini, mücadele biçimi ve metotlarını işlemekle, mücadelenin çeşitli aşamalarında politik eylem hattını, bir aşamadan ötekine geçiş yollarını belirlemekle, olağanüstü sorumlu ödevleri yerine getirmiş oluyor. Bu da, partinin, gerek kendi halkı, gerekse bütün devrimci hareket önündeki sorumluluğunu artırıyor.

Kapitalist memleketlerde eylem gösteren Marksist-Leninist partiler, çağdaş koşullarda gerekli stratejik görüşü işlerken, demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki karşılıklı bağıntı probleminde özel bir önem veriyorlar. Vaktiyle V. İ. Lenin de, «demokrasi mücadelesini sosyalist devrim mücadelesiyle, birincisini ikincisine tabi kılarak, birleştirmeyi başarmalıyız» (?) diyerek, bu problemin önemine dikkati çekiyordu.

Tekelci sermayenin giderek gelişmesi, toplumsal hayatın bütün alanlarında emperyalizme özgü gericiliğin artması, kapitalizmin ekonomik, politik ve sosyal yapısının alabildiğine şiddetli bunalımı, ideolojisinin ve ahlâki temellerinin çöküşü gibi hususlar, geniş tabakaların celbedilmekte olduğu genel demokratik mücadeleye ilişkin problemlerin genişlemesine, devrimin gelişmesinde başlıbaşına bir anti-monopolist safhanın ayrılması olanağına yol açtı. Mücadelenin somut-tarihsel koşullarında çeşitlilik arttıkça, demokrasi mücadelesi ile sosyalist devrim mücadelesi arasındaki karşılıklı bağıntı gitgide daha karmaşık ve çok yanlı bir nitelik alıyor. Devrimi barışçı biçimlerde geliştirme eğilimi açıkça kendini gösteriyor. Kardeş partilerin kanısınca, bazı memleketlerde, çeşitli safha ve aşamalarda ayırıcı vasfını örneğin halk hükümetleri, demokratik hükümetler vb. kurulması uygulamasının teşkil ettiği genel demokratik devrimci dönüşümler oluşabilir. Bazı hallerde, devrimin barışçı yoldan ve tedricen geliştiği böyle safhaların objektif gerekliliği, besbelli ki, ona göre ara şiarlar, geçiş stratejik şiarları formüle edilmesi ihtiyacını da doğuruyor. Komünist partilerinin bazıları, bu ara gelişme dönemlerinin politik ve sosyal-ekonomik içeriğini teorik bakımdan tahlile başlamış bulunuyorlar. Geçiş şiarlarının, ara stratejik şiarların bilimsel açıdan belirlenmesi, bir safhadan diğerine geçişte partinin ve yığınların isabetle yön almalarına, böylece de devrimin gelişmesinde gereken hızın sağlanmasına olanak veriyor.

Fakat genel demokratik mücadelenin ve buna uygun devrimci gelişme safhasının gerçek içeriği, ara stratejik şiarların etkinliği, son yılların birik-

(?) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 49, s. 347.

tirdiği tecrübenin gösterdiği üzere, ancak bütün bunlar sosyalizm mücadelesi perspektifi açısından ele alındığı ve her biçimde sosyalizme geçiş stratejisiyle bağdaştırıldığı takdirde, doğru olarak belirlenebilir. Bu yanışım, Lenin'in devrimin kesintisizliği fikrine tamamen uygun düşmekte, sınıf güçlerinin demokratik sorunları çözme döneminden ve anti-monopolist mücadele safhasından sosyalizm için mücadele safhasına geçmesini sağlamaktadır.

Bundan başka, olayların gelişmesi, devrimci güçlerin, anti-monopolist mücadele safhasında demokratik tedbirleri gerçekleştirmekle, kaçınılmaz olarak tekelci sermayenin egemenlik alanına daldıklarını göstermektedir. Ve o zaman da bu tedbirler sosyalist eğilim niteliği almaktadır. Şu da var ki, çağdaş koşullarda her ardıcıl demokratik tedbir diyalektik olarak çelişiktir ve kendisinde sosyalist oluşum başlangıcının dölütünü taşır.

Gerçekte demokratik reformların kendileri de, ancak bunlarda sosyalist eğilim açıkça belirgin olduğu zaman, nitel bakımdan dönüşüm yaratıcı bir karakter kazanır. Lenin şunu öğütlüyordu: «En önemlisini (sosyalist devrim) gözden kaçırma; onu en başa al; ... ona tabi kılmada, onunla ahenkleştirmede tabi unsurlar bütün demokratik istekler olsun ... ve en önemli olan için mücadelenin, kısmi olan için mücadeleden başlayarak da alevlenebileceğini unutma.»⁽⁸⁾

Bazı siyasi yazarlar, ardıcıl demokratik dönüşümlerde sosyalist oluşum başlangıcı tespitinin, işçi sınıfının demokratik harekete katılan diğer tabakalarla bağlaşımını zayıflatabileceğini, değişik orta tabakaları anti-monopolist mücadeleden soğutabileceğini sanıyorlar. Bu görüşü, şu veya bu memleketin somut-tarihsel koşullarına çok bağlı olduğu için, baştan-başta veya yanlış sayma acelesine düşmeden, herhalde olayın bir başka yanını da dikkate almak gerekecektir, ki o da şudur: Demokratik şiarların sırf demokratik sınırlar içinde kapalı kalması, sosyalist perspektifle yeterince bağlanmayışı, bazan (birçok kardeş partinin dokümanlarında işaret edildiği gibi) mücadelenin gelişme tempolarının yavaşlamasına, bazı sosyal tabakaların hayal kırıklığına uğramasına yol açmakta ve bir kısım devrim güçlerinin pasifliğinin artması tehlikesini gizlemektedir. Zaten birçok «solcu» da asıl bunu sömürme çabasındadır.

Ne olursa olsun, sınıf mücadelesinin çağdaş gelişme aşaması bakımından, Lenin'in vaktiyle verdiği şu öğüt çok önemlidir: Tarihin zikzaklarında ve dönemeçlerinde en önemlisi «kaybolmamaktır ve kapitalizmin bütün gelişmesi ile tüm sosyalizm yolunu birleştiren kırmızı çizgiyi gözden kaçırmamak için genel perspektifi korumaya çalışmak»tır.⁽⁹⁾

Bütün bunların önemi, devrimin anti-monopolist safhasının barışçı ge-

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 49, s. 347.

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 47.

İşme sürecinde kaçınılmaz olarak sosyal-ekonomik ve politik bir geçiş yapısı yaratıldığını dikkate aldığımız zaman, daha büyük bir açıklıkla belirlir. Şili tecrübesinin özellikle gösterdiği üzere, en azından iki merkezin, iki iktidar kutbunun varlığıyla karakterize edilen bir durum ortaya çıkabilir. Diğer memleketlerde devrimin demokratik safhasının politik süreçlerini peşinen kestirmek zordur, fakat kendi etrafında kuvvet toplayabilecek güçlü bir gerici burjuva tekелci politik merkezinin varlığı besbelli ki kaçınılmazdır. Bu da, toplumda sosyal, politik ve ekonomik dönüşüm süreçlerinin geliştirilmesi ve derinleştirilmesi problemine çok ciddi bir yaklaşım gerektiği anlamına gelir.

Doğru politika ve doğru stratejik yönelim, devrimci sürecin devrim güçlerini daha kenetli bir topluluk haline getirecek nitelikte politik programlar hazırlanmasına ve ileri sürülmesine olanak verir. Durum ne olursa olsun, değişik sosyal tabakaların menfaatlerini yakın ve uzak perspektif plânında koruma, işçilerin, köylülerin, aydınların, şehir orta tabakalarının stratejik hedefli günlük isteklerini daha esaslı biçimde bağdaştırma gibi karmaşık bir problemin çözümü olanağı, yığınlarla ilişkilerin genişletilip derinleştirilmesi, yığınların savaş potansiyelinin ve uyanıklığının artırılması olanağı yaratılır.

Lenin'in, devrimci eylem partisinin, daima emekçilerin günlük menfaatlerini iyice anlamak, bunları mutlaklaştırmadan, gerçekleştirilmeleri uğrundaki mücadeleyi nihai hedeflerle birleştirmek zorunda olduğu hakkındaki yönergesi ilkesel bir önem taşır. Devrimci eylem partisi, sınıf mücadelesi gelişmesinin karmaşık dönümlerinde, yığınlarla ille hoş görünme çabasına düşmez, gerici duygu ve eğilimlere pabuç bırakmaz. Kaldı ki, bazan, işçi sınıfının ve diğer emekçi birliklerinin bazı kesimlerinde geçici olarak üste çıkabilen yanlış duygu ve eğilimlere karşı yürüme gereği ortaya çıkabilir. Örneğin, Şili'de, komünistlerin, işçi sınıfının bazı zümreleri arasında beliren gerici davranışlara karşı kesinlikle mücadele ettikleri, devrim dâvasına zararı oldukça, sağların da, «sollar»ın da grevlerine karşı çıktıkları bilinmektedir. Gericici duygu ve eğilimlerin açıkça harekete geçirilerek giderilmesi, yığınlar arasında başarılı çalışmanın önemli koşuludur. Lenin'in deyişiyle, «bütün» iş, proletaryanın bilinçlilik, devrimcilik, savaşma ve yenme yeteneği genel düzeyini düşürme değil, yükseltme taktiğini uygulama hünerine sahip olmaktır.» ⁽¹⁰⁾

Partinin politik hattının belirlenmesinde, daha sonra atılacak adımın ne olacağı sorusu kaçınılmazlıkla ortaya çıkar. Mücadelenin bütün aşamalarında, partinin ve yığınların bu soruya verilecek cevabı bilmeleri, barış, demokrasi, ulusal özgürlük ve sosyalizm savaşının geleceğini görebilmeleri gereklidir. Sınıfsal ilişkilerde gerilimin arttığı günümüzde, bu soruyu her

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 59.

parti pratik olarak ortaya atmakta, memleketin somut-tarihsel koşullarına bağlı olarak kendine göre ele almaktadır. Daha sonraki adımın ne olacağı ve partinin yığınları mücadele gelişmesinin hangi düğüm noktasına doğru yönelteceği sorununun teorik ve politik bakımdan temellendirilmesi, her partinin stratejik görüş ve tutumunun organik bir parçası ve bunun taktik çözümünün temelidir. Gerçekte, bu, devrimci eylem partisinin politika, strateji ve taktik problemlerini bir araya toplıyan düğümdür.

Kapitalizmden sosyalizme barış yoluyla geçiş biçimlerinden yararlanma olanaklarının açıkça belirlendiği günümüzde, partiler, bütün devrimci eylem biçimlerini, bütün savaş yöntemlerini kavrama problemini en önemli ödev olarak ortaya koyuyorlar. Savaş biçimleri seçimi, devrim stratejik görüş ve hattı ile apriorik ⁽¹¹⁾ olarak belirlenmez, ve eğer komünist partisi demokratik ve sosyalist ödevlerin barışçı araçlarla çözümü yolundan yürümeye koyulmuşsa, kardeş partilerin tecrübesinin gösterdiği üzere, bu hiç de onun eyleminin tüm gelişmesini peşinen belirlediği anlamına gelmez. Devrimci eylemde bütün biçimlerden yararlanmaya yığınların hazırlanması sorununun konuş tarzı, politik güçlerin dağılmasına yol açmaz, amaca yönelik olma psikolojisini zayıflatmaz. Komünistler, işçi sınıfı ve bu sınıfın devrimci öncüsü için, her memleketin somut-tarihsel koşullarına göre, barışçı olan ve olmayan, parlâmenter olan ve olmayan mücadeleye yollarının birinden diğerine geçme olanağına, somut devrimci şartları duruma göre değiştirmeye, değişen durum içinde girişimi elden kaçırmadan eylemlere girişmeye hazırlanılması ödevinin bugün de gayet aktüel olduğu kanısındadırlar. ⁽¹²⁾

Şili'deki olaylardan sonra, aşırı-sol unsurlar ve revizyonistler, devrimin barışçı yoldan gelişmesi olanağını yeniden şüpheye düşürmeye çalışıyorlar. Fakat Şili Komünist Partisi'nin inandırıcı biçimde gösterdiği gibi, üç yıllık Şili tecrübesi ve diğer kardeş partilerin yaptıkları tahliller, çağdaş koşullarda toplumu devrim yoluyla yeniden kurma sorunlarının barışçı yollar uygulanarak çözümü için reel bir perspektifin var olduğunu büyük bir ağırlıkla bir kez daha doğrulamış bulunuyor. Bununla beraber, Şili halkının mücadelesinin çetin ve önemli derslerini elbette dikkatle gözönünde bulundurmak gerekiyor.

⁽¹¹⁾ Denemesiz, sadece akıl yordamıyla. (Not. red.)

⁽¹²⁾ Uluslararası proletaryanın sınıf savaşı tecrübesi, kapitalizmden sosyalizme barışçı yoldan geçişi kabul etmenin hiç de bunun mutlaklaştırılması demek olmadığını ve hele her sosyal-politik zorkullanımın reddi anlamına gelmediğini belirtmemizi gerektiriyor. Birçok kardeş partinin tecrübesi, bizi, devrimci eylem partisinden, ancak ekonomik ve politik grevler, genel politik grevler örgütlenme hünerine, koşullar gerektirdiği zaman, gericiğin hücumlarını püskürtmek ve silâhlı darbeleri bertaraf etmek maksadıyla, yığınları genel savaş aksiyonuna çağırma cüretine sahip olduğu takdirde, tarihsel ödevini yerine getirebildiği kanısına varıyor.

Uluslararası proletaryanın tecrübesine dayanarak, şu veya bu memlekette devrimci sürecin barışçı gelişmesine ilişkin en önemli bazı koşulları şöyle formüle edebiliriz.

Birincisi, sosyalizme doğru geçişin çözümleyici koşulları, genel ulusal bunalım, işçi hareketinin birliği, işçi sınıfının bütün emekçilerle sağlam bağlaşıklığı, şehir ve köy orta tabakalarının hürriyet ve sosyalizmden yana çekilmeleri, ikircim gösteren zümrelerin tarafsız kılınması için gereken tedbirlerdir. İkincisi, işçi sınıfı ve müttefikleri, olayların her türlü gelişiminde, gerek taşrada, gerekse merkezde iktidarı ele olabilecek ve aynı zamanda koruyabilecek yığınsal politik örgütlere sahip olmalıdır. Üçüncüsü, kazanımlarını savunabilmek ve derinleştirebilmek için, işçi sınıfı, müttefikleriyle birlikte, başta devrimci eylem partisi olmak üzere, halka karşı her silâhlı zorlama denemesini suya düşürebilecek ve buna devrimci zorkullanımla karşılık verebilecek politik güçlere sahip bulunmalıdır. Anti-monopalist mücadelede anayasal olanakların bir sınırı vardır, ve belirli bir aşamada, halkın selâmeti adına anayasanın kendisinin değiştirilmesini, demokratik içeriğinin genişletilmesini gerektiren durumlar ortaya çıkabilir. Ve parti bunun için mücadele etmelidir. Dördüncüsü, demokrasi mücadelesinin gelişimi, sosyalizme barışçı yollardan geçiş, halkın menfaatlerinin savunulması için eski devlet makinesinin yeni baştan kurulması gereğini olanca kesinlikle ortaya koyabilir.

Politik mücadeleyi geliştirip yaygınlaştırmaya ilişkin yeni perspektifler, barış içinde yanyana yaşama ve uluslararası gerginliği azaltmaya elverişli koşullar yaratıyor. Böylece, anti-emperyalist bağlaşımların oluşması ve işçi sınıfının eylembirliğinin sağlanması için daha geniş olanaklar açılıyor. Bununla ilgili olarak, komünist partilerinin önüne, geniş bağlaşımlar ve sol güçlerle politik bloklar kurma politikasının gerçekleştirilmesiyle bağlı bir dizi önemli teorik ve politik problem, belirli uluslararası ferahlama koşulları içinde devrimsel eylem problemleri çıkıyor. Komünist partileri, kendi ülkelerinin diğer partilerine karşı ilkesel bir doğru politika gütmeye sanatını kavrama sorununu yeni bir temel üzerine aktarıyorlar. Bazı komünist partileri, ittifak politikasının uygulanması sırasında, birçok işçiler arasında prensipçilikte gevşeme eğiliminin belirdiğine, yani gerekli ve zorunlu uzlaşmaların, bazan reformizme belirli tavizler verilerek politik kombinasyonlara kadar genişlediğine ve bazan da uyuşma haleti ruhiyesinin doğduğuna işaret ediyorlar. Bütün bunlar, ardıcıl devrimcilik sorununu, bütün daha önceki mücadele tecrübesini kavrama, geçmişin derslerini gözönünde bulundurma sorununu, her Marksist-Leninist partinin, devrimci eylem partisinin enternasyonalizmi sorununu daha büyük bir kesinlikle ortaya koymaktadır.

Sermaye karşısında emek

Kapitalist memleketlerde sınıf savaşının biçimleri ve içeriği hakkında

Kapitalist dünyada sınıf savaşı şiddetleniyor. Bu savaşın içeriği ve bütün temel biçimleri arasındaki bağıntıda yeni görüş açıları beliriyor. Uluslararası Araştırma Grubu'muz, gelişmiş kapitalist memleketler koşullarında bu sorunları ele alarak inceledi. Grubu'muz şu kadro ile çalıştı: M. Do yg (Kanada Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi üyesi ve partinin dergimizdeki temsilcisi); G. Kviatovski (Alman Komünist Partisi'nin dergimizdeki temsilcisi); P. Kurtie (Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve partinin dergimizdeki temsilcisi) ve S. Salıçev (SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Genel Tarih Enstitüsü şube yönetmeni, tarih bilimleri doktoru).

Marksizm-Leninizm sınıf savaşını üç temel biçimde – ekonomik, politik ve ideolojik (teorik) – ele alır. Tarihsel gelişmenin çeşitli aşamalarında, bu üç temel biçimin bağıntısı değişime uğrar, fakat aralarındaki ilişki yerli yerinde kalır. Bu ilişkiyi sarsma yönündeki her deneme, kaçınılmaz olarak devrimci politikadan fedakârlık sonucunu doğurur.

Devlet-tekel kapitalizminin ve bilimsel-teknik devrimin gelişmesi ve bu temel üzerinde sosyal çelişkilerin keskinleşmesi, her düzeyde (işletmelerde, ayrı üretim dallarında, tüm memleket ölçüsünde ve uluslararası çapta) sınıf savaşı üzerinde çok büyük bir etki yapar.

Bu savaş, elbette, bugüne kadarki gibi, üç temel biçim üzere gelişmektedir. Fakat bunlardan her birinin çerçevesi içinde yığınların yaratıcılığı durmaksızın yeni yeni ve gitgide daha çeşitli savunı ve hücum tarzları bulur ki, Marksist-Leninist strateji ve taktiğin daha ileri doğru işlenmesinde bunların gözönüne alınması gerekir. Lenin şöyle der: «Yığınlara kabine ,sistemciler'inin uydurduğu mücadele biçimleri öğretme iddiasından uzak olan Marksizm, diyebiliriz ki, bu bakımdan, yığınsal pratikten ders alır.»⁽¹⁾

İşte, Araştırma Grubu'muzun üyeleri, Lenin'in, savaş biçimleri sorununa somut tarihsel açıdan yaklaşılması öğüdünü⁽²⁾ dikkate alarak, proletar-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 14, s. 2.

⁽²⁾ Yine orada.

yanın günümüzdeki ekonomik, politik ve ideolojik savaşındaki bazı yeni olguları teorik olarak değerlendirmeye çalışmışlardır.

EKONOMİK ALANDA

... İşçi hareketi, ... ancak büsbütün ve her bakımdan işçi sınıfının menfaatleri temelinde, sermayeye karşı, sermaye hizmetindekilere karşı politik mücadeleyle birbirinden ayrılmaz bir şekilde kaynaşan ekonomik mücadele temelinde yürütüldüğü takdirde, güçlü olabilir.

V. İ. Lenin

Devlet-tekel kapitalizmi çelişkilerinin iktisadi alanda gitgide keskinleşmesi, süregelen döviz-finance bunalımı, enflasyon ve işsizliğin büyümesi ekonomik mücadele cephesinde gerginliği artırıyor. Grev hareketi yaygınlaşıyor ve daha savaştan bir karakter alıyor. Fransa, İtalya ve Japonya'da alabildiğine yığınsal ve iyi örgütlü grev savaşları giderek daha da şiddetleniyor. Son yıllarda, Büyük Britanya, 1926 yılı genel greviden beri, en yaygın ve en başarılı grevler dönemini yaşıyor. İspanya'da ve Portekiz'de, resmi baskıya rağmen, grevler en çetin koşullar içinde geliyor. FAC'de, Kanada'da ve diğer birçok memlekette grev hareketi genişliyor.

Proletaryanın yürüttüğü mücadelede, istihdam, ücret artırımı, yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve iş haftasının kısaltılması problemleri önemli bir yer almaya devam ediyor. Bir yandan, geniş demokratik reformlar, işletmelerin millileştirilmesi, üretimin yönetimine emekçilerin de katılması, anti-sendikal kanunların kaldırılması, polis baskılarına son verilmesi vb. gibi istekler ileri sürülüyor.

Grevcilerin sosyal terkihi durmadan genişliyor. Proletaryanın savaş silâhı olan greve, devlet memurları, öğretmenler, hekimler, köy örgütleri de gitgide daha çok başvuruyorlar.

Proletarya önemli ve ertelenmez isteklerinin yerine getirilmesini sağlama mücadelesinde yararlandığı taktik yol ve araçları durmadan yenilemeye çalışıyor. Kapatılmasını ve işçilerin yığınsal sokağa atılmasını önlemek üzere işletmelerin işgal edilmesi, üretim sürecinin yavaşlatılması ve döner veya aralıklı yapılan grevler, çeşitli uluslardan işçilerin gerek ayrı ayrı devletlerde, gerekse uluslararası çapta büyük konsernlere karşı elbirliği aksiyonları son yıllardaki sınıf savaşlarının bazı önemli karakter çizgileridir. Bu sınıf savaşları boyunca, emekçiler, ekonomik sorunlarla politika arasındaki karşılıklı ilişkiyi daha açık biçimde kavramaya başlıyorlar.

Uluslararası Araştırma Grubu üyeleri, bu sorunları tahlil ederken, eko-

nomik mücadelenin günden güne daha büyük ölçüde politik mücadeleye dökmeli eğiliminin güçlenmesi olayı üzerinde dikkatle durdular.

G. Kviatovski: Zamanımız koşullarında, işçiler, ekonomik isteklerini savunurken, kaçınılmaz olarak politika alanına da girmiş oluyorlar. Kapitalist çelişkiler, toplumsal üretime dolaysız devlet müdahalesi bugün artık tüm sistemin varlığının ve işleminin şartı olacak kadar keskinleşmiş bulunuyor. İşçi hareketinin gücü ne kadar artıyorsa, büyük burjuvazi sosyal ilişkilerin ayarlanmasında devlet yardımına o kadar daha sık başvuruyor.

«Gelirler politikası» ve diğer devlet müdahalesi biçimleri, tekeli burjuvaziye sosyal manevralar yapabilmesi için yeni araçlarla donatıyor, belirli koşullarda grevlerin ve diğer geleneksel sendikal mücadele metotlarının etkinliğinin azalmasına imkân veriyor. Örneğin, Federal Almanya'da, hükümet, sendika birlikleri yönetimiyle birlikte bir «uyumlu eylemler» politikası gütmeye çalışıyor. Sendika liderleri, devlet temsilcileri ve patronlar elbirliği yaparak, iş ücretlerinin dondurulmasını sağlayan tedbirleri belirliyorlar. Böyle bir politika elbette büyük tekeli sermayenin işine yarıyor.

P. Kuřtie: Emekçilerin menfaatleri, yalnız tekellerle değil, aynı zamanda bunların temel egemenlik aracı olan devletle, gitgide daha çok çatışıyor. Halk yığınları şimdi şu Marksist yargıya kendi tecrübeleriyle inanıyorlar: Büyük sermaye ve devlet bugün hayatı bütün yanlarıyla kontrol altına alan karmaşık bir otoriter mekanizmde birleşmişlerdir. Emekçiler artık kendi temel isteklerinin yerine getirilmesi ile kapitalist sistemin öz varlığını tehlikeye düşüren genel politik değişimler arasındaki dolaysız ilişkiyi bilinçle kavıyorlar.

Bu, elbette, ekonomik ve sosyal hakları, günlük ve dolaysız maddi menfaatleri savunma hareketinin artık geçilmiş bir aşama olduğu anlamına gelmez. Tersine, sömür sisteminin olumsuz sonuçlarına karşı mücadele, emekçilerin politik bilincinin yükseltilmesine yardım eder ve boyutları daha büyük sınıf savaşlarına hazırlanma bakımından da zorunludur. Fransada, önemli ve ertelenmez istekler uğrındaki günlük mücadelede, işçi sınıfı ve halk yığınları, sol güçlerin ortak hükümet programının içeriğini kavıyor, halk birliğini güçlendiriyorlar.

S. Saliçev: İşçileri, yalnız sosyal-ekonomik ilişkilerde giderek artan devlet müdahalesi değil, aynı zamanda üretim koşullarında ve emeğin karakterindeki objektif değişimler de, geleneksel ekonomik mücadele çerçevesini aşan istekler ileri sürmek zorunda bırakıyor.

Bilimsel-teknik ilerleme, işçinin entelektüelleşme eğilimi ile durmadan artan kişilik yitirmesi arasındaki çelişkiyi keskinleştirerek, onun emeğinin içeriğinde esaslı değişimlere yol açıyor. Bugünün ücretli işçisi, geçmişte-

kiyle kıyas kabul etmiyecek kadar daha geniş teknik bilgi ve genel kültüre sahiptir. Aynı zamanda bu işçi, kendini, üretim tecrübesi yararlı ve değerli bir kişi olarak, mesleğinde ilerliyebilecek ve hattâ mesleğini koruyabilecek bir insan olarak hissetme olanağından yoksundur. Böylece, işçilerin, objektif olarak artan sorumluluğu ile onların üretimin yönetimin-den, kararlar alma sürecinden soyutlanmaları arasındaki çelişki gelişmektedir. Emek ne kadar hızla entelektüelleşiyorsa, bu çelişki de o kadar daha keskindir.

Bununla ilgili olarak, üretimin yönetimine katılma istekleri, mücadelenin önemli bir yönü oluyor. Emekçiler, kendilerine, işgücü alınması ve azaltılması, kadrolara ücret tespiti ve kadro nakli işlerinde kontrol hakkı tanınması için ısrar ediyor, enformasyonda söz sahibi olmak, bütün sosyal-yaşamsal sorunların çözümüne, işletme gelirlerinin değerlendirilmesine ve fiyatların kontrolüne katılmak istiyorlar.

Ne de olsa, bu konuda şu noktayı gözönünde bulundurmalıyız: burjuvazinin en uzak görüşlü zümreleri, üretimin yönetiminin gerçekten demokratikleşmesi isteklerine sırt çevirmekte olsalar da «sınıfsal işbirliği» kurmak amacıyla, işçilerin üretimin yönetimine belirli biçimlerde katılmalarına müsaade etmeye hazırdılar. Bilindiği üzere, kapitalist, kendi işletmesinde çalışmakta olan işçilerin dolaysız ekonomik menfaatlerini her şeyden önce işletmenin gelişmesi amacına tabi kılmak için geniş olanaklara sahiptir. Kapitalist, işçi temsilcilerinin, işçilerin menfaatlerini savunma çabalarını işletmenin kazancını artırma özeniyle bağdaştırmalarını ister. Bu da kaçınılmaz olarak kapitalist ilişkilerin güçlenmesine yardım eder.

G. Kviatovski: Gerçekten de, örneğin FAC'de büyük sermaye artık işçilerin birçok isteğini doğrudan doğruya silkip atamıyor. Hattâ HDB strateji uzmanları bile, emekçileri kapitalist sistemle bütünleştirmek için, onların üretimin yönetimine katılmalarına ilişkin «uygulama modelleri» hazırlıyorlar. İşçileri teskin etmek maksadiyle, örneğin, çoğunluğu patron temsilcilerinden oluşan işletme kontrol kurallarında işçi temsilcilerinden yararlanma denemelerinde bulunuyorlar. Fakat bu gibi temsilcilerin, kurul oturumlarındaki görüşmeler hakkında arkadaşlarına bilgi vermelerini bile yasak ediyorlar.

P. Kurtie: Büyük burjuvazi kendi amaçları için reformist tasanlardan da yararlanmaya çalışıyor. Reformistler, ekonominin yönetimine katılma sorununu ortaya koyarken, devlet egemenliğinin karakterine ve üretim araçları üzerinde mülkiyetin karakterine önem vermiyorlar. Ne var ki, bir yandan emekçilerin işletmenin yönetimine katılmalarını istemek, öte yandan da devlet egemenliğinin ve üretim araçlarının tekeller elinde kalmasını savunmak, emekçileri kendi sömürmeleri işlemine katılmaya yönlendirmekle

birdir. Böyle bir politikanın, tekellerin emekçileri kapitalist sistemle bütünleştirme emeliyle birçok temas noktası vardır.

Fransız komünistleri, üretimin yönetimi üzerinde kontrol ve buna katılım uğrunda mücadele, ekonomide ve devlet egemenliğinin karakterinde köklü değişimler için, tekellerin millileştirilmesi ve demokratik birlik hükümetinin işbaşına gelmesi için yürütülen mücadeleyle organik biçimde birleştiriyorlar.

M. Doyg: Kanada'da üretimin yönetimine katılma mücadelesi, işletmeler çerçevesinden çıkarak, üniversitelere, dairelere, belediye hizmetlerine kadar yayılıyor. Tek sözle, hayatın bütün alanlarında yönetimin demokratizasyonu uğrunda bir yığın hareketi doğuyor. Böylelikle, bu hareket yalnız işçileri değil, mühendis-teknisyen aydınları, idare personelin ve üniversite gençlerini de sarıyor. Fakat bu aydın zümrelerin başarıları, objektif olarak, işçilerin işletmelerde demokratik kontrolü amaçlayan mücadelesinin etkinliğine bağlıdır.

G. Kviatovski: Alman Komünist Partisi, yönetime katılmanın, tekellerin egemenliğini sınırlamak ve sona erdirmek, işçi sınıfının haklarını genişletmek ve savaş mevzilerini güçlendirmek için bir kaldıraç olarak kullanılması gerektiği kanısındadır.

Üretimin yönetimini demokratikleştirme mücadelesi, yığınların politik eğitimi yolunda büyük olanaklar açıyor. Aslında, kapitalistin, üretim araçlarına kontrolsüz hükmetme «kutsal» hakkına dokunma sözkonusudur. Burjuvazi ekonomik egemenliği yitirmeye hiç bir zaman razı olmaz. Bundan ötürü, üretimin yönetimini demokratikleştirme mücadelesi ne kadar başarıyla geliştirilirse, büyük sermayenin direnişinin o kadar daha sert olacağından ve bu suretle emek ile sermaye arasındaki çelişkinin keskinleşeceğinden emin olabiliriz. Kapitalizmin asıl temelleri yıkılıp yokedilmedikçe, bu çelişkinin giderilmesi olanağı yoktur.

M. Doyg: Ekonomik mücadelenin önemi ve bunun partilerin politik durum ve mevzileri üzerindeki etkisi, sosyal-ekonomik süreçler temeli üzerinde artar. Bu süreçlerden söz edilirken, en başta kapitalist memleketlerin toplumsal hayatında işçi sınıfının rolünü yükseltme işi gözönünde bulundurulmalıdır.

Tekeller Kanada'da emekçilerin hayat düzeyini tehbit eden bir hücumla geçmişlerdir. Memlekette fiyatlar durmadan artıyor. İşsizlikte her hangi bir azalma görülüyor. Bu koşullar altında, ekonomik mücadele, merkezinde proletaryanın yer aldığı genel anti-monopolist savaşı hızlandırıyor. Proletarya savaştan çıkışlarıyla, tekerci sermayenin ve hükümetin, emekçileri daha kötü yaşama koşullarına sürükleyici nice insafsız denemelerini başarıyla püskürtüyor. Böylelikle, tekellere karşı muhalefet genişliyor, yarılatılması uğrunda Komünist Partisinin canla başla mücadele ettiği anti-

monöpolist politik birliğin, yani Fransız Kanadası'nın proletaryasını, ulusal-demokratik güçlerini, fermerlerini (çiftçiler), orta tabakalarını, tekeli olmyan burjuvazisini, tek sözle tekellerin politikasından ve ezgisinden zarar gören herkesi kapsayan birliğin temeli sağlamlaşıyor.

G. Kviatovski: Bizim memleketimizde, aralıksız fiyat artışları, proletaryanın tekellere karşı çetin sınıf savaşlarıyla sağliıyabildiği iş ücretleri zamlarının büyük bir bölümünü alıp götürmektedir. Bunun sonucu olarak, 1973'te ücretlerin kısmen yükselmesine rağmen, emekçilerin gerçek gelirlerinde azalma olmuştur.

İşçiler doğal olarak iş ücretlerinin artırılmasını istiyorlar. Tekeller bu gibi isteklere her zaman sırt çeviriyor ve çoğu defa, patronlarla sendikalar arasında imzalanmış olan ücret târifesi toplu sözleşmeleri yürürlük süresinin henüz sona ermediği bahanesine dört elle sarılıyorlar. Bu durum karşısında, emekçiler, denenmiş mücadele silâhına, greve başvuruyor, hattâ sendikaların onayını beklemeden harekete geçiyorlar. Netekim, 1973 Ağustosundan beri, böyle grevler Federal Almanyanın birçok sanayi bölgesini yangın gibi sarmış bulunuyor. 1973 Eylülü başında grevcilerin sayısı, resmi verilere göre, 120 bini geçiyordu. İşçilerin kendi girişimleriyle yapılan grevler FAC için yeni bir olaydır (benzeri aksiyonlar yalnız 4969 Eylülünde görülmüştü). Burjuva basını bu gibi grevleri «yabancı» sayıyor ve böylelikle bunları kanunsuz göstermek istiyor. Fakat bizim kendiliğinden gelme saydığımız bu aksiyonlar, tekellerin uyguladığı ezgi politikasının şiddetlenmesine karşı emekçilerin yasal mücadele hakkına dayanıyor. Bu aksiyonlar, proletaryanın, kendisine tekeller ve ASDP sağcı yönetimi tarafından dayatılan «sosyal partnörlik» fikrine yatkınlık çerçevesinden gitgide çıkmakta olan sınıf bilinci yükselişine tanıklık ediyor.

Son zamanlardaki aksiyonların kayda değer çizgilerinden biri, yabancı işçilerin bunlara geniş ölçüde katılmalarıdır. Bununla ilgili olarak, Alman işçileri ile yabancı işçiler arasına kama sokmak amacıyla, gerici kuvvetlerce her türlü yalan ve kışkırtmaya başvurularak teşvik edilen milliyetçilik propagandasına karşı aktif mücadele daha büyük bir önem kazanıyor. AKP'nin anti-emperyalist mücadelede işçilerin enternasyonal dayanışmasının güçlendirilmesi şiarı günden güne daha aktüel yankılar yapıyor.

P. Kurtié: Bugün görmekte olduğumuz ekonomik ve politik mücadele ödevlerini birbirine yaklaştırma koşullarında, şüphesiz ki, burjuvazi de ekonomik sorunları kendi çıkarına çözmek için politik araçlara başvurmayla çalışıyor. Fakat politik araçlara başvurmakla, ister istemez, sendikaları politik mücadeleye yöneltme bakımından ek etkenler de yaratmış oluyor. Netekim, şimdi genel politik problemlere aktif olarak katılan sendikaların eylem ölçülerinin genişlemesinin temelinde de özellikle bu süreçler vardır

Fransa'da, CGT'ye dahil sendikalar, giderek artan sorumluluk bilin-

ciyle, genel-demokratik harekete önemli bir katkıda bulunuyorlar. Bu sendikalar, grev mücadelesine ona göre yön vererek, köklü sosyal ve politik değişimler uğrındaki savaşa gitgide daha dolaysız biçimde katılıyorlar.

M. Doyg: Çeşitli memleketlerin koşullarında sendikaların politik eyleminin içeriği başka başka olsa da, genel olarak, bunların daha aktif politik mücadeleye katılmaları, ilerici eğilimlerin gelişmesine yardım etmektedir. Gerek devrimci, gerekse reformist sendikaların nüfuz sahibi oldukları memleketlerde, reformistlerin belirli ölçüde sola kaymaları, sendikal harekette birlik için, bu hareketin toplumdaki rolünü güçlendirmek için mücadele yürütülmesine imkân vermektedir.

Bunu bizim memleketimizin tecrübesi de doğruluyor. Yalnız bir örnek vereceğim: 1972'de Kvebek hükümetine karşı yapılan ve memleket tarihinin en büyük sendikal hareketi olan grev sırasında Kanada İşçi Kongresi (başlıca sendika örgütü), Kvenek'in «Birleşik Cephe»sine giren üç sendika birliğini tamamiyle destekledi. Bu greve, sendikalarda birleşme ve grev yapma hakkını savunan 210 bin dolayında devlet ve belediye daireleri hizmetlileri katıldılar.

Tabii, kapitalist memleketlerin sosyal-ekonomik hayatında sendikaların etkisinin artması hep aynı derecede değildir. Örneğin, ABD'de güçlü sendikalar bazan hatırı sayılır ekonomik başarılar elde ediyorlar, fakat aslında burjuva partilerini tuttukları için bu mücadelenin politik sonuçları önemsiz oluyor. Bu durum, ekonomik mücadelede esas itibarıyla henüz sosyalist diyebileceğimiz bir şey bulunmadığına işaret eden Lenin'in haklı olduğunu gösteriyor. Ve Lenin'in deyişyle, tecrübe bize bugün de «yalnız sosyalist değil, aynı zamanda anti-sosyalist karakterli sendika birliklerinden yığınla örnek» veriyor. ⁽³⁾

G. Kviatovski: Bir özelliği daha belirtmemiz gerek: Proletaryanın sömürülmesinde uluslararası büyük konsernlerin oynadıkları rolün artması, sınıf mücadelesinin koşullarını ve karakterini büyük ölçüde etkilemektedir. Tabii, kapitalist entegrasyon sürecinde giderek güçlenen' enternasyonal sermaye birliği, emekçilerin sınıf savaşının da enternasyonalleşmesine yol açmaktadır. Bugün uluslararası konsernlere karşı işçi hareketinde ortak bir stratejinin işlenmesine, uluslararası sınıf savaşında ona göre örgütsel biçimler bulunup geliştirilmesine her zamankinden fazla ihtiyaç vardır.

Bu önemli mücadele alanında belirli başarılar elde edildiği bir gerçektir. Bunu AKP'nin tecrübesiyle de kanıtlayabiliriz. Geçenlerde AKP (Saar bölgesi «Halberger-Hütte» demir,çelik işletmesi) ve FKP (Loren «Sol-lae» işletmesi) üretim alanı grupları temsilcileri arasında bir danışma toplantısı yapıldı. Görüşmeler sonucunda, bu işletmelerin ait olduğu büyük Fransız konsernine karşı mücadelede eylemlerin ahenkleştirilmesi karar-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 4, s. 318.

laştırıldı; mücadele tecrübesi değiş tokuşu için, işçi heyetleri düzeyinde belli zamanlarda karşılaşmalar yapılması için bir anlaşmaya varıldı. (4)

M. Doyg: Bu problem bizim için bilhassa önemlidir. Kanadada yabancı ve öncelikle Amerikan sermayesi yatırımlarının genel hacmi, diğer gelişmiş kapitalist memleketlerin her birindekinden çok daha büyüktür. Bundan başka, ABD uluslararası tekelleri Kanada ekonomisinde bütün kilit noktalarını tutmaktadırlar. Öyle ki, memlekette işleme sanayiinin % 44'ü, maden işletmeciliğinin % 59'u, petrol çıkarım ve rafinerisinin üçte ikisi Amerikan tekellerinin kontrolü altındadır. Kanada tekelci sermayesi ile ABD konsernlerinin birleşik cephesi, aralarında zaman zaman çelişkiler belirse de, hep emekçilerin menfaatlerine karşı çalışmaktadır.

Ulusal ve uluslararası tekellerin hücumuna karşı Kanada işçilerinin mücadelesi gitgide daha aktif ve daha örgütlü bir nitelik kazanıyor. Memlekette grevlerin artması, iş ücretleri üzerinde kontrole ve zorunlu uzlaşmaya karşı, grev hakkını sınırlama yönündeki her türlü denemeye karşı işçilerin kesin ve oldukça başarılı direnişi de bunu gösteriyor.

P. Kurtie: Ekonomik ezginin şu veya bu belirtisine karşı, emekçilerin önemli ve ertelenmez isteklerinin yerine getirilmesi uğrunda yürütülen her günkü mücadele sömürü sisteminin yokedilmesi için yeterli değildir. Bunun için, politik egemenlik alanında, üretim araçları üzerinde mülkiyetin karakterinde kesin değişimler gereklidir. Bundan ötürü de, proletarya, grev mücadelesine paralel olarak, köklü politik değişiklikler için, ilk fırsatta anti-monopolist ve gelecekte de sosyalist bir egemenliğin kurulması için de mücadele yürütmek zorundadır.

Araştırma Grubu şunları belirtti: Olayların akışı, Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nın şu hükmünü doğrulamaktadır: «Emekçiler, hayati menfaatlerini savunurken, bir yandan sosyal haklar ve demokratik özgürlükler için de mücadele ediyorlar. İleri sürdükleri istekler, gitgide daha büyük ölçüde, doğrudan doğruya tekelci sermaye egemenliği sistemine karşı, onun politik iktidarına karşı yöneltilmektedir.» (5)

POLİTİK HÜCUMDA

Marksizm, sınıf savaşını, ancak sadece politikayı kapsamakla kalmayıp, aynı zamanda politikada en önemli şeyi, yani devlet egemenliği kuruluşunu da kapsadığı takdirde, tamamiyle gelişmiş ve «genel ulusal» ölçüye ulaşmış sayar.

V. İ. Lenin

(4) «Unsere Zeit», 31. August, s. 7.

(5) Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 24.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısı kapitalizmi, her şeyden önce, sosyalizmin eşiği olan devlet-tekel kapitalizmidir. Araştırma Grubu'nun belirttiği üzere, şimdi kapitalizmin yerine devrim yoluyla yeni toplumsal düzeni getirmenin yalnız maddi koşullarının değil, aynı zamanda sosyal-politik koşullarının do olgunlaşması hızlanmaktadır.

Kapitalist dünyayı kaplayan güçlü yığınsal demokratik hareketler dalgası, anti-kapitalist mücadele çağdaş aşamasının karakteristik çizgisidir. Bu hareketlerin akışı boyunca, hepsinin anti-monopolist içeriği gitgide daha çok ortaya çıkmakta ve bu da demokratik mücadelenin sosyal-ekonomik fonksiyonunu temelli biçimde değiştirmekte ve zenginleştirmektedir. Evvelce, demokrasi, proletaryanın devrimci mücadelesinin yaygınlaştırılmasına elverişli politik koşulları sağlamakla kapitalizmi tehdit ederken, bugün bu hareketlerin demokratik amaçlarının gerçekleştirilmesi, bu gelişme, burjuvazinin sınıfsal egemenliğini sarsmaktadır.

Günümüzde, demokratik ödevlerle sosyalist ödevlerin birbirine yaklaşılması süreci oluşma halindedir. Ve bu süreç, içinde kapitalist sömürüye tabi insanların, öncelikle işçilerin nispi payının hızla büyüdüğü tüm demokratik hareketin karakterini ciddi surette değiştirmektedir. Proletaryanın yürütmekte olduğu anti-monopolist mücadeleye, emekçi köylüler, aydınlar, hizmetliler ve orta tabakalar gitgide daha aktif biçimde katılmaktadırlar.

ABD, İngiltere, Kanada ve Belçika'da ırksal veya ulusal ezgiye karşı çok çetin bir savaş yürütülüyor.

Kapitalist memleketlerde, demokratik eğilimli üniversite gençleri geniş tabakaları da dahil, tüm genç kuşak, devrimci bir kaynaşma içindedir. Birleşik Amerikada şimdiye dek eşi görülmemiş olan harp aleyhtarı öğrenci gençlik hareketi, Viyetnam'daki Amerikan saldırısına son verilmesine yardım eden önemli iç politik etkenlerden biri olmuştur.

«Soğuk harp»ten uluslararası gerginliğin azaltılmasına geçiş günümüzün ayırıcı vasfıdır. Araştırma Grubu'nun belirttiği üzere, 1970 yıllarında, uluslararası alanda, öncelikle SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin, kardeş partilerin girişimleri ve uyumlu barışçı politikaları sayesinde, epeyce olumlu ve hayırlı değişiklik sağlanmıştır. Bu gelişme, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensipini emperyalistlere kabul ettirme mücadelesini en önemli ödevlerden biri olarak ele alan dünya komünist hareketinin tarihsel doğruluk ve öngörülüğünü ortaya koymaktadır. Uluslararası gerginliğin hafifletilmesi yönündeki dönüm, kapitalist memleketlerde iç politik mücadelenin koşulları ve karakteri üzerinde, çeşitli sınıfların ve toplumsal zümrelerin durumları ve sosyal tutumları üzerinde önemli bir etki yapmaktadır.

P. Kurtie: Fransoda sınıf savaşı sosyalizm yönünde maddi koşulların

tamamen olgunlaştığı bir durumu içinde yürütülüyor. Günden güne gelişen üretim yoğunlaşması ve toplumaştırılması süreci, sosyalist ekonomiye ve sosyalist demokrasiye geçilmesi objektif gereğini artırmaktadır.

Toplumun sınıfsal yapısı oldukça değişmiş bulunuyor. Ücretli işçiler artık çalışan nüfusun % 80'ine varıyor. Bununla birlikte, sınıf piramidinin tepesinde sayıca nispeten az bir tekelci burjuvazi temsilcileri zümresi, yani çıkarları yalnız proletaryanın menfaatleriyle değil, toplumun diğer tabakalarının menfaatleriyle de çatışan 10 kadar büyük finans grubu yer alıyor.

Emek ile sermaye arasındaki ilişkiler politik mücadele üzerinde gitgide büyüyen bir etki yapıyor; işçi sınıfı bütün muhalefet unsurları için bir çekim kutbu oluyor. Objektif koşullar, demokratik ödevlerle sosyalist ödevlerin yakınlaştırılmasına yol açıyor, demokrasi mücadelesine anti-monopolist bir karakter kazandırıyor.

M. Doyg: Kanada'da, diğer birçok gelişmiş kapitalist memlekette olduğu gibi, son on yıl içinde sosyal-politik mücadele şiddetlendi. Bunda hem genel, hem de özel etkenler rol oynadı. Partimiz, çelişkileri üç büyük kısma ayırıyor: İşçi sınıfı ve diğer demokratik güçlerle tekeller arasındaki uzlaşmaz zıtlığın keskinleşmesi; Fransız Kanadası ile İngiliz Kanadası arasındaki cepheleşme; Kanada ile Amerikan emperyalizmi arasındaki mücadele.

Bu problemlerden her birinin halk yığınları yararına çözümü, her şeyden önce, ulusal ve çok uluslu tekellere karşı, aynı zamanda bunların egemenliğini savunan partilere karşı mücadele yürütülmesini gerektiriyor. Bizim tecrübemiz, zamanımızda, demokratik mücadelenin, kaçınılmazlıkla, gerçek ilerici gelişmenin yolunda başlıca engeli teşkil eden büyük tekelci sermayenin egemenliğine karşı mücadeleye yükseldiği gerçeğini doğrulamaktadır.

G. Kviatovski: Politik gericilik devlet-tekellere özgü bir eğilimdir. Büyük sermaye, bazı sıradan burjuva-demokratik hak ve özgürlüklerini bile budama çabasıdadır. Bundan ötürü, FAC işçi sınıfı, bugün de bu hak ve özgürlükleri savunduğu enerjik bir mücadele yürütüyor. Bu mücadele küçümsenmeye gelmez. 1972 Ocak ayında, Federal Almanyada, devlet hizmetindeki «radikal unsurlar hakkında kararname» kabul edildi. Bu kararname bütün demokratlara karşı, öncelikle komünistlere karşı yöneltildi. Bunun için, memlekette, anayasal haklara aykırı olan bu kararnamenin yürürlükten kaldırılması isteğiyle gitgide yaygınlaşan olağanüstü geniş bir hareket vardır.

Federal Almanyada, komünistler, devlet-tekellere kapitalizmi koşullarında sadece burjuva-demokratik hak ve özgürlükleri korumanın, en önemli toplum sorunlarının çözümü üzerinde gereken demokratik kontrolü sağlamaya yetmeyeceğini de gayet iyi anlıyorlar. Emekçilerin, işçi sınıfı başta olmak

üzere, yürüttükleri çağdaş demokratik mücadele, burjuva demokrasisinin dar çerçevesinden çıkmaktadır, çünkü büyük tekeli sermaye egemenliğinin sınırlandırılmasına ve daha sonra da ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Biz, sınıfsal içeriğini belirlemek üzere, bu mücadeleye anti-monopolist demokrasi mücadelesi adını veriyoruz. Tabii, bu nispeten bağımsız aşamadan bütün memleketlerin herhalde geçmeleri zorunlu değildir. Fakat FAC'nin bugünkü koşullarında, anti-monopolist demokrasi, sosyalist dönüşümler uğrunda mücadeleye yönelmenin en muhtemel biçimidir. Henüz sosyalist olmasa da, bu demokrasi, sosyal bakımdan burjuva demokrasisine kıyasla daha ileridir ve sosyalist gelişme için en iyi olanakları açmaktadır.

M. Doyg: Burjuvazinin, sosyal manevralarında gitgide daha ince ve kurnaz metodlarla hareket ettiği tezi doğru ve herkesçe kabul edilmiş olsa da, büyük burjuvazinin bugün de en kıyıcı baskı ve terör biçimlerinden geri durmadığı unutulmamalıdır. Kanada'da hükümet ve polis, grevleri başarısızlığa uğratmak üzere, patronların, grev kırıcılar kiralama acentalarından yararlanmalarını teşvik ediyorlar. Hükümet ve polis, grevci işçilere ve göstericilere saldıran neo-faşist örgütlerin eylemlerine göz yumuyorlar. Bir yandan, işçilerin grev yapma ve sendikalaşma haklarını buda-yıcı kanunlar hazırlanıyor.

P. Kurtie: FKP'nin dolaysız hedefi ilerici demokrasiye ulaşmaktır. Bu ilerici demokrasi, 1958'de kişisel iktidar rejiminin kuruluşuna kadar yaşadığımız geleneksel burjuva demokrasisine kıyasla önemli bir ileri adım olacaktır. Partimiz, ilerici demokrasiye, sosyalizm yolunda bir geçiş aşaması gözüyle bakıyor. Harpten önceki dönemde demokrasi mücadelesi, daha çok, tekellerin bir çeşit faşist tipi terörist dikta rejimi kurma denemelerine karşı burjuva demokrasisini savunmadan ibaretti. Bugünse, bu, tekellerin ekonomik ve politik egemenliğine kesin darbeler indirmeyi, onların tahakkümünü sınırlamayı ve sosyalizme doğru geçiş koşullarını hazırlamayı amaçlayan bir mücadeledir.

S. Salıçev: Yeni tipten demokrasi için mücadele problemlerinin ön plâna çıkarılmasıyla ilgili olarak, Oktobr Devrimi ve SSCB'de sosyalizm kuruluşu tecrübesi özel bir önem kazanıyor. Oktobr Devrimi'nden önce, burjuva demokrasisini Marksistçe yadsıma öncelikle teorik bir karakter taşıyordu. SSCB'de sosyalist demokrasinin oluşması ve gelişmesi böyle bir eleştiriden çıkılarak pratik alana doğru geçiş oldu. Sovyetler Birliği'nin politik düzeni, dünyaya yeni tipten bir demokrasi, fonunda burjuva demokrasisindeki sınırlılığın açıkça görüldüğü bir demokrasi verdi. İngiliz profesörü E. H. Carr şunları yazdı: «Sovyet öğretisinde, sosyalizm, demokrasiyi tamamlamak için, reel hale getirmek için gereklidir. . . Demokrasi (burjuva demokrasisi. – not yazarın), patronun işçi üzerindeki ekonomik ezgisini hafifletmedi; söz, yazı ve toplantı özgürlüğü, kendi görüşlerini

dile getirmek isteyenlerin hepsine pratikte aynı olanakları sağlamıyor . . . Sovyet cüretkâr örneği, bu yetersizliklerin geniş ölçüde ve süratle kavranmasına yardım etti, ve bu suretle, halkın Batı dünyası demokratik kurumlarına olan inancının zayıflamasında büyük bir rol oynadı.» ⁽⁶⁾

Burjuva demokrasisinin biçimsel karakterinin yığınlar tarafından açılanması, demokratik mücadelenin derinleşmesine yardım etti. Bugün bu mücadele sadece üstyapı çerçevesinde kalmıyor, toplumun altyapı ilişkilerine de geçiyor.

Komünist partileri, kapitalist memleketlerde işçi hareketinin sosyal-ekonomik alandaki kazanımlarını abartma eğiliminde değildiler; fakat bu hareketin demokratik mücadelenin karakteri üzerindeki büyük etkisi söz götürmez. Yığınlar, kendi sosyal haklarını savunurken, hukuki eşitliği garantilemekle ödevli olan burjuva-demokratik kurumların perdesi arkasında alabildiğine bir sosyal eşitsizliğin gizlendiğinin farkına varıyorlar. Bunun sonucu olarak, işçi yığınlarının devrimci eğitimi uğrunda demokratik mücadelenin önemi artıyor. Burjuva araştırmacılarından J. Bürdo bile, çağdaş demokratik mücadele boyunca, halkın bir başka hürriyet, gerçekleşmesini mevcut sosyal ve aynı zamanda politik strüktürlerin ⁽⁷⁾ yıkılmasından ayrılmaz saydığı gerçek hürriyet anlayışını benimsediğini belirtmek zorunda kalıyor. Yeni hürriyet anlayışının burjuvazi için en tehlikeli sonucu, halkın bunu iktidarın elde edilmesiyle bir tutmasıdır.

P. Kurtie: Fransa'da sınıf savaşının keskinleşmesi sürecinde, proletarya ve diğer birçok sosyal tabakalar, yalnız mevcut düzenin şu veya bu yanını suçlamakla kalmıyor, büyük tekellerin egemenlik sisteminin kendisini de yoketmek istiyorlar. 1973 Martında yapılan seçimler bunu gösteriyor. Bu seçimlerde sol partiler birliği anti-kapitalist içerikte bir program ileri sürerek, oyların % 42,11'ini kazandı. Bir başka deyişle, 10 milyon kişi, toplumun devrim yoluyla yenilenmesinden yana oy kullandılar. Ortak Program'a oy veren Fransızlar, sosyalizme geçiş toplumundan yana olduklarını belirtmiş oldular.

M. Doyg: Şimdiki demokratik mücadelenin içerdiği gizli gücün kendiliğinden gerçekleşmediğini de önemle belirtmemiz gerekir. Devlet-tekel kapitalizmi tehlikeli otoriter eğilimler doğuruyor. Ekonomide devlet eliyle ayarlamının kapitalist üretim mekanizmasının ayrılmaz unsuru haline getirilmesi, burjuva demokrasisi mevcut kurumlarınca kontrol edilemeyen devletsel ekonomik ve sosyal işlevlerin hızla gelişmesini tahrik etmektedir. Burjuva devleti toplumsal hayatın bütün alanlarına ne kadar derinlemesine nüfuz ediyorsa, toplum onun eylemini o kadar daha az kontrol ede-

⁽⁶⁾ E. H. Carr, The Soviet Impact on the Western World. London, 146, pp. 12-13.

⁽⁷⁾ G. Burdeau, Traité de science politique, t. VI. Paris, 1956, p. 103.

bilmektedir. Otoriter, anti-demokratik eğilimlerin gelişmesi, proletaryanın devrimci baskısına karşı kendine özgü bir savunma tepkisidir. Bu eğilimler, emperyalizmin gücüne değil, tarihsel olarak mahvolmağa mahkûm olduğuna tanıklık eder. Şunu da unutmamalıyız ki, devlet-tekel kapitalizmi koşullarında bu gibi eğilimlerin üstün gelmesi, toplumsal hayatın bütün alanlarında kişi özgürlüklerinin kesinlikle kısıtlanmasına yol açmaktadır.

Bütün bunlar, bugünkü sosyal-politik gelişmenin, demokratik mücadele koşullarını ve karakterini esaslı olarak değiştirdiğini gösteriyor. Demokratik ve sosyalist ödevlerin yaklaştırılması, demokratik mücadele ile burjuva demokrasi arasındaki kopuşmanın derinleşmesi koşulları içinde olmaktadır. Bu durumda, demokratik özgürlükleri en etkin savunma tarzı, bunların, halk egemenliğinin elde edilmesi kertesine kadar genişletilmesidir. Komünistlerin en son hedefi, proletarya devrimci egemenliğinin şu veya bu biçiminin, sosyalist demokrasinin yerleşmesidir.

G. Kviatovski: Uluslararası gerginliğin azaltılması koşullarında, iç-politik mücadelenin uluslararası alandaki sınıf mücadelesiyle bağlantısı sorununu bilhassa aktüelleşiyor. Toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları, uluslararası sınıf mücadelesinin bir biçimidir. Aynı zamanda, uluslararası gerginliği azaltma mücadelesi, her memlekette emekçilerin iç sınıf savaşlarının organik bir bölümü oluyor ve bunları önemli derecede etkiliyor. Barış içinde yanyana yaşama politikasının başarıları ne kadar büyükse, mücadele güçlerinin iç durumu üzerinde, sınıf bilincinin oluşması üzerindeki etkisi de o nispette daha güçlü oluyor. Biz bunu memleketimizde bilhassa kuvvetle hissediyoruz. Örneğin, 1972 yılında, HDB/HSB'nin, SSCB ve PHC ile antlaşmalar imzalayan hükümeti devirme yönündeki çabalarına karşı en büyük protesto gösterileri yapıldı. Böylece, işçiler, eylemsel olarak, uluslararası gerginliğin azaltılması politikasını savunmuş oldular.

Kapitalist ve sosyalist ülkelerin ilişkilerinde barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin yerleşmesi, birçok anti-sovyetik, anti-komünist önyargı ve kör inancın yenilmesine yardım ediyor. Bu durum, özellikle SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev'in Federal Almanya'yı ziyareti sırasında iyice hissedildi. Bu ziyaretten sonra, nice insanın, Sovyetler Birliği ve Sovyet dış politikası hakkındaki fikirlerini değiştirmeye başladıklarını burjuva gazeteleri bile itiraf ettiler. Bir burjuva yorumcusunun belirttiği üzere, L. İ. Brejnev'i dinleyenler, barış hakkında söylediklerine inanmaktadırlar.

M. Doyg: Dünyada gerginliğin azalması, Kanada'da, burjuvazinin en gerici kanadı ile uluslararası durumu daha ayık biçimde değerlendirebilen bölümü arasındaki görüş ayrılıklarını artırıyor. Fakat bu görüş ayrılıklarının önemini büyütme de gereksizdir. Öyle ki, Kanada burjuvazisi, uluslararası gerginliğin azalması sonucu olarak sosyal-politik durumda oluşan

değişimleri gözönünde bulundurarak, komünist hareketine karşı mücadele metodlarını yetkinleştirmektedir.

Öte yandan, «soğuk harp» dönemi artığı birçok anti-komünist dogmanın iflâs etmesiyle, halkın bizim partinin politika ve programı hakkındaki görüş ve tutumunda olumlu değişimler görülüyor. Daha somut olarak, komünistler, uzun yıllardan sonra, sendika hareketinde yeniden yöneticilik görevlerine seçiliyorlar. Tabii, bizi uzun ve çok karmaşık bir mücadele bekliyor, çünkü Kanada'da tekellerin politik partileri hâlâ oyların en az %80'ini kazanabiliyorlar.

P. Kurtie: Tekelci burjuvazi barış içinde yanyana yaşama prensiplerini hiç de komünizme sempati beslediğinden ötürü kabul etmiyor. Onu buna kapitalizm ile sosyalizm arasındaki gerçek güçler oranı zorluyor. Burjuvazi, halkların, kapitalizmin sosyal-politik temellerini sarsmak üzere, barış içinde yanyana yaşama politikasından yararlanabileceğini, bu politikanın sosyal ilerleme ve sosyalizm mücadelesini kolaylaştırdığını anlıyor. Ve aslında bundan ötürü, burjuva hükümetleri, uluslararası gerginliğin azaltılması yönünde adımlar atmak zorunda kalıyor, bir yandan da memleket içinde anti-komünist kampanyayı, aynı zamanda işçi hareketine, demokratik harekete karşı mücadeleyi körüklemeye çalışıyorlar.

Emperyalistler, halkları, sosyal statükoyu değiştirme mücadelesinden – sözde barış adına – vazgeçmeye ikna etmek için özel bir çaba harcıyorlar. Şu var ki, barış içinde yanyana yaşama hiç de statükonun korunmasıyla eş anlamlı değildir. Gerginliği azaltma politikasının yeni başarıları, sınıf mücadelesini geliştirip yaygınlaştırmaktan ayrılmaz. Komünistlerin önderlik ettikleri halk yığınları, düpedüz aldatılmaya göz yummayacak, sosyal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm için daha büyük bir güvenle mücadele edeceklerdir. Gerginliğin azaltılması yönündeki dönüş, bizim programlı amaçlarımızın gerçekleştirilmesi için yeni olanaklar açmaktadır. Komünistler bu olanaklardan yararlanmaktadırlar.

G. Kviatovski: Uluslararası gerginliğin azalması, her memlekette ilerici ve devrimci güçlerin sağlamlaşmasına yardım ederek, sık sık gayet karmaşık ve sert biçimler alan sınıf mücadelesinin kaçınılmazlıkla keskinleşmesine yol açıyor.

Örneğin, ASDP yönetimi, bilindiği gibi, uluslararası durumun iyileşmesine önemli bir katkıda bulundu, fakat aynı zamanda, 1971 Şubatında, AKP'ye karşı ideolojik-politik mücadeleyi şiddetlendirmek üzere «Sosyal-demokrasi ile komünizm arasındaki ilişkiler» hakkında özel bir karar aldı.

Bunda paradoksal bir şey yoktur. ASDP yönetiminin memleket içinde anti-komünist eylemini güçlendirmesinin nedenini açıklamak üzere bir tek örnek vereceğim: Batı Almanya televizyon seyircileri, L. İ. Brejnev ile V. Brandt'ın nasıl el sıkıştıklarını ve nasıl görüşme masasına oturduklarını

gördüler. Bu olay, şüphesiz, sıradan sosyal-demokratları etkiledi. Ve böyleleri, elbette düşündüler: Mademki öncü Komünist Partisinin önderi ile ASDP'nin önderi buluşup görüşebiliyor ve halkların yararına anlaşmalar imza edebiliyorlar, o halde böyle karşılaşmalar daha aşağı düzeyde niçin yapılmasın ve niçin bu gibi anlaşmalar imzalanmasın? Örneğin, üretim konseyi üyeleri, FAC sosyal-demokratları ve komünistleri niçin karşılaşmasın ve ortak eylemler için anlaşma yolu aramasınlar? Bu sorular yerindedir. Fakat, bilindiği üzere, işçilerin birlik olmasını istemiyen sağcı sosyal-demokrat liderler bu gibi eğilimleri bertaraf etme çabasıındadırlar.

Son zamanlarda burjuva basınının giriştiği anti-sovyetik kampanyalar, gerginliğin azalması koşullarında da, hem politik, hem de ideolojik alanda sınıf mücadelesini daha hızlandırmanın öngörülmesi gerektiğini bir kez daha ispat etmektedir.

Araştırma Grubu üyeleri şu genel sonuca vardılar: Kapitalizm 1970 yıllarında bütün çelişkilerin keskinleşmesi, sosyal patlamaların alabildiğine sıklaşması koşullarına girmiş bulunmakta ve bu durum onun sosyal-politik temellerini ciddi surette sarsmaktadır. İşçi hareketinde ve demokratik harekette, öncelikle sol güçlerin anti-monopolist plâtfom üzerindeki belirli yakınlaşmalarında kendini gösteren sağlamlaşma, tekelci sermayeye karşı, barış' demokrasi ve sosyalizm uğrunda mücadele için elverişli olanaklar yaratmaktadır.

Bunun yanı sıra, sınıf savaşları tecrübesi, en gerici burjuva tabakalarının, politik ve sosyal ilerleme yolunu kesmek üzere, zorbalığa başvurmayla, karşı-devrim ihracına her zaman hazır olduklarını göstermektedir. Bundan ötürü, komünistlerin taraftar olduklarını açıkladıkları sosyalizm yönünde barışçı gelişmenin olanakları, devrimci güçlerin kesin üstünlüğünün yaratılmasına, karşı-devrimlere (hangi biçimde belirsizse belirsiz) direniş göstermeye her an hazır bulunmalarına bağlıdır. İşte yüzyıllardır yenilenmekte olan sosyal ve politik ezgi makinesinin darmadağın edilmesine imkân verecek olan da budur.

İDEOLOJİK CEPHEDE

... Ortadaki sorun şudur: Ya burjuva ideolojisi, ya sosyalist ideoloji. Bunun ortası yoktur ...

V. İ. Lenin

Araştırma Grubu'nun belirttiği üzere, devrimci teori olmadan, devrimci savaş olamaz. Bu bilinen Marksist-Leninist yargının anlamı bugün bilhassa kuvvetle belirmektedir. İşçi hareketinin bilimsel sosyalizmle birleş-

tirilmesi, dünya sosyalist sisteminin meydana gelmesi ve Marksist-Leninist partilerin devrimci olgunluğu toplumsal gelişme kanunlarını bilmenin ve bunlardan bilinçli olarak yararlanmanın rolünü yükseltmektedir. Sınıf savaşının teorik biçiminin önemi artmakta, iki ideoloji arasındaki mücadele sertleşmektedir.

Marksizm-Leninizm yığınlar arasında gitgide daha geniş ölçüde yayılıyor. Bugün bu öğreti ileri harekete geçmiş durumdadır. Fakat bu ilerleme, ancak devrimci teorinin daha önden giden gelişmesine, hayatın ortaya koyduğu yeni problemlerin yaratımlı biçimde işlenmesine dayandığı takdirde, başarılı olabilir.

S. Salıçev: Toplumun gelişmesinde subjektif etkenin rolünün artması, emekçilerin bilinç düzeyinin yükselmesi, onların her türlü ezgicilik belirtisine karşı hoşgörmezlik duygularını güçlendirmekte, sermaye egemenliğine karşı bütün sosyal protesto biçimlerinin keskinleşmesi sonucunu doğurmaktadır. Kapitalist dünyanın, 1960 yıllarında, harpten sonraki gelişme tarihinin kendiliğinden gelme nitelikte en güçlü yığınsal aksiyonlarına sahne olması rastgele değildir. Bilinç yükselişinin, işçileri daha «mâkul» ve babalarının devrimci fedakârlık kabiliyetinden yoksun hale getirdiğini iddia eden burjuva ve reformist görüşlerin tam bir fiyaskoya uğradığı görülmektedir. Burjuvazinin çoğu geleneksel sosyal manevra araçları çağdaş koşullarda artık geçerli olmaktan çıkmıştır.

M. Doyg: Önemli bir nokta da şudur: Sınıfsal çelişkilerin keskinleşmesi, her defasında, ideolojik mücadelenin önemini artırmaktadır. Kanada'da, emek ile sermaye arasındaki çelişkiler bir hayli keskinleşmiş, ulusal sorunla ilgili çatışmalar olağanüstü sert biçimler almış, üniversite gençliğinin protesto hareketi yaygınlaşmış, evvelce bir kenarda duran geniş yığınlar artık politik mücadeleye katılmaya başlamışlardır. Bu durum, değişik politik güçlerin, halk yığınlarını kendilerinden yana kazanmak üzere, fikir mücadelesini hızlandırmalarına yol açmıştır. Komünistler, ancak yığınlar arasında ısrarlı bir politik ve ideolojik çalışmanın, çoğu hallerde kendiliğinden gelme nitelikte olan protesto çıkışlarının ardıcıl demokratik ve devrimci hareket dönüşmesine imkân verdiğini gözönünde tutmaktadırlar.

G. Kviatovski: İçinde bulunduğumuz aşamada yığınların devrimci yükselişi, bizzat işçi hareketinin ve demokratik hareketin sağlamlaşmasına, yığınların bilinç ve örgütlülük düzeyinin yükseltilmesine bağlıdır ve bu bağlılık günden güne artmaktadır. Devrim durumlarının oluşturulmasında subjektif etkenin rolünün artması komünist partilerinin ideolojik eylemine bilhassa büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Yığınsal mücadele düzeyi ne kadar yükselse, devrimci bilinci geliştirmekle görevli ideolojik eylemin de o nispette çok ödevleri olmaktadır.

P. Kurtie: Sosyalizme geçiş maddi koşullarının olgunlaşması, ideolojik mücadelenin önemini bir hayli artırıyor. Komünistler, burjuva ideolojisini,

anti-komünizmi, anti-sovyetizmi, sağ ve «sol» oportünistleri açığa vurmakla yetinmiyorlar. Aynı zamanda büyük bir araştırma eylemi de yürütüyorlar. Bu araştırma çalışması olmadan, devrimci bir taaruz stratejisi işlenemez. Çağdaş kapitalizmdeki en yeni olguların bilimsellikle tahlili, sınıfsal çarpışmalarda girişimi ele alma mücadelesinde büyük üstünlükler sağlamaktadır.

FKP, devrimci teorinin yeni yeni bilgilerle, bilim, sanat ve kültürünün kazanımlarıyla, emekçilerin mücadele tecrübesiyle, sosyalist ülkelerin başarılarıyla, uluslararası komünist hareketinin kolektif düşüncesiyle durmaksızın zenginleştirilmesi gerektiği fikrinden hareket etmektedir. Teorinin Marksizm-Leninizm prensipleri temeli üzerinde yaratıcı olarak geliştirilmesi, partiye, halkın karşılaştığı sorunları daha açık cevaplama, onun savaşını daha iyi bir gelecek doğrultusunda, sosyalizm doğrultusunda yönetme olanağı kazandırmaktadır.

S. Salıçev: İşçi sınıfının birliği için mücadele yeni türden ideolojik problemler ortaya çıkarıyor. Komünistler ve sosyalistler arasında işbirliği, bugün, gitgide daha sık olarak, somut sorunlarda eylembirliği çerçevesinden çıkmakta, aralarındaki karşılıklı ilişkiler daha geniş bir ideolojik-politik problemler kompleksini kapsamaktadır. Komünistler, sosyalist amaçlar uğrunda komünistlerle sosyal-demokrat partilerin ortak mücadele yürütebilecekleri perspektifler açan bir işbirliğinden yanadırlar. Öyle görülüyor ki, sosyal-demokrasi için, böyle bir işbirliğinden yana politik seçim, kendi sağcı liderlerinin öğütledikleri anti-komünist ideolojiden vazgeçilmedikçe, önceki mevziler kesinlikle yenilenmedikçe, olacak iş değildir. Ideolojide uzlaşmalara yer yoktur.

Komünistlerle sosyal-demokratların belirli bir kısmı arasında anti-monopolist plâtfom üzerindeki yakınlaşma koşullarında, ideolojik mücadele giderek daha karmaşık bir nitelik almaktadır. Komünistlerle sosyal-demokratların politik görüş ve tutumları arasında aşılabilir bir sınır oldukça, reformist ve devrimci çizgiler arasındaki ayrımı gerçekliğin kendisi belirlemektedir. Sol güçlerin politik bağlaşması koşullarıdaysa, devrimci görüş ve tutumları ideolojik-teorik araçlarla savunma bakımından, yığınların sosyalist eğitimini sağlama bakımından, komünistlerin sorumluluğu artmaktadır. Devrimci politikanın üstün gelmesi, sadece komünistlerle sosyal-demokratlar arasında işbirliği olayına dayanılarak, otomatik surette garantilenebilir. Bu işbirliğinin, sosyal-demokrat partilerdeki sol akımların güçlenmesine yardım etmesi doğaldır. Bunun yanı sıra, bazı sosyal-demokrat liderlerin, komünist partisi üzerinde yoğun bir etki yapabilmek için, bu işbirliğinden yararlanmayı sık sık denedikleri de görülmektedir.

P. Kurtie: Ortak hükümet programı fikrinin ve bu programın içeriğinin Fransız Sosyalist Partisi tarafından kabul edilmesi, önemli büyük bir tarihsel olaydır. Memleketimizde komünistler ve sosyalistler şimdiye kadar hiç

bir zaman böylesine yüksek ve açık bir temel üzerinde anlaşabilmiş değildirlir.

Ortak programın kabul edilmesi birlik uğrunda mücadelenin sona erdiği anlamına gelmez. Bu mücadelenin amacı, proletaryanın, emekçilerin hâlâ daha reformist ideoloji ve burjuvaziyle sınıfsal işbirliği politikası etkisi altında bulunan bölümünü sosyalizm uğrundaki politik mücadeleden yana kazanmaktır. Programın kabulü, sosyalistlerin reformist ideoloji ve pratiği mevzilerinden belirli ölçüde gerilemeleridir. Bu elbette reformist ve devrimci ideolojiler arasında uzlaşma demek değildir. Bundan başka, ortak program, ancak reformizmin yeni belirtileri yenilgiye uğratıldığı takdirde, başarıyla gerçekleştirilebilir.

1973 yılındaki parlamento seçimlerinden sonra, tekelci burjuvazi, sol güçlerin birliğini tehlikeye düşürmek için büyük çabalar harcadı. Aslında, sosyalist parti daha düne kadar reformist ideoloji tarafından yönetiliyordu. Ve bundan ötürü, büyük burjuvazi, bu partiyi komünistlerle ittifaka girmekten geri çekme ümidini yitirmiş değildi. Burjuvazi buna yalnız komünist partisini zayıflatmak suretiyle ulaşabileceğini biliyordu. Bunun için de, anti-komünizme karşı mücadele, birlik uğrundaki mücadelenin bileşen bir bölümüydü.

Sosyalistlerin yönetim kadrosunun eylemlerinde hâlâ bir ikircim görülüyor. Bu ikircim, her şeyden çok, gerçekte bir partinin diğeri zararına güçlenmesi değil, ortak düşmana karşı elbirliğiyle mücadele yürütülmesi sözkonusu olduğu halde, sol güçler bloku içinde egemen duruma geçme iddialarında kendini gösteriyor. Belirli çevreler, sol güçler ittifakından komünistlerin çıkarılması, ortak programın gerçek karakterinin yozlaştırılması, komünistlerin hürriyet ve demokrasiye bağlılıklarının şüphe altına alınması için aralıksız çabalar harcıyorlar.

Birlik uğrundaki ideolojik ve politik mücadele kesintisiz ve sürekli. Bunun güçlenmesi için tartışma ve eleştiri gereklidir. Tartışma evvelce sosyalist partinin komünistlerle anlaşmayı mütemadiyen reddetmesi konusunda yapılırken, bugün bir başka düzeyde yapılmakta ve başka bir hedef gütmektedir. Biz ortak programın yığınlar arasında daha çok itibar kazanmasını, çoğunluğun programı haline gelmesini istemekteyiz. Biz sosyalistleri sosyalist oldukları için eleştirmiyoruz, onların komünist partisine girmelerini istemiyoruz; fakat biz de asla sosyalist olmak niyetinde değiliz. Biz, sosyalist partinin şu veya bu yöneticilerini, ancak programa ilişkin ortak kararlardan, programın başarıyla yerine getirilmesi mücadelesinden sapmaları halinde eleştiriyoruz. Komünist Partisi, gerekli bulduğu her şeyi açık yüreklilikle söylemekte, fakat bunu, daima birliğin menfaatlerini gözönünde bulundurarak, dürüstlük ve nezaketle yapmaktadır.

Şüphe yok ki, birlik uğrundaki mücadele, sadece propaganda eylemine,

sadece ideolojik eyleme indirgenemez. Halkın birliğinin güçlendirilmesi, çeşitli birleşik yığınsal eylemlerin gelişmesiyle sımsıkı bağlıdır.

FKP'nin gücü, etkisi ve itibarı, bir ortak hükümet programının meydana getirilmesini sağlamış, sosyalist partisinin evvelce geleneksel politika bellediği burjuvaziyle sınıfsal işbirliğinden uzaklaşması koşullarını yaratmıştır.

M. Doyg: Yeni sosyal tabakaların, özellikle aydınların, üniversite öğrencilerinin demokratik anti-monopolist mücadeleye katılmaları, fikir mücadelesinin boyutlarını genişletmekte, içeriğini de zenginleştirmektedir.

Bir kısım aydınların kapitalizme karşı muhalefete geçmeleri burjuvaziye ideolojik bakımdan zayıflatmaktadır. Birincisi, bu olay, yönetici sınıfı, ideolojinin oluşmasında en önemli rolü oynayanlar üzerindeki kontrolünü – tam da ideolojik mücadelenin öneminin alabildiğine arttığı bir sırada – yitirmekle tehdit etmektedir. İkincisi, aydınlar, fikir ve moral problemlerine bilhassa özen göstererek, olanca protestolarını kapitalist toplumun ideolojik ve moral-politik temellerine karşı yöneltmekte ve böylelikle burjuvaziye mücadelenin bu kesiminde yıpratmaktadır. Nihayet, aydınların önemli kısmının yönetici sınıfla yakın ilişkileri, burjuva ideolojisini içeriden sarsan etmenleri geçirecek bir kanal hizmeti görebilir.

Şu da var ki, 1960–70 yıllarında, yeni sosyal tabakalar, demokratik harekete alaca-bulaca küçük burjuva, reformist ve sol-oportünist görüşleri de beraberlerinde getirmişlerdir. Bütün bunlar, yığınların ideolojik eğitiminde komünist partilerinin yeni çabalar harcamalarını gerektirmektedir.

G. Kviatovski: Kapitalist memleketlerde, komünist ve işçi hareketi strateji ve taktiğini bir hayli zenginleştiren bir demokratik mücadele vardır. Bu demokratik mücadelenin yükselişi koşullarında, bütün kardeş partilerin eyleminden edinilen tecrübeyi karşılıklı olarak inceleme ve genellemenin önemi artmaktadır. Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'nda belirtildiği üzere, somut gerçekliğin kolektif olarak tahlili, uluslararası komünist hareketinde birliğin güçlendirilmesine yardım etmektedir. Marksizm-Leninizme bağlılık, bu öğretinin daha ileri doğru geliştirilmesi, Marksist-Leninist teorinin sağ ve sol oportünistlerce yozlaştırılmasına karşı kesinlikle mücadele komünistlerin tarihsel hedeflerine ulaşmak üzere etkin bir savaş yürütmelerinin gerekli koşuludur.

Sınıf savaşı biçimlerinin özlüğünü ve ayırdedici özelliklerini, bu biçimlerin karşılıklı bağlantısını iyi anlama işçi hareketinin hayati problemidir. Araştırma Grubu'nun belirttiği üzere, bu hareketin devrimci akımı ile bir sürü oportünist akım arasındaki ayrım çizgisi daima buradan geçer. Sınıf savaşlarının içeriğinde ve biçimlerindeki en yeni değişimler, devrimci mücadelenin yaygınlaştırılması olanaklarını hissedilir derecede artırmakta ve aynı zamanda devrimci güçlerin önüne yeni ödevler koymaktadır.

İşçi sınıfının birliğini sağlama ve diğer demokratik tabakaları bu sınıf etrafında birleştirme yönünde şimdi ortaya çıkmakta olan olanakların gerçekleştirilmesi, bütün sosyal protesto güçlerinin sosyalizme doğru yol açacak olan gerçek bir devrimci hareket çerçevesinde sınıksız birleştirilmesine olanak verecektir.

TÜSTAV

Cunta zindanlarında beş hafta

Yazı Kurulu'na mektup

Şili'de artık birkaç aydır kon gövdeyi götürüyor. Cunta, kıtanın en demokratik ülkelerinden biri olan Şili'yi baştan başa zindana çevirmiş bulunuyor. İktidara el koyan askerler grubu hiç bir hukuk kuralı tanımıyor. Gerici generaller insan hayatını tamamiyle hiçe sayıyorlar. Terör iç politik hayatın temel aracı halini alıyor. Cunta, kıyıcı baskı ve kovuşturmalarla her direnişi kırmak, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarını canlandırma yolunda her engeli temizlemek istiyor. Bu yolda başlıca darbesini Halk Birliği partileri ve öncelikle komünistlere yöneltiyor. Ben Santiago zindanlarında geçirdiğim beş haftadan sonra bütün bu söylediklerime gözlerimle görek kani olmuş bulunuyorum.

Şili komünistlerinin Halka Çağrısı'nda şöyle deniliyor: «Şimdi Luis Korvalan'ın fiziki varlığının korunması ve kurtuluşunun sağlanması için, aynı zamanda cunta tarafından toplama kamplarına atılan diğer binlerce devrimci ve demokratın kurtarılması için, bütün demokratik güçlerin seferber olmaları kesin bir zorunluktur.» Bu çağrı, hepimize, dünya komünist ve işçi hareketi temsilcilerine, yeryüzünde faşizmden nefret eden, hürriyet ve demokrasiye değer veren bütün namuslu insanlara seslenmektedir.

Darbe sırasında ben de Şili başkentindeydim. Santiago'da, Latin Amerika Emekçileri Sendikal Birliği Daimi Kongresi merkezinde Uruguay Emekçileri Ulusal Meclisi temsilcisi olarak çalışıyordum. Bu kıtasal örgütün eylemi, Şili Halk Birliği'nin iktidara gelmesinden çok önce kararlaştırılmıştı. Sendikal Daimi Kongre'nin binası, Cumhurbaşkanlığı Sarayı «La Moneda»nın yakınlarında bulunuyordu. Öyle ki, tankların ve piyade birliklerinin 11 Eylül sabahı başlayan hareketlerini pencereden de izliyebiliyorduk. Çok geçmeden top sesleri duyuldu. Havada uçaklar belirdi. İlk önce ne olduğunu bilemediğimiz için, hemen telefonlara sarılıp Şili'li arkadaşları aramaya başladık. Bizleri, Sendikal Daimi Kongre'de çalışanların hepsini, Şili'deki gergin durum ve memleketlerimizin kurtuluşu için geniş perspektifler açan devrimin kaderi elbette gayet yakından ilgilendiriyordu. 29 Haziran 1973'teki «Tankaso» olayı, yani başarısız darbe denemesi henüz unutulmuş değildi. Bütün şehirde aniden büyük bir kargaşa başgösterdi. Askeri birliklerle «La Moneda»ya karşı saldırıya geçilmişti. Memleketin ulusal menfaatlerini satan gerici generaller, yasal olarak seçilmiş Cumhurbaşkanına ihanet eden cunta, Şili halkını arkadan hançerledi. Allende'nin kahramanca ölümünü, başkentte, memleketin diğer şehir ve köylerinde emekçilerin ve halkın yiğitçe direnişini daha sonro öğrendik.

Askeri birlikler öğleden sonra saat 2 sıralarında Sendikal Daimi Kongre binasına da girdiler. Eşkiya gibi davranıyorlardı. Sıradan, hepimizi döğ-

düler ve nemiz varsa aldılar. Sonra ellerimizi bağladılar ve ite kaka sokağa çıkardılar. «Ön işlem» için götürüldüğümüz Savunma Bakanlığı'nda, bize «yabancı ekstremistler» olduğumuzu söylediler. Tekrar kıyasıya döğdüler. Vurdukça, «Ne arıyorsun Şili'de?» diye soruyor, «Memleketimin bugünden itibaren yabancıların elinden Şili'lilerin eline geçtiğinden haberin var mı?» diyorlardı.

Zalimlerin tutumunda âdeta bir sistem hissediliyordu. Mahir bir el tarafından yönetildikleri belliydi. Askerlerin kafalarına, «memleketi yabancı düşman elemanların entrikalarından kurtardıkları» gibi bir fikir iyice yerleştirilmişti. Aldatılan asker yığını böylece memleketi sattığının farkında değildi.

Aynı gün, akşam üzeri, beni, 29 Haziran «Tankaso» isyanına katılmakla kötü bir ün yapmış olan İkinci Motorlu Alay'a götürdüler. Alay âdeta zafer bayramı havası içindeydi. Bizi, iki gün iki gece, sorguya çektiler, dayak ve işkencelerle yıpratıldılar. Hepimizi kurşuna dizeceklerini yüzümüze karşı söylüyorlardı. Daha sonra «Şili» stadyumuna götürüldük. Bu stadyum hemen hemen şehrin merkezinde, büyük gar'ın yanındaydı. Bu işkence ve ölüm zindanında 5 bin kişi vardı. Çoğu, işçiler, hizmetliler, Santiago'lu öğrenciler ve öğretmenlerdi. Bizi yoldan demir parmaklıklarla ayrılmış, soğuk ve yarı karanlık bir yere doldurup, iki gün boyunca, ellerimiz enseimizde kavuşuk durumda, yüzükoyun yatırdılar. Kıpırdamak yoktu. Askerler pervasızca sırtımıza basarak geziniyor ve arada bir hepimizi dipçikliyordular.

Bulunduğumuz yerin biraz ötesindeki diğer bir yapıda, Şili'nin ünlü halk şarkıcısı Viktor Hara vardı. Bir ara onu gözlerimle gördüm. Sakin ve hattâ neşeliydi. Onu 16 Eylül sabahı öldürdüler. Şarkı söyliyerek öldü. Katiller, ortada iz bırakmamak ve cinayete sonradan belki de kaza süsü verebilmek için, Hara'yı, biraz ötedeki metro yapısının bir kazı çukuruna attılar. Aynı gün Şili komünisti Litre Kiroga da öldürüldü. Ona gözlerimizin önünde iki gün bocunca işkence ettiler. Bir kere bile bağırdığını işitmedik. Bu adam, hayret verici, gerçek devrimciye, komüniste yaraşır bir metanet örneği verdi.

16 Eylül Pazar günü akşam üzeri, bizim grup «Nasyonal Stadyum»a aktardılar. Burada 16 Ekim kadar kaldık. Bizi tribünlerin altında tutuyorlardı. Yağmur yağdıkça tribünler akıyordu. Düpedüz çamur içindeydik. Donuyorduk. Çok az yiyecek veriyorlardı. Kahveye, açlığımızı bastırın diye, biraz da şap katıyorlardı. Ötede, açık tribünlerde tutukları 14–15 bin kişinin durumları çok daha kötüydü. Sanırım, bir ay içinde, stadyuma en az 25 bin kişi doldurdular. Buradaki çilenin hepimiz için ortak bir yanı vardı: Hiç kimse ne zaman ölümle yüzyüze geleceğini bilmiyordu.

«Darbe günü» üzerinden epey bir zaman geçtikten sonra, şehirde akrabaları olan tutukluların, dışarıdan giyecek eşya almalarına izin verildi.

Yiyecek maddeleri satımı yasaktı. Askerler, şu veya bu tutukluya getirilen çikolata ya da sigara gibi şeyleri doğrudan doğruya benimsiyorlardı. Stadyumun etrafında, içerdeki yakınlarının durumunu öğrenmek isteyen yaşlı erkekler, kadınlar ve hayretleri iri gözlerine sığmayan çocuklar dolaşıp duruyorlardı. Askerler bunlara karşı gayet insafsız davranıyor, hattâ ateş açıyorlardı. Kimbilir, belki aralarında ölüp giden de vardı.

Bizi sorgulamaya devam ediyorlardı. Sorguyu, stadyumun yakınındaki bisikletçiler pistinde yapıyorlardı. Bizi oraya 100–150 kişilik gruplar halinde götürüyor, sorgu yerinde de sekizer onar bölüyorlardı. Sorguyu ordu subayları yapıyorlardı. Bunlar arasında gaddarlığıyla en çok ün yapanlar, Hava Kuvvetleri ve Karabinerler Tugayı subaylarıydı. «İşlem» bazan bütün gün sürüyordu. Sorguya çektikleri tutukluyu çıırçıplak soyuyar, kıyasıya döğüyor, etlerini sigara ile yakıyor, kızgın demirle dağlıyor ve elektrot da kullanıyorlardı.

Bolivya İşçi Merkezi yöneticisi olan ve Santiago'da Madenci Sendikaları Kitasal Birliği'nde çalışan arkadaşım Simon Reyes'i bu tür işkencelerle perişan ettiler. Luço Korvalan'ı, sırf Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Korvalan'ın oğlu olduğu için, günlerce ezdiler. Bu genç, her şeye rağmen, yiğitlik ve metanet gösterdi. Luço'nun eşi de aynı stadyumdaydı. Onun «suçu» da, Halk Birliği hükümeti bakanlarından Pedro Vuskoviç'in kızı olmasıydı.

Cuntayı en çok komünistler ilgilendiriyordu. «Yabancı ekstremistler» sözü, Halk Birliği partileri temsilcilerine yönelttikleri kovuşturmayı gizlemekte kullanmaya çalıştıkları bir çeşit kamuflajdı. Bir yabancı olarak, ben yine de «imtiyazlı» işlem görenlerden biri sayılıyım. Sağ kaldım ve hürriyetтейim ama, zindanlarda çürümekte olan binlerce Şili'li kardeşimin hayatı hâlâ tehlikededir. Bana yapılan fiziki ve moral işkenceler, birçok Şili'li yoldaşımın uğradıkları işkencelerin yanında hiç kalır dersem, durumu abartmış olmam.

Bana çoğu kere tutukluların nasıl davrandıklarını soruyorlar. Hemen söyleyebilirimki, davranışları gayet iyi. Yaraşık ve metin. O korkunç koşullara, vahşet ve işkencelere rağmen, tutukluların çoğu sahip oldukları dinçlik ve iyimserliği yitirmiyor, bu yenilginin halk güçleri için geçici olduğu inancını koruyabiliyorlar. Onlar, memleketin geleceğinin bir avuç gerici generalin elinde kalamıyacağını apaçık görüyorlar. Halk Birliğinin iktidarda bulunduğu üç yıl boyunca, emekçiler, hürriyetin ve kendi kaderlerine buyruk olma, kendi yararlarına dönüşümler yaratma mutluluğunu tatmışlardır.

Faşist zindanlarında bulunduğumuz sürece, aramızda, birliğin ve devrimci bilincin önemi üstüne uzun konuşmalar yaptık. Biz geleceğe güvenle bakıyor, memlekette hürriyet ve demokrasinin canlandırılması perspektiflerinden söz ediyorduk. Stadyumda, memleketlerimizin kurtuluşu uğrunda

çalışan nice dostlarım etrafımı sarmışlardı. Bu bana yalnız güç kazandırmakla kalmıyor, halkın yenilmezliğine güvenimi de artırıyordu.

Kurtuluşumu İsveç hükümetine ve İsveç'in Şili elçisi Harald Edelstam'a borçluyum. Bu diplomatin yiğitçe tutumu ve ısrarı sayesinde, cunta, beni ve diğer birçok Uruguay yurttaşı arkadaşımı serbest bırakmak ve İsveç'e hareket etmemize izin vermek zorunda kaldı. İsveç diplomatı bu olumlu çabalarında büyük güçlüklerle göğüs gerdi. Bir ara saldırıya da uğradı ve döğüldü. Sonra da kendisini «istenmeyen kişi» ilân ettiler.

Metotları ve kanunsuzluk ölçüleri bakımından, cuntanın aylardır süregelen eylemlerinin, kítamızın tarihinde eşi emsali görülmüş değildir. Bunlar doğrudan doğruya faşisttirler. Ve faşistler ne kadar manevra çevirirlerse çevirsınler, dünya kamuoyunu yanlış haberlerle şaşırtmak için ne kadar yalan söylerlerse söylesınler, işledikleri cinayetleri gizlemeye muvafak olamayacaklardır. Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Komisyonu üyesi Volodiya Teitelboim'un dediğı gibi, onları yeni Nürenberg Mahkemesi beklemektedir.

Bugün Şili'de durum alabildiğine karmaşıktır. İlerici politik örgütler yasaklanıp dağıtıldıktan başka, gaddarca kovuşturulmakta ve yöneticileri her yerde araştırılmaktadır. Sendika hareketinde de durum böyledir. Daha darbenin ertesi günü, özel bir kararnameyle, Sendika Birliğı Merkezi (CUT) ve «komünist karakterli» diğer sınıfsal örgütler yasaklanıp dağıtılmıştır. Şu var ki, bu ilerici partiler ve sınıfsal sendika örgütleri, halk savaşının ateşleri içinde doğmuşlardır. Halk yokedilemiyeceğı gibi, bu parti ve örgütler de hiç bir kararnameyle, hiç bir terörle yok edilemezler. Bu örgütler, en ağır koşullar altında güçlerini yeniden toparlıyor, örgütlüyor ve yekpâre bir birlik yaratmaya çalışıyorlar. Bunların, çetin bir yığın savaşı sonucunda, faşist zulmü yenecekleri gün de gelecektir.

İsyancılar bir yıldırım darbesiyle her direniş ezeceklerini ümit ediyorlardı. Ne var ki, bu hesaplarında yanıldılar. Savaş devam ediyor. Uluslararası dayanışma, Şili halkı için büyük bir destek oluyor. Diyebilirim ki, dünya, son yıllarda böylesine güçlü ve geniş kapsamlı bir hareket görmüş değildir.

Şili darbesinin ardında Kuzey Amerikan emperyalizminin bulunduğu, ve böylece Brezilya, Bolıvy ve Uruguay'daki darbeler zincirine yeni bir halka daha eklendiğı şüphe götürmez bir gerçektir. Bundan ötürü, Şili halkı ile dayanışma, yürüttüğümüz ortak savaşın, Lâtin Amerika kıtasında emperyalizmi koğmayı ve memleketlerimizi kurtarmayı amaçlayan savaşımızın bir parçasıdır.

Aralık 1973

Roberto Prieto
(Uruguay sendikacılarından)

Kapitalizm ve emekçilerin sağlığı

Bu yazı, SSCB Bilimler Akademisi Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü'nün gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının durumunu inceleyen Sosyal Ekonomik Araştırmalar Bölümü tarafından hazırlanmıştır.

Emekçilerin sağlığını, kültür düzeyi, emek ve yaşam koşulları, tıbbın ve sağlık sisteminin gelişme derecesi, biyolojik ortam ve iklim durumu gibi gayet çeşitli etkenler belirler. Fakat toplumsal üretim tarzının karakteri ve toplumun sınıfsal yapısı bunda çözümleyici rolü oynar.

Bilimsel-teknik devrim koşullarında üretimin yüksek çalışma kabiliyetine sahip kadrolar gerektirmesine rağmen, kapitalizm, emekçilerin sağlığının korunması ve iyileştirilmesi gibi önemli bir ödevi ihmal etmektedir. Tekeller, kazanç yarışı içinde, milyonlarca insanın hayati menfaatlerini zerrece dikkate almadan, her araca başvurarak, sömürüyü artırmaktadırlar. Böylelikle de, proletaryanın olağanüstü önemli serveti olan çalışma kabiliyetine el atmış olmaktadır.

Emekçilerin sağlığına karşı sermayenin saldırısını kaakterize eden birinci gösterge, iş kazaları ve meslek hastalıkları verileridir.

Patronların politikası, çalışma hız ve şiddetinin durmadan artırılmasına, sanayide sağlık tedbirlerini ve güvenlik tekniğini iyileştirme harcamalarının azaltılmasına yöneliktir. Bu politikanın işi nereye vardiğini Birleşik Amerikanın durumu apaçık göstermektedir. Sendikaların verilerine göre, bu ülkede her dakika 18–20 kişi iş kazasına uğramakta ve kimisi ebedi olmak üzere işyerini terketmektedir. Birleşik Amerikanın işletmecilik alanında her gün 55 kişi ölüp gitmekte ve 8.500 kişi de yaralanmaktadır. (1)

Başkan Nikson'un deyimiyle, Amerikan sanayiinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi yönünde ilerleme olmadıkça, ücretli emek ordusuna katılan 20 yaşına kadarki her 100 gencin 1'i iş kazasına kurban gidecek, 16'sı sakatlanacak, 68'i de çalışmalarını bir süre engelliyen yaralar alacaklardır. Demek oluyor ki, halen emek borsasına çıkanların ancak dörtte biri, çalışmaları boyunca sakatlanmaktan kaçınılabileceklerdir. (2)

FAC sanayi işletmelerinde ortalama olarak her 13 saniyede bir kaza olmakta, her 3 dakikada bir işçi çalışma kabiliyetini yitirerek sakat kalmakta ve her 2 saatte ölümlü sonuçlanan bir iş kazası olmaktadır. (3) FAC'de genellikle bir yıl içinde her 10 işçinin biri iş kazası kurbanı olmaktadır.

(1) «AFI-CIO News», February 24, 1968, p. 5.

(2) «Manpower Report of the President», 1970, p. 12.

(3) «Unsere Zeit», 16. März 1973, s. 9.

En büyük kapitalist memleketlerde iş kazaları dinamiği

(İş kazası sayıları bin olarak)

Ülke	1960	1965	1970	1971
ABD²				
Toplam	1.950,0	2.100,0	2.500,0	2.500,0
Ölümlerle sonuçlananlar	13,8	14,1	14,1	14,0
FAC²				
Toplam	2.790,5	2.713,8	2.366,2	2.447,0
Ölümlerle sonuçlananlar	4,8	4,8	6,3	6,7
İtalya²				
Toplam	1.497,3	1.335,8	1.610,0	1.546,1
Ölümlerle sonuçlananlar	4,8	5,4	4,9	4,6
Fransa¹				
Toplam	1.065,8	1.154,4	1.107,7	1.085,5
Ölümlerle sonuçlananlar	1,6	2,1	2,3	2,2
Japonya²				
Toplam	788,0	695,0	—	—
Ölümlerle sonuçlananlar	6,1	6,0	6,0	5,6
Büyük Britanya²				
Toplam	189,7	293,7	309,6	268,8
Ölümlerle sonuçlananlar	0,6	0,6	0,6	0,5

¹ 24 saatten fazla çalışma kabiliyetinin kaybedildiği iş kazaları.

² 3 günden fazla çalışma kabiliyetinin kaybedildiği iş kazaları.

– Cetvelde FAC, İtalya ve Fransaya ait verilerde köy ekonomisi hesaba katılmıyor; İngiltere verilerinde yalnız işleme sanayii, yapıcılık, limanlar ve depolar gözönüne alınmaktadır; ABD verilerindeki iş kazaları sayılarına meslek hastalıkları da dahildir.

– Kaynaklar: Ulusal istatistik yıllıkları ve gösterilen yılların süreli yayınları.

Şu da var ki, verdiğimiz iş kazası kesin sayıları, bu felâketin gerçek ölçüleri ve dinamizmi hakkında tam bir fikir vermekten uzaktır, çünkü bunun yanı sıra işçi sayısı da durmadan artmaktadır. Bundan ötürü, istatistik biliminde, sıklık (1 milyon iş saatine isabet eden iş kazası sayısı) ve kaza ağırlığı (kazalar yüzünden 1 milyon iş saatine karşılık yitirilen işgünü sayısı) katsayıları adı verilen nispi göstergelerdeki değişim daha gerçek bir tablo çizmektedir. ABD işleme sanayiine ilişkin aşağıdaki veriler de (bunlar bu memleketin yalnız özel literatüründe sistematize edilmiştir) kaza yoğunluk derecesinin yükseldiğini göstermektedir.

	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Sıklık katsayısı	12,0	12,8	13,6	14,0	14,0	14,8	15,2
Ağırlık katsayısı	753	713	699	709	690	730	759

Kaynak: Handbook of Labour Statistics, 1972, p. 361.

Emekçilerin sağlık durumunu saptayan göstergeler, burjuva sosyal-ekonomik istatistiğinin en çetrefil ve en çok hile karışık bölümleridir. Hiç bir kapitalist memlekette, işletmeleri bu bakımdan hesap tutmak ve hesap vermekle yükümlü kılan zorunlu bir sistem yoktur. Bu gibi sistemsiz, çetrefil ve hileli hesaplarda, yalnız küçük ve orta işletmeler değil, tüm işkol-ları bile «gözden kaçırılmakta»dır. Bazan, çalışma yeteneğini üç günden az engelliyen iş kazaları dikkate alınmaktadır. Bütün bunların sonucu olarak, iş kazalarının gerçek ölçüleri yansıtılmadığı gibi, bunların çeşitli memleketlerdeki düzeyini kıyaslama olanağı da ortadan kalkmaktadır. Örneğin Birleşik Amerikada seçme (seleksiyon) metodu uygulanmakta ve bu yüzden, istatistik, işleme sanayiinde ancak bu ekonomi dalında çalışanlar toplamının yarısı kadarını istihdam edebilen 50 işletmeyi kapsamaktadır. 1970 yılında yapılan bir özel incelemenin gösterdiği üzere, kumpanyaların $\frac{0}{10}$ 36'sı iş kazası olaylarını sistemli olarak gizlemektedir. Bu yüzden de, üretim alanındaki kazalar sayısı 10 defa azalmış görünmektedir. ⁽⁴⁾

Yeni teknolojinin tatbiki, yeni mekanik, fiziksel-kimyasal süreçlerin geniş ölçüde kullanılması, sanayide sağlığı koruma problemlerine yeterince önem verilmemesi yüzünden, birçok kapitalist memlekette meslek hastalıklarının artmasına yol açmıştır.

*En büyük kapitalist memleketlerde
her yıl kaydedilen meslek hastalıkları sayıları
(bin olarak)*

Ülke	1960	1965	1961	1967	1968	1969	1970	1971
FAC	33,1	28,0	26,8	26,4	26,1	27,1	25,8	—
İtalya	25,8	38,3	50,2	51,9	51,6	53,8	50,0	51,8
Japonya	—	—	20,6	24,6	28,4	29,5	30,8	29,5
Fransa	9,9	9,1	8,8	8,7	8,4	8,1	—	—
Büyük Britanya	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6

Kaynaklar: Gösterilen ülkelerin yıllık ulusal istatistikleri ve süreli yayınları.

⁽⁴⁾ «Daily World», October 8, 1970, p. 3.

Kimya sanayiinin yoğun gelişmesi ve geçmişte bilinmeyen, ya da iyi araştırılmamış olan bazı maddeler üretiminin hızla artması işçilerin sağlığına dokunmaktadır. Tekeller, üretimde yeni maddeler kullanımına geçilmesi sürelerini kısaltmak, rekabet mücadelesinde vakit kazanmak çabasındadırlar. Bunun için, işletmelerde, zehirlenme derecesi çoğu hallerde peşin lâboratuvar tahlili yoluyla değil, meslek hastalıkları olaylarının sıklaşmasına ilişkin verilerle tespit edilen kimyasal bileşimler uygulanmaktadır.

Kuvars tozunun sebep olduğu silikoz ve diğer türleri, her zamanki gibi, bugün de, çıkarım (maden) sanayii işçilerinin büyük faciasıdır. Birleşik Amerikada, bir hayli iskontolu resmi veriler bile, her 10 madenciden birinin «karaciğer» adı verilen bu hastalığa tutulduğunu göstermektedir. ⁽⁵⁾ FAC'de 1970 yılında 80 bin kadar silikozlu olduğu tespit edilmiştir.

İşyerinde sürekli büyük gürültü de emekçilerin sağlığı için giderek artan bir tehlikedir. Bu tehlike altında bulunan işçilerin toplam sayısı hakkında tam bilgi olmamakla beraber, yapılan bazı incelemeler, durum hakkında yeterince bir fikir vermektedir. Örneğin FAC'de 1972 yılında yapılan ve 210 büyük işletmeyi kapsayan bir araştırma sonucunda, 146 işyerinde çalışan 16 binden fazla işçinin her gün böyle bir gürültünün yıpratıcı etkisi altında ve sağırlaşma tehlikesiyle yüzyüze bulunduğu tespit edilmiştir. ⁽⁶⁾ Sendikalarca yapılan değerlendirmeye göre, yalnız 1967 yılında Birleşik Amerikada 4,5 milyon kişi mesleksi sağırlaşma ödentisine hak kazanmıştır. ⁽⁷⁾ «The New York Times» gazetesinin ve Birleşik Amerikanın en büyük sendika birliğinin organı olan «The American Federationist» dergisinin verilerine göre, 1960 yılları sonunda, 16 milyon kadar Amerikalı, işyeri gürültüsünün meslek hastalığı için gerçek bir kaynak olduğu koşullar altında çalışmışlardır. ⁽⁸⁾

Halkın sağlık durumunun bir diğer temel göstergesi de, yaygın deyişle, genel hastalanma ölçüleridir. Birçok kapitalist memlekette, bu nedenle yitirilen işgünü toplamı, işsizliğin sebep olduğu iş süresi kayıplarından fazladır. Birleşik Amerikada, 1965 yılında, bütün sanayi işçilerinin $\frac{1}{10}$ 12,3'ü çeşitli hastalıklar yüzünden çalışamamışlardır. 1970'lerin başında bu rakam $\frac{1}{10}$ 17'ye çıkmıştır. Mesleksi eylemin karakteri ile işçinin sağlık durumu arasındaki ilişki, bugün tıbbi istatistikler sayesinde gözle görülür bir nitelik alıyor. Bu ilişki, kapitalist işletmeler işçi ve hizmetlileri arasında sinir-ruh ve kalp-damar hastalıkları sayısının hızla artmasında açıkça beliriyor. Bu hastalıklar, işçi ve hizmetlilerin emeğinin gitgide yeğin-

⁽⁵⁾ «The New York Times», February 16, 1968, p. 10.

⁽⁶⁾ «Die Wahrheit», 25. Januar 1973, S. 5.

⁽⁷⁾ «The American Federationist», May 1967, p. 20.

⁽⁸⁾ «The New York Times», February 16, 1969, p. 3; «The American Federationist», May 1967, p. 20.

leştirilmesinin dolaysız sonucudur. Yüksek çalışma tempoları, işin monotonluğu ve çağdaş tekniği kullanmanın gerektirdiği daha fazla sinir gerilimi sağlık için ciddi bir tehlikedir. Kalp hastalıkları sayısında daimi bir artış eğilimi görülmektedir.

Son onyıllar boyunca kapitalist dünyada sinir-ruh hastalıkları sayısı hızla artıyor. Bundan başka, FAC, Japonya ve ABD gibi ülkelerde, bu çok ciddi hastalığın yayılma hızının nüfus artışı hızını aştığı görülüyor. Örneğin, ABD'de, 1955 yılında, nüfusun her 100 binlik bölümü içinde 1.032, 1969'daysa 1.828 ruh hasyası tespit edilmiş, yani hasta sayısı $\frac{0}{100}$ 7,7 oranında artmıştır ⁽⁹⁾. FAC'de, 1967 yılında 187,9 bin ruh-sinir hastası tespit edilmiş, 1970'deyse bu miktar 260,4 bine çıkmıştır.

İş kazaları, meslek hastalıkları ve genel hastalıklar milyonlarca insanı zorunlu eylemsizliğe itiyor. Fransada, bu nedenle, her yıl, otomobil sanayiinde çalışan bütün emekçilerin doldurduğu kadar işgünü kaybediliyor. İngilterede, resmi istatistiklere göre, yalnız iş kazaları yüzünden, genel iş süresi fonundan 23 milyon kadar işgünü eksiliyor. Birleşik Amerikada bu kayıplar yılda aşağı yukarı 1 milyon işçinin doldurduğu işgünü toplamını buluyor.

Emekçilerin sağlığını kıyasıya baltalayan kapitalizm, çalışma yeteneğini tekrar edinmeleri için gereken bütün koşulları da yaratmaz. Özelci doktorların muayene ve tedavi için aldıkları ücretler yıldan yıla yükseliyor. Birleşik Amerikada tıbbi yardım ücreti, hayat pahalılığından daha büyük bir hızla artış gösteriyor; öyle ki, bütün harp sonrası dönemi boyunca hayat pahalılığı endeksinin yıllık ortalama yükseliş temposu $\frac{0}{100}$ 2,6'yı, sağlık hizmetleri artış endeksindeyse $\frac{0}{100}$ 3,9'u buluyor.

Birleşik Amerikada tedavi harcamaları bir işçinin aylık kazancının $\frac{0}{100}$ 10-12'sini kapsar. 1960'tan 1971'e kadar, hastanelerde bir yatağın günlük ücreti hemen hemen üç defa (56 dolardan 144'e) arttı. Başkan L. Conson zamanında açıklanan ve kendisine «oldukça ılımlı değerlendirme» olarak görünen bazı verilere göre, 1975 yılında bir günlük hastane ücreti, 1965 yılındakine kıyasla, $\frac{0}{100}$ 250 daha yüksek olabilecek, yani öngörülen hayat pahalılığını 10 defa aşacaktır. ⁽¹⁰⁾ «The Amerikan Federationist» dergisi şöyle yazıyor: «Memleketimizde tedavi ücretleri ..., bütün ihtiyaç sahiplerinin $\frac{0}{100}$ 90'ının kendi aile bütçelerini altüst etmeden ödeyemeyecekleri kadar yüksektir.» ⁽¹¹⁾

Sağlık hizmetleri alanında enflasyon süreçlerinin gelişmesi, daha çok, büyük burjuvazinin kendi amaçlarına yönelik politikasının sonucudur. Aynı ayrı halk zümrelerinin sağlık durumunu doğrudan doğruya aylık kazanç

⁽⁹⁾ Statistical Abstract of the USA, 1972, p. 76.

⁽¹⁰⁾ «AFL-CIO News», March 9, 1968, p. 4.

⁽¹¹⁾ «The Amerikan Federationist», April, 1970, p. 20.

miktarları belirlemektedir. Öyle ki, gelir ne kadar düşükse, o kadar çok, ne kadar yüksekse, o kadar az insan hastalanmaktadır. Aşağıdaki cetvelin verileri bunu gereken açıklıkla göstermektedir.

**ABD'de değişik gelirli kimselerin
bir yıl içinde çalışmadıkları günler sayısı**

Gelir miktarı (dolar olarak)	Çalışılmayan günler sayısı	
	1965	1970
3 binden az	26,0	28,8
3 bin – 4,99	15,8	18,7
5 bin – 6,999	13,5	14,0
7 bin – 9,999	12,6	11,9
10 binden fazla	12,8	11,3

Kaynak: «Health Services Reports», November 1972, p. 815.

Kapitalist memleketlerde emekçilerin gereken düzeyde tıbbi yardım görmeleri problemi doktor yetersizliği yüzünden de ağırlaşıyor. 1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başında, Japonyada her 10 bin nüfusa 14,5 doktor, İngilterede 15, İtalyada 17,9, Fransada 17,5, ABD'de 19,2 ve FAC'de 20,7 doktor düşüyordu.

Sanayi işletmelerinde sağlık personeli yetersizliği daha ciddi bir problemdir. Örneğin, FAC'de son yıllarda kabul edilen ve her fabrika-işletmede özel doktor bulundurulmasını öngören kanuna rağmen, hâlâ bütün sanayi işletmelerinin ancak % 0,1'i kendi çerçeveleri içinde birer özel sağlık servisi örgütlemiş durumdadırlar.

Kapitalistler, çalışma koşullarının iyileştirilmesi yönünde, bu alandaki devlet kontrolünün son derece yetersiz olmasına da yaslanarak, gereken tedbirleri almaktan yon çiziyorlar. İngilterede 1971 yılında 1,3 milyon işyerine yalnız bin kadar çalışma müfettişi düşüyordu. ABD'de bu miktar daha da azdır. Bu ülkede orman ve su havzaları alanında koruma işlevini yerine getiren müfettişler sayısının, sanayi işçilerinin emeğini korumakla yükümlü çalışma müfettişleri sayısından daha çok olması dikkate değer. FAC'de, resmi verilere göre, iş güvenliği tekniği ve sanayide sağlık koruma alanında, bugünkü mevcuttan başka, daha 8 bin müfettişe ihtiyaç vardır.

Komünist ve işçi partileri hakkında

Kısa Bilgiler

Portekiz Komünist Partisi (PKP)

1921 yılı Martında kuruldu. 1926 yılından, yani memlekette faşist dikta rejimini kuran askeri darbeden beri, gizlilik koşulları içinde çalışıyor.

Parti taban örgütleri işletmelerde, malikânelerde, kışlalarda ve öğretim kurumlarında kurulur. Yerine göre, çeşitli işletme ve dairelerdeki parti üyelerini birleştirici semt örgütleri de meydana getirilir. Parti taban örgütü gruplara ayrılır. Gizlilik koşullarında bu gruplardaki üye sayısı gayet sınırlıdır.

Partinin yüksek organı kongredir. 1926'ya kadarki açık çalışma döneminde iki kongre, daha sonra günümüze kadarki gizlilik dönemi boyunca da dört kongre yapılmıştır. 1965 yılında yapılan VI. Kongre, yeni Program'ı kabul etmiş ve Tüzük'te bazı değişiklikler yapmıştır.

Kongre, Merkez Komitesini seçer. Merkez Komitesi, partinin kongrelarası dönemdeki eylemini yönetir; Sekreterlik'i ve merkez yönetimin diğer yürütme organlarını seçer.

Gizlilik koşulları yüzünden, bölge ve il gibi yönetim organları için, uygulamada tek denilebilecek bir örgüt şeması yoktur.

Partinin emekçi, öğrenci ve askersel gençlik örgütleri vardır.

1973 yılında yapılan ve parti üyelerinin yaklaşık olarak üçte ikisini kapsamış olan sayıma göre, memlekette komünistlerin % 57'si işçi ve hizmetli, % 59'u 30 yaşın altında ve % 8'i de 50 yaşın üstündedir. Parti üyelerinin % 20'si kadındır.

Parti basını:

«Avante» («İleri») partinin merkez basın organıdır. Ayda bir veya iki defa çıkar. Gazete 1931 yılında gizlilik koşulları içinde kurulmuştur ve otuz yıldan fazla bir zamandan beri kesintisiz olarak yayımlanmaktadır;

«Militante» («Partili») Merkez Komitesi'nin teorik bültenidir. İki ayda bir çıkar;

«Terra» («Toprak») küçük çiftçi köylüler için çıkarılan gazetedir;

«Textil» («Dokumancı») gazetesi tekstil işçileri için yayımlanır;

«UEC» Komünist Üniversiteliler Birliği'nin gazetesidir.

Diğer basın organları, örneğin köylü proleterler için yayımlanan «Campones» («Köylü») gazetesi düzenli çıkmamaktadır.

Partinin kendi yayınevi («Edicoes Avante») vardır. Bütün parti yayınları memleket içindeki gizli basımevlerinde basılmaktadır.

Partinin bir de gizli radyo istasyonu («Radio Portugal Livre») – «Hür Portekiz Radyosu») vardır.

İran Halk Partisi (İHP)

İran'da ilk sosyalist grubu 1904 yılında kuruldu. Bu grup İran'da sosyalizm fikirlerinin aktif iletkeni oldu. Memlekette sosyalist fikirlerin yayılması, İran Sosyal-Demokrat Partisi'nin («Adalât») kurulmasına yol açtı.

1920 yılında yapılan Kurucu Kongre, «Adalât»'ın yerine İran Komünist Partisi'ni meydana getirdi. 1931'de İran Komünist Partisi hükümetçe yasaklandı. Buna rağmen, gizli olarak çalışmaya devam etti. 1937 yılında, İKP'nin birçok üyesi, bu arada Komünist Partisinin örgütçülerinden biri olan D-r Tagi Erani ve daha bazı sendika birlikleri ve diğer demokratik örgütler üyeleri mahkemeye verildiler, çeşitli hapis ve sürgün cezalarına çarptırıldılar.

1941 yılında, hapisten çıkan ve sürgünden dönen komünist ve demokrat militanlardan oluşan bir grubun girişimiyle, İran Halk Partisi kuruldu. 1942 yılında Tahran'da İHP'nin ilk gizli konferansı toplandı. Konferans, yönetim komitesini seçti ve bu komite Birinci Kongre'ye kadar çalıştı. Birinci Kongre 1944 Ağustosunda Tahran'da yapıldı. Kongre, partinin Program ve Tüzük'ünü onayladı, Merkez Komitesini ve Kontrol Komisyonunu seçti.

1945–46 yıllarında İran Azerbaycanı'nda ve İran Kürdistanı'nda ulusal-demokratik hareket geliştirildi ve buralarda demokratik partiler kuruldu.

Aynı yıllarda İran Halk Partisi artık 100 bine yakın üyesi olan bir yığın-sal politik örgüt haline geldi. Parti temsilcilerinden Meclis'e ve hükümet kadrosuna girenler oldu. Bu militanlar Meclis kürsüsünden de emperyalizme ve gericiğe karşı mücadele yürüttüler. Fakat 1946 yılı sonunda İHP'nin birçok örgütü dağıtıldı ve çıkarmakta olduğu gazete ve dergiler yasaklandı.

1948 yılında baskının göz açtırmadığı gayet güç koşullar altında, gizli olarak, İHP II. Kongresi toplandı. Bu kongre, yeni Tüzük'ü kabul etti ve partinin yeni koşullarda uygulayacağı taktiği belirledi. 1949 yılı Şubatında resmen kanundışı ilân edilen İran Halk Partisi gizliliğe geçmek zorunda kaldı. Bu durumun gizlediği büyük güçlüklerle rağmen, İHP, İran halkının Anglo-İran petrol kumpanyasına karşı, petrol sanayiinin millileştirilmesi için yürüttüğü mücadelede önemli bir rol oynadı (1950–53).

1960 yılında, İran Halk Partisi ile İran Azerbaycanı'nda eylem gösteren Azerbaycan Demokratik Partisi'nin birleşik konferansı yapıldı. Konferans,

memlekette işçi sınıfının tek partisi olarak İran Halk Partisi'nin eylem göstermesini kararlaştırdı. Aynı zamanda partinin tek Program ve Tüzük'ünü onayladı. 1973 yılında, İHP, memleketin şimdiki sosyal-politik durumunu etrafı bir tahlilden geçiren ve partinin çağdaş koşullardaki ödevlerini belirleyen yeni bir Program kabul etti.

Halen İHP gizlilik koşulları içinde çalışmakta ve kısıpıcı bir baskıya tabi tutulmaktadır.

İHP, bütün tarihi boyunca, çoğu gizli olmak üzere birçok gazete ve dergi yayımlamıştır. Halen gizli olarak «Mardom» («Halk») gazetesi, «Donya» («Evren») teorik dergisi ve üniversite gençleri için «Peykar» («Savaş») politik dergisi yayımlanmaktadır.

Paraguay Komünist Partisi (PKP)

Parti 19 Şubat 1928'de kuruldu.

1941 Haziranında PKP'nin Birinci Kongresi yapıldı. Kongrede partinin ilk programı kabul edildi. Parti, 1946 Ağustosundan 1947 Ocak ayına kadar gizlilik koşulları içinde çalıştı. 1947'de halk ayaklanmasının bastırılmasından sonra, partiye karşı en kısıpıcı bir baskı ve teröre geçildi. Buna rağmen parti 1949 Ağustosunda İkinci Kongre'sini yapabildi. Böylece de, partinin örgütlü işçi hareketi içindeki etkisini canlandırma çalışmaları başladı.

1950 ve 1960 yıllarında, Paraguay Komünist Partisi, memlekette dikta rejimlerine karşı yürütölen mücadeleye değerli bir katkıda bulundu.

1967 Nisanında, partinin yeniden örgütlenmesi temellerini belirleyen Üçüncü Kongre'sini hazırlamak üzere yapılan olağanüstü ulusal konferans PKP'nin hayatında büyük bir rol oynadı.

PKP Üçüncü Kongresi (Nisan 1971), partinin Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde kurulması sürecinde yeni bir aşamanın başlangıcı oldu. Kongre, parti Program ve Tüzük'ünü kabul etti, politik tezleri onayladı, yeni Merkez Komitesini seçti.

Bu kongreden sonra yapılan plenumlarda, proletaryanın bilinçli savaş öncüsü olabilecek gerçek yığınsal partinin yaratılması için uygulanacak hareket hattı tespit edildi.

PKP diğer kardeş partilerle birlikte ortak sorunların görüşölmesine aktif olarak katılmaktadır. Parti, özellikle Arjantin, Bolıvy, Brezilya ve Uruguay Komünist Partileri ile birlikte, La Plata bölgesi ölkeleri komünist partilerinin deklârasyonunu imzalamış bulunmaktadır.

PKP'nin merkez basın organı, gizli yayımlanmakta olan «Adelante» («İleri») gazetesidir. Yakın geçmişte bir de teorik dergi («Basses» – «Temeller») çıkarılmaya başlanmıştır.

Bildiri

Yeni hükümet Mecliste güven oyu aldı. Demirel, Bozbeyli, Feyzioğlu gibi halk düşmanı politikacılar, parti yöneticileri Meclis dışında olduğu gibi Meclis içinde de bir daha dişlerini, tırnaklarını gösterdiler. Onların bu tutumları halkımızı, bütün devrimci, yurtsever güçleri uyanık olmaya, tetikte durmaya zorluyor. Yenilgiye uğrayan işbirlikçilerin saldırılarına karşı bütün yurtsever güçlerin dayanışmaları, birlik olmaları günün sorunudur.

Halkın hemen çözüm bekleyen sorunları var. Sıkıyönetim mahkemeleri ağır cezalar kesmeye devam ediyor. Devlet Güvenlik Mahkemeleri yerli yerinde duruyor. Bütün bunlar hükümet programında özgürlüklere konmuş olan bütün engellerin kaldırılacağına dair halka verilen sözle bağdaşmaz. Halka verilen sözün tutulması ancak, bütün anti-demokratik yasaların, tedbirlerin, kararların kaldırılması ile mümkün olur.

Bütün politik tutukluları ve cezalılarını kapsayan genel af hemen çıkarılmalıdır. Kürt halkına karşı baskı ve teröre son verilmelidir. Grev, toplu sözleşme, gösteri, yürüyüş, toplantı, basın, dernek ve politik parti kurma haklarına konan bütün yasaklar, engeller, kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

İşsizlik, pahalılık, enflasyon durmadan üsteliyor. Halk yığınları bu yıkımın bütün yükünü çekiyor. Büyük burjuvazinin, yabancı tekellerin, büyük toprak beylerinin sömürü ve talanına, emperyalizmin hegemonyasına son vermeden halk yığınlarının ve ülkenin bu yıkımdan kurtulması imkânsızdır. Bu nedenle demokratik, köklü bir toprak reformu başta olmak üzere bütün halkçı, devrimci reformlar yapılmalı, emperyalizmin dayattığı NATO, SENTO gibi saldırganlık paktlarından çıkılmalı, silâhlanma yarışına son verilmeli, içtenlikle barışçı bir dış politika uygulanmalıdır.

Türkiye'nin endüstrileşmesini, kalkınmasını engelleyen emperyalizmin, yeni sömürgeciliğin işbirlikçi burjuvazi eliyle dayattığı politikadır.

Kalkınmak, ekmeğe ve özgürlüğe kavuşmak için halkımızın, en başta işçi sınıfının emperyalizme ve işbirlikçi burjuvaziye karşı direnişi yeni bir aşamaya ulaştı. Seçimlerde bu aşama belirdi.

Hükümet programında olumlu bazı noktalar vardır. Bu olumlu noktalar seçim kampanyasında verilen sözlerden geridedir. Türkiye Komünist Partisi ulusal burjuvazinin emperyalizme, gericiliğe karşı olan her ileri

adımını destekler. Fakat, aynı zamanda halkın aldatılmamasını ve verilen bütün sözlerin tutulmasını ister. Hükümeti kuran partiler seçimlerde halka verdikleri sözü tutmak zorundadırlar.

8 Şubat 1974

TKP Merkez Komitesi

TKP MK POLİTİK BÜROSUNUN BRÜKSEL TOPLANTISIYLA İLGİLİ KARARI

Avrupa kapitalist ülkeler komünist partilerinin 26–28 Ocak 1973 tarihinde yaptıkları toplantı hakkında TKP Merkez Komitesi Politik Bürosu’nun Brüksel Toplantısına katılan delegasyonunun raporunu dinledikten sonra aldığı karar:

– Brüksel Toplantısı, komünist partileri arasındaki dayanışma ve işbirliğinin gelişmesi yolunda ileri bir adım almıştır.

– Brüksel konferansında Sovyetler Birliğinin dünya komünist ve işçi hareketinin, ulusal kurtuluş hareketinin dayanağı, Lenin Partisinin dünya devrim hareketinin ocağı olduğu bir kez daha belirtildi.

– Delegasyonumuz, Maoculuğun uluslararası devrim hareketine, ulusal kurtuluş hareketlerine, komünist partilerine karşı emperyalizmin artağı olduğunu, karşı-devrimciliğe dönüştüğünü belirtti. Maoculuğa karşı savaş, emperyalizme, gericiliğe karşı savaştan ayrılmıyor.

– TKP proletarya enternasyonalizmine bağlılığını belirtirken, Avrupa komünist ve işçi partilerinin, bu yıl içinde, yeni bir toplantısını yerinde buluyor. Böylece, dünya komünist ve işçi partilerinin yeni bir danışma toplantısının zorunluğuna inanır.

Politik Büro, delegasyonumuzun Brüksel Toplantısındaki tutumunu onaylar.

4 Şubat 1974

TKP Merkez Komitesi
Politik Bürosu

Türkiye Komünist Partisi ve Alman Komünist Partisi arasında yapılan karşılaşma ile ilgili açıklama

8 Şubat 1974 tarihinde Düsseldorf’ta Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ile Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu temsilcileri arasında kardeşçe bağlılık ve dayanışma havası içinde geçen bir karşılaşma yapıldı.

Türkiye Komünist Partisi temsilcileri, ülkede son politik gelişmeler ve değişiklikler, terör ve baskıya rağmen işçi sınıfının, anti-emperyalist ve demokratik güçlerin artan eylemleri hakkında bilgi verdiler.

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu temsilcileri partinin Hamburg Kongresinin kararları ve sonuçları, Federal Almanyadaki son durum ve partinin eylemleri hakkında bilgi verdiler.

Her iki parti uluslararası durumun kıymetlendirilmesinde fikir birliğine varmışlardır.

Meydana gelen köklü değişiklikler ve tarihsel dönüşümler değişik toplumsal sistemlere ait olan ülkelerin soğuk harpten gerginliğin azaltılması ve işbirliği yoluna gitmelerini sağlamıştır. Bu hedeflere her şeyden önce Sovyetler Birliğinin uluslararası etkisinin artmasıyla, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, bütün sosyalist ülkelerin barışçı politikasıyla, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının savaşıyla, halkların ulusal bağımsızlık, barış ve güvenlik için anti-emperyalist mücadelesiyle ulaşılmıştır.

İki parti de Pekin yöneticileri ve onların taraftarlarının uluslararası komünist ve işçi hareketine karşı, anti-emperyalist ve ulusal kurtuluş hareketine karşı olan provokatör ve karşı-devrimci tutumunu yermişlerdir.

İki parti Avrupa Kapitalist Ülkeleri Komünist Partilerinin Brüksel Toplantısı sonuçlarını memnunlukla karşılamışlardır.

Taraflar, uluslararası komünist ve işçi hareketi birliğinin daha da güçlenmesi için Avrupa Komünist Partileri ve Dünya Komünist ve İşçi Partilerinin en yakın bir zamanda konferans halinde toplanmalarının gereğini belirtmişlerdir.

Alman Komünist Partisi, Federal Almanyada çalışan Türk işçilerinin sosyal ve demokratik istekler uğrunda yürüttüğü savaşının güçlenmesi için dayanışma azmini daha da artıracaklarını bildirir.

Türkiye Komünist Partisi ve Alman Komünist Partisi işçi sınıfının ve halklarının çıkarları uğrunda kardeşçe işbirliğini daha güçlü bir şekilde geliştirmeye azimli olduklarını bildirirler.

8 Şubat 1974

Yeni hükümetin programı ve sorunları

A. Saydan

Bir hükümeti programı ve eylemleri yönlerinden kıymetlendirmek gerekir. Program bir iktidarın sözü, eylem de özüdür. Başarılı hükümet özü de sözü de demokratik, halkçı, devrimci hükümet anlamına gelir.

Ecevit-Erbakan hükümetini sözle özün uygunluğu, onların demokratik halkçı niteliği açısından ele alacağız.

Ecevit-Erbakan hükümetinin programı Türkiye Komünist Partisi'nin yayınladığı bildiride de belirtildiği gibi, gerek CHP gerekse MSP yönetici ve adaylarının genel seçimler sırasında halka verdiği sözlerin gerisindedir. Bununla beraber yeni hükümetin programında İkinci Dünya Harbi'nden sonra gelmiş geçmiş hükümetlerin programlarından daha ileri noktalar vardır. Programın esasını ele almadan şunu belirtmek istiyoruz: Ecevit-Erbakan hükümeti 14 Eylül parlamento ve 9 Aralık yerel seçimlerin sonucudur. Halk çoğunluğu parlamento seçimlerinde anti-emperyalist, demokratik bir politikaya yönelmek isteğini açığa vurmuştur. MSP yöneticilerinin cambazlıkları, sağa kayma çabaları 9 Aralık yerel seçimlerinde halkın daha büyük bir çoğunluğu tarafından yerilmiş, MSP yöneticileri politik cambazlıklarını seçimlerden hemen hemen silinmekle ödemişlerdir. Halk yığınlarının bu sillesinden sonradır ki, MSP yöneticileri CHP ile ortaklığa yanaşmışlardır.

Toplumu dine bağlı olanlarla olmayanlar diye ayırmak ve din sömürçülüğünü meslek edinen gerici ve işbirlikçiler, her iki seçimde de önemli ölçüde yanıldıklarını görmüşlerdir. Çünkü her iki seçim de bilimsel sosyalizmin şu evrensel tesbitini bir daha doğrulamıştır: Toplum dine bağlı olanlar ve olmayanlar diye ayrılmaz. Sömürenler ve sömürülenler diye ayrılır. Burjuvazi halka karşı bir düzeni sürdürmek için halkın dinsel duygularını sömürür.

TKP'nin yeni program tasarısında parlamentoya önemli bir yer ayrılmıştır. Parlamenter yollarla demokratik fikirleri halk yığınlarına ulaştırmak demokrasi ve sosyalizm için yürütülen savaşın bir parçası olarak belirtiliyor.

Geçen yılın sonlarına doğru yapılan seçimlerde elde edilen sonuçlar parlamenter yollarla demokratik gelişmede birçok hedeflere ulaşmanın mümkün olduğunu göstermiştir.

Yeni hükümetin programı bu seçimlerde elde edilen demokratik sonuçların bir ürünüdür. Seçimler işçi sınıfı için eşit olmayan şartlar altında yapıldığından, işçi sınıfının legal partisinin kapatılmış olmasından ötürü

oynamaya katılamaması, seçimlerde daha ileri demokratik hedeflere ulaşılmasını engellemiştir.

Yeni hükümetin programında mevcut demokratik ve ileri adımları TKP destekliyor. Ama bu destekleme işçi sınıfının, emekçi halkın sömürüye karşı yürüttüğü sınıf savaşının yavaşlatılması veya tavsatılması anlamına gelmez. Sömürgeci sınıf olan ulusal burjuvaziye karşı sınıf savaşı durmadan devam eder. Ne var ki, ulusal burjuvazinin ileri adımlarını desteklemek, bir yandan da sınıf savaşında işçi sınıfı için daha elverişli şartlar yaratmak anlamına gelir. Çünkü emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye, büyük toprak beylerine karşı kazanılan her başarı, elde edilen her demokratik hak, işçi sınıfına sınıf savaşında daha elverişli şartlar yaratır.

Yeni hükümetin programı bu açıdan ele alındığında ileri adımların bulunduğu görülür. Bor tuzları madenlerinin devletleştirileceği, Petrol ve Maden Kanunlarının yeniden gözden geçirileceği, «uluslararası bunalımların» Türkiye'ye yansımasının tesbiti, üretim aracı sanayiinin kurulmasının kabul edilmesi, yabancı şirketlerin kâr transferlerinin sınırlandırılması, düşünce, inanç ve ifade hürriyetlerine konan engellerin kaldırılması, enflasyona son verilmeğe çalışılacağı, NATO üslerinin devlet kontrolüne alınması gibi noktalar demokratik ve ileri adımlar arasındadır.

Ne var ki, programda demokratik bir toprak reformu dahil, reformlara yer verilmemiştir. Demokratik reformlarla egemen, işbirlikçi sınıf ve zümrelerin varlığına son verilmeden, açık bir anti-emperyalist tavır alınmadan, emperyalizmin hegemonyası kırılmadan, programdaki demokratik teklifleri uygulama, gerçekleştirme olanakları ya hiç bulunmayacak veya bunlar çok cılız olacaktır. Bir kere «uluslararası bunalımların» Türkiye'ye yansıması sözü üzerinde bir nebze durmak gerekir. Bunalım kapitalist ve emperyalist dünyada gelişiyor. Sosyalist ülkelerde bunalım değil, gelişme, güçlenme vardır. Sosyalist ülkelerden Türkiye'ye herhangi bir bunalım geçmiyor. Aksine bu ülkelerin değişik toplum sistemine sahip memleketlerin barış içinde yaşama politikaları, sosyalist devletlerle ekonomik, politik ve ticari ilişkiler, Türkiye'de de demokratik bir düzenin kurulması, gelişmesi için elverişli şartlar yaratıyor.

Türkiye'ye kapitalizmin, emperyalizmin bunalımları geçiyor. Bu bunalımlar Türkiye'nin zayıf ekonomisindeki enflasyonist eğilimi daha da hızlandırıyor, bir gerileme, bir yıkım yaratıyor. İşsizliğin sürekli olarak kabarması, halk yığınlarının yoksullaşma sürecinin artması bunu gösteriyor. Türkiye Konsorsiyomuna bağlı ve İngiliz uzmanlarından, Beril'in başkanlığındaki heyet bile hazırladığı raporda 3. Beş Yıllık Plân sonunda işsizliğin 2,5 misli artacağını tesbit etmiştir.

Hızını gittikçe artıran enflasyon, zamlar ve pahalılık düzeni emperyalizme bağlılığın kaçınılmaz bir sonucudur. Emperyalizmin ekonomik, politik, askeri örgüt ve paktları ile ilişkiler kesilmeden, NATO'dan çıkılmadan,

bağımsız, barışçı bir dış politika güdülmeden, emperyalizmin dünya stratejisi uğrunda ağır harp masraflarından kurtulmadan, enflasyonu önlemek, kalkınmak imkânsız olacaktır. Bu demek değildir ki, emperyalizmin hegemonyası şartlarında hiç birşey yapılamaz, ulusal kurtuluş hareketinin ilerlemesi hedeflerine varması için gereken şartlar yaratılamaz. Aksine son seçimler de göstermiştir ki, emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin hakimiyetine hattâ kanlı terörlerine rağmen, ulusal kurtuluş devrim hareketini yürütmek ve onu sosyal kurtuluş hareketine oluşturmak da mümkündür.

Yeni hükümet zor bir dürumdadır. Koalisyonun ortağı MSP yöneticilerinin gözü sağdadır. Halkın baskısı sonucunda CHP ile ortaklığa yanaştıkları biliniyor. Toplum düzeninde emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi bir çok kumanda yerlerini elde tutuyor. Memleketin ekonomisi ve askersel, sivil idare mekanizmasının kilit noktaları hâlâ işbirlikçi burjuvazinin elindedir. Bu burjuvazinin, emperyalizmin de yardımıyla hükümetin ilerici programını sabote etmek, ekonomik ve politik bir kaos yaratmak imkânları vardır. Fakat bu şartlarda yapılacak şey pısırık bir tutumla mevcut düzeni yamalamaya çalışmak değil, halkçı, demokratik, devrimci reformlar için halk yığınlarını harekete geçirmek ve onlara dayanmaktır. Meselâ Ecevit-Erbakan hükümetinin ilk uygulaması zamlar oldu. Bilindiği gibi hükümet petrole, demir, çelik, şeker ve Sümerbank ürünlerine yüzde 30–100 zam yaptı. Bu zamların Talû hükümeti zamanından kalma olduğu biliniyor. Talû hükümetinin bu zamları yeni hükümete yıkıp onu zor duruma sokmak istediği de biliniyor. Fakat zamlar kaçınılmaz mıydı? Bütçe açıklarını kapatmanın, yatırım imkânlarını artırmanın başka yolları yok muydu? Şüphesiz vardı. Yabancı şirketleri, tekelleri, halk sermayesini, halkın tasarruflarını da toplamaya yönelik holdingleri, büyük vurgun çevrelerini, büyük toprak sahiplerini gereği gibi vergilendirmek, harp masraflarından kısıntı yapmak, birçok gereksiz cari masrafları kaldırmakla hem bütçe açığı kapatılır, hem de yatırım imkânları artırılırdı. Zamlarla açık kapatmak, yatırım sağlamak çıkar yol değildir. Zamlar yeni fiyat artışları ve bütçede yeni açıklara sebep olacak, bu açıklar yeni zamları kaçınılmaz kılacaktır. Yani bu yoldan enflasyonun kısır döngesinden kurtulmak şöyle dursun, ülke enflasyon bataklığına daha derinlemesine batacaktır.

Yeni hükümetin kurulmasıyla işbirlikçi burjuvazinin politik güçlerinin hükümete karşı saldırısı da hızlandı. Bu saldırının AP, CGP ve DP yöneticileri, Demirel, Feyzioğlu, Bozbeyli grupları tarafından geliştirildiği biliniyor. Bu gruplar sert bir anti-komünizmle yeni hükümete karşı kör ve yıkıcı bir muhalefet sürdürmenin yollarını arıyorlar. Yeni hükümetin zamları bu grupların saldırısını daha şiddetlendirmelerine sebep oldu.

Bu gruplar 1965'den bu yana memleketin yönetimini elde tutmuş, sürekli zamlar politikasıyla halk yığınlarına çullanmış, bir yandan halkın yoksullaşmasına, bir yandan da yerli yabancı büyük sermaye çevrelerinin astro-

nomik birikimler sağlamasına önayak olmuşlardır. Demirel hükümeti zamanında Türk parasının % 66 devalüe edilmesi ve bunun günlerce önce spekülâtlere duyurulması halkın kesesinden yüz milyonlarca liranın çalınmasına, yerli yabancı spekülâtlilerin kasasına akmasına sebep olmuştur. Bu gruplar sıkıyönetim devrinde de kanlı bir terörle bu zamlar politikasını sürdürmüşlerdir.

Gerici zümrelerin, yeni hükümetin bazı demokratik haklardan yana çıkmasına karşı sürdürdüğü saldırılar karşısında devrimciler seyirci kalmaz. Gericileri demaske etmek, onların halk düşmanı yüzlerini sürekli olarak göstermek ve bu saldırılara karşı ortaklıklar, ittifaklar kurmak, demokratik ileri adımları desteklemek, onları daha ileri götürmeye çalışmak, halka verilen sözleri tutmayı şaşmaz bir politika haline getirmek bütün devrimciler için başarılması gereken bir ödev olarak kalıyor.

Yeni hükümetin programında af konusu da yer almaktadır. Genel af konusu demokratik özgürlükleri tanımak, demokratik bir düzen kurmak çabalarının bir parçası, ilk adımlarından biridir. Ölçü, özellikle sıkıyönetim devrinde işkencelerle ve değişik kanlı baskılarla düzenlenen askeri mahkemelerin haksız kararlarını bütün sonuçları ile ortadan kaldırmaktır. Ölçülerden biri de derebeyi artığı kalıntılarının, emperyalizmin, işbirlikçi burjuvazinin dayattığı sömürü düzeninin kurbanlarını zindanlardan kurtarmak, topluma geri vermektir. Ayrıca işkence yapanları, hazineyi soyanları, demokratik hakları çiğniyenleri 12 Mart Muhtırası ile Meclisi çalışamaz hale getirenleri, sıkıyönetim altında, halkın onayından geçen Anayasasının demokratik hükümlerini kaldıranları of dışında tutmak gerekirdi. Bu gibi faşist saldırıları önlemenin yollarından biri de bu gibi saldırıları yapanları af dışı tutmaktır.

Halkçı örgütler de affın bu gibi esaslarla, özellikle haksızlığa uğrayanlar, işkence görenler için sınırsız olmasını istiyorlardı. Açıklanan tasarı hükümetin sınırlı bir aftan yana olduğunu gösterdi. Genel af konusu henüz bitmiş değildir, Meclis ve Senato'da bunun savaşı yürütülecektir. Demokratik, anti-emperyalist nitelikte bir genel af çıkartmak, kamuoyunun baskısıyla, gerici güçlerin bu konuda do saldırılarını engellemekle ve ortak bir çaba ile mümkün olabilir.

Hükümet programında düşünce ve fikir akımlarına konan yasakların kaldırılması teklifi, kaçınılmaz olarak kamuoyunda TKP'nin serbest bırakılması konusunu bir daha ilk plâna getirdi. «Milliyet» gazetesi başyazarı İpekçi, Başbakan Ecevit'le yaptığı konuşmada konuyu ortaya attı. Başbakan «Batı demokrasilerde» de mevcut bütün serbestliklerin uygulanması tezini savundu. Anlaşıldığına göre başbakan TKP'ye konmuş yasağın kaldırılmasından yanaydı.

50 yılı aşan bir yasaklamaya rağmen TKP yurdun politik yaşamından ayrılmış değildir. Gizliliğin bütün şartlarına bağlı kalmak şartıyla işçi sını-

fını örgütlemek, sosyalist fikirleri yığınlara yaymak için elinden geleni yapmıştır. Son sıkıyönetim devrinde komünistler öteki yurtseverlerle birlikte halkın demokratik haklarını savunmuş, sıkıyönetim mahkemelerinden fikirlerini kamuoyuna duyurmayı başarmışlardır. Emperyalizmin ajanlarının, azılı gericilerin yıllarca sürdürdüğü anti-komünizmi son seçimlerde bir hayli gerilemiştir. TKP hakkında kamuoyunda meydana gelen bu olumlu eğilimdir ki, onun serbest bırakılması için gereken havayı yaratmıştır. TKP'nin yasaklanmış olmasından Maocular, Troçkistler ve değişik anarşist grupçuklar resmi çevrelerin de teşvikiyle kamuoyunu aldatmak, sapık, anti-marksist akımları «komünizm» diye göstermeye çalışmışlardır. Bu çabalar hâlâ sürdürülmektedir. TKP'nin serbest bırakılması bulanık suda balık avlamak isteyenlerin çabalarını daha geniş ölçüde engelleyecektir.

TKP'nin serbest bırakılması için anti-demokratik, faşist kanunların, örneğin 141. 142. ve 146. maddeler gibi faşist hükümlerin Ceza Kanunu'ndan ve öteki kanunlardan temizlenmesi, kaldırılması gerekiyor.

TKP'nin serbest bırakılması, onu işçi sınıfının öncü ve yığinsal bir partisi haline getirmek savaşıyla da yakından bağlıdır. Burjuvazinin «atıfet» olarak vereceği bir serbestlik geçici ve aldatıcı olabilir. Gerçek ve sürekli bir serbestlik TKP'nin gücünü artırması, yığinsal bir parti olması kuvvetini daha geniş ölçüde burjuvaziye kabul ettirmesiyle gerçekleşecektir.

İçinde bulunduğumuz aşamada başlıca sorun emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin, hükümetin ileri adımlarına, demokratik çabalarına karşı saldırısını engellemek ve geriletmektir. Büyük burjuvazi, yeni bir holdingleşme çabası ile, daha büyük birikimler sağlamak, halkın ve yabancı ülkelerde bulunan işçilerin elindeki, avucundakilere elkoymak ve yeni birikimleri sınıfsal hegemonyasını daha güçlendirmek çabası içindedir. Holdingleşmeyi halka açılan şirketler etiketi ile yürütüyorlar. Hükümet buna karşı bir «halk sektörü» yaratmak çabasıdadır. Hükümeti ele geçirmek, hegemonyayı da ele geçirmek yolunda önemli bir imkânı elde etmek anlamına gelmekle beraber, hegemonyayı elde etmek anlamına gelmiyor. Hegemonyayı elde etmek için anti-emperyalist, demokratik, devrimci bütün tedbirleri almak, reformları başarmak gerekiyor.

İçinde bulunduğumuz aşamada bu gibi hedefe ulaşmak için yeni imkânlar yaratılmıştır. Bu hedefler etrafında bütün anti-emperyalist demokratik güçlerin çabalarını birleştirmeleri için de yeni ve elverişli şartlar meydana gelmiştir. Bu hedefler, gericilerin, emperyalizmin ajanlarının saldırılarını engellemek savaşı sırasında daha konkreleşecek, işçi sınıfının devrimci güçleri ile öteki ulusal ilerici güçler arasında ortaklıklar, ittifaklar kurma imkânları daha geniş ölçüde açılacaktır.

Dünya ve memleket devrim hareketlerinde akımlar-3

A. S.

Türkiye’de bütün devrimci akımlar ve onlara yapışık bir ur gibi gelişen ters ve yıkıcı hareketler sınıf savaşının bütün girinti çıkıntılarını ve özellikleri içinde kendilerine has bir nitelik taşımaktadırlar. Türkiye’de sınıf savaşının kendine has özellikleri vardır. Ve az gelişmiş bir ülkedeki sınıf savaşının bütün karakteristik taraflarına sahiptir. Her ülkede sınıf savaşı o ülkenin tarihsel gelişmelerine, özelliklerine ve sınıfsal yapısına bağlıdır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf savaşının başta gelen özelliği işçi sınıfı ile burjuvazi (daha çok sanayii ve finans burjuvazisi) arasında olmasıdır. Avrupan’ın gelişmiş kapitalist ülkelerinde uluslararası ve uluslar üstü tekelliliğin gelişmesi, Amerikan emperyalizminin gelişmiş kapitalist ülkelerde egemen duruma geçmiş olmaları bu ülkelerdeki işçi sınıfının yürüttüğü sınıf savaşının dışında değildir. Fakat, gelişmiş bir sanayi burjuvazisinin varlığı, bunun etrafında finans kapitalin gelişmesi, tekellerin devlet organlarına hakim duruma geçmesi, bilimsel-teknik devrim yöntemlerini, işçi sınıfını, emekçi yığınlarını daha temelli bir şekilde sömürme için kullanmaları, devlet-tekeli kapitalizmin milli gelire ve devlet bütçesine hakim olarak bunları tekeli kapitalizmin çıkarlarına doğru artan bir şekilde yöneltmeye çalışması, kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşını daha fazla büyük burjuvaziye, tekeli kapitalizme yöneltmeye zorluyor.

Türkiye’de sınıfsal yapı gelişmiş kapitalist ülkelerinin yapısından çok farklıdır. Sanayi burjuvazisi egemen değildir. Ulusal sanayi burjuvazisinin sermaye birikimi imkânları dar ve geniş ölçüde bir gelişme sağlayacak oranda değildir. Makine, ham madde, yedek parça bakımlarından hemen hemen tamamen gelişmiş kapitalist ülkelerdeki büyük tekellere bağlıdır. Büyük tekeller ise Türkiye’de işbirlikçi büyük ticaret burjuvazisi, bankalar ve araçlarla bağlıdırlar. Sermaye birikiminin aslan payını bunlar sağlıyor. Montaj ve ambalaj sanayii gibi yabancı sermayenin Türkiye’deki yatırımları da ulusal sanayi burjuvazisinin gelişmesini kısıtlayan unsurlardan biridir.

Türkiye’de burjuvazinin egemen kollarından biri de büyük toprak-çiftlik beyliğidir. Bu zümre, genellikle komprador, işbirlikçi burjuvazinin kökeni sayılır. Çünkü bu zümrenin bir ayağı köyde, daha doğrusu tarımsal üretimde, ağalık, toprak beyliği, derebeylik hattâ aşiret reisliği, marabacılık, yarıcılık, kiracılık gibi Orta Çağ kalıntısı kurumların içindedir, bir ayağı da, bankalarda, holdinglerde, yabancı sermaye ile ortaklıklarda, OYAK gibi militarist kastın tekellerinde, işletmelerdedir.

Sanayi burjuvazisi ile egemen büyük aracı ticaret burjuvazisi, toprak

beyliği arasında çatışmalar sürekli ve muayyen ölçülere göre de barışmazdır. Bunlar çoğu zaman işçi sınıfına, devrimci akımlara, komünist partisine karşı birleşirler. Ne var ki, bu birleşmelerinin karakteri bile ayrıdır. Milli burjuvazinin politik akımlarının bir kısmı komünist partisine karşı «fikir ve sosyal reformlar» alanında savaş yürütmekten yanadır. Büyük işbirlikçi burjuvazinin politik akımları ise bütün devrimcilere karşı olduğu gibi komünistlere karşı da kanlı bir terörden yanadır. Bu farkları, burjuvazinin değişik gruplarının nerelerde nasıl birleşebildiklerini, hangi noktalarda çatıştıklarını ayrıntıları ile bilmek, devrimci taktik ve stratejisinin çizilmesi için önemlidir.

Türkiye’de, küçük burjuvazi yaygındır ve memleketin sosyal politik hayatında önemli bir rol oynar. Küçük burjuvazinin tekellere, büyük sermayeye, büyük toprak beylerine karşı bilinçlenme süreci ağırdır, fakat ağır da olsa bu süreç mevcuttur ve geçen yılın sonlarına doğru yapılan seçimler bu sürecin politik bir etken olmaya başladığını göstermiştir.

Aydınlar ve bilimsel çevreler daha hızlı bir uyanış içinde işçi sınıfının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşına yanaşmak ve kendilerine has yeri almak süreci içindedirler. Mühendis, mimar, teknisyen gibi doğrudan doğruya üretime bağlı aydın çevreler ise daha direkt bir şekilde işçi sınıfına yanaşmakta ve kafa işçisi olarak işçi sınıfının içinde kendilerine öz yeri almaktadırlar.

İşçi sınıfı nitel ve nicel bakımından da hızlı bir gelişme süreci içindedir. Kendiliğinden sınıf değil de kendisi için sınıf aşamasına ulaşmıştır. Anti-emperyalist, anti-feodal devrimci demokratik hareketin ana gücü, öncüsü durumuna gelmiştir.

Türkiye’de, tarımda, kara sapandan, montaj yahut ithal malı traktörden, yine ithal malı makinelerle oluşmuş hafif ve gıda sanayindeki üretim araçlarından doğan üretim ilişkileri özetle budur. Bu ortamda emperyalizmin Türkiye’de toplum yaşamını olumsuz yönde etkileyen başta gelen unsurlardan biri hattâ başlıcası olduğu görülür.

Bu platform üzerinde sosyal-politik akımlar kendilerine öz bir gelişme kaydetmişlerdir. Milli Kurtuluş Savaşında ve onu izleyen ilk yıllarda anti-emperyalist bir nitelik taşıyan ve bu niteliği ile de ulusal kurtuluş devriminde kendine öz bir rol oynayan Kemalizmin zamanla emperyalizme açılan ve onunla ittifak kuran politik bir iktidar doktrini haline geldiğini, Kemalistlerin bir ayırışma gösterdiklerini geçen yazımızda belirttik. Ne var ki, Kemalizmin ilk hareket noktası yani anti-emperyalist yönü toplum yaşamından silinmedi. Asker sivil, bürokrat kadrolar, gençlik, aydın ve bilimsel çevrelerde Kemalizmin özellikle anti-emperyalist yönü yaşadı. Atatürk’ün ölümünden sonra İsmet paşa zamanında, yani, tek partili devrin ikinci yarısında ilerici yurtsever bir muhalefet olarak gelişti. Bunlar, Mareşal plânı ve Truman doktrini gibi İkinci Dünya Harbi’nden sonra Ame-

rikan emperyalizminin Türkiye’de attığı politik, ekonomik köprü başlarına karşı Türkiye Komünist Partisi’nin açmış olduğu anti-emperyalist savaşa kısmen katılıyor, hiç olmazsa bu savaşı sempati ile izliyorlardı.

Daha sonra, neo-Kemalizm diye anılacak olan bu akım yavaş yavaş ulusal kurtuluş fikrini tamamlamanın gereğini duymaya başladı. Köy Enstitülerinin kurulması, Atatürk’ün ölümünden hemen sonra filizlenen neo-Kemalist akımın ilk adımlarından biridir. İlk neo-Kemalistler, Türkiye’de toplumsal gelişmenin sağlanabilmesi için anti-emperyalist reformcu bir tutum takınmanın kaçınılmazlığına inanıyor fakat bu konuda iktidarı elde tutan Kemalist kolla çatışmaktan kaçınıyor ve bu konuyu arka plâna atıyorlardı. Köyün kalkınması, ele aldıkları sosyal sorunların başındaydı. Türkiye’de kalkınmanın köyden başlayacağı fikri eskidir. Geri kalmış, köylü yığınların çoğunlukta bulunduğu birçok ülkede, köyden kalkınma gibi ters bir fikrin ortaya atıldığı tarihte sık sık görülür. Fakat bu fikir Türkiye’de edebiyattan öteye geçmemiş, bazı toprak reformu ferman ve kanunlarında şekillendirilmek istenmiş, fakat bu teşebbüslerin hiçbiri olumlu sonuç vermemiştir. Bundan ötürü de denebilir ki, ilk neo-Kemalistlerin Köy Enstitülerini kurmaları, kalkınmaya köyden başlama teşebbüsünün ilk konkre bir belirtisidir. Bunlar o zaman iktidarı değişik yollardan bir toprak reformu yapmaya da zorlamışlardır. Hattâ, 1945’te (Çiftçi Topraklandırma Kanunu) adı ile bir kanunun çıkmasını etkilemişlerdir. Büyük toprak beylerinin sert bir direnişi ile karşılaşan bu kanun CHP’nin parçalanmasına, Menderes, Emin Sazak gibi büyük toprak beylerinin, Bayar gibi işbirlikçi sermayeyi temsil eden politikacılarla birlikte CHP’den ayrılmalarına ve DP’yi kurmalarına sebep olmuştur. Çıkarılan «Çiftçi Topraklandırma Kanunu» büyük toprak beyliğini kuvvetlendirmekten başka bir şey vermemiş, Köy Enstitüleri de çok yaşamamış, kısa bir eylem süresinden sonra tarihe karışmışlardır.

İlk neo-Kemalistlerin bu başarısızlığı, Demokrat Parti devrinde, Mısır’da, Nasırcıların işbaşına gelmesiyle neo-Kemalistler yeni fikirlere açılma gereğini duymuşlardır. Bu yeni fikirler, iktidar sorunlarını, devrimde öncülük ve kalkınma sorunlarını kapsıyordu.

Devrim hareketinde iktidarı almanın önemli olduğu, iktidarı aldıktan sonra devrimci girişimlerin kolaylaşacağı evrensel bir gerçektir. Mustafa Kemal ve arkadaşları da Milli Kurtuluş Savaşı içinde bu gerçeğe göre hareket etmişlerdir. Neo-Kemalistlerin gerek Köy Enstitüleri, gerekse Toprak Reformu Kanunlarında yenilgiye uğramaları Mısır’da Nasırcıların da işbaşına gelme şekli neo-Kemalistleri bir daha iktidar konusunu ele almaya zorladı.

İktidar nasıl ele geçirilirdi? Askeri darbe yolu ile, parlamenter seçim, yığınsal eylemlere dayanma yolları ile.

Demokrat Parti devri, neo-Kemalistlerin gençlik ve silâhlı kuvvetler

içinde örgütlenmeye çalıştıkları devirdir. Bu çalışma şekli Arap ülkelerindeki BAAS'çıların ve Nasırcıların kısıdan iktidarı almak için silâhlı kuvvetlere dönük çalışma şekillerini andırır. 27 Mayıs hükümet darbesi, BAAS'çı-Nasırcı bu çalışma taktığının sonucudur. Fakat, neo-Kemalistlerin 27 Mayıs'ı başarabilmeleri tek başına askeri bir darbenin eylemi sayılamaz. Bunda uzun yılların devrimci birikimlerinin payı büyüktür. Neo-Kemalistler bu eylemlerinde halk yığınlarının derin hoşnutsuzluğundan, komünistlerin, sosyalistlerin sağladığı devrimci birikimden geniş ölçüde istifade etmişlerdir. Fakat, 27 Mayıs'daki ve ondan sonraki tutumları ile Kemalizmin kökenlerini tamamen benimsemediklerini, iktidar sorununu da bütün genişliği ile kavrayamadıklarını göstermişlerdir. Kemalizmin anti-emperyalist kökenlerine tam olarak inemediklerini, iktidarı aldıkları gün NATO'ya, emperyalizme bağlılıklarını ilân etmekle, sözde bir demokratik tutumla da iktidarı daha sonra azılı gerici zümrelere terk etmekle, hiç bir köklü, devrimci reform yapmamakla göstermişlerdir. Yalnız bir devrimci birikim sonucunda 27 Mayıs darbesiyle gericiğin dayattığı düzen sarsılmış, çatlaklar vermiş ve bu çatlaklardan bazı demokratik fikirler toplum yaşamında yerleşmek imkânını bulmuştur.

İktidar ve reformlar konusunda 27 Mayıs'ın kaydettiği fiyasko neo-Kemalistlerin gözünü iyice açmıştır. 1965 yılına doğru neo-Kemalistler iktidarı aldıktan sonra onu bırakmamanın, kuvvetlendirmenin teorisini yapmaya başlamışlardır. Silâhlı kuvvetlerdeki yurtsever elemanlarla bu yeni anlayışa göre ilişkiler kurulmaya başlanmıştır.

Neo-Kemalistlere göre, devrim hareketinde yığınların işçi sınıfının rolü ikinci derecededir. Esas olan devrimi başaracak asker sivil bürokrat kadrodur. Bunlar, bir hizmet anlayışı içinde iktidarı ele aldıktan sonra emekçi yığınları organize edip reformlara doğru yöneltmeyi tasarlamışlardır.

Kalkınma sonusunda da neo-Kemalistler, halk yığınlarından kesik, seçkin bir kadroya dönük felsefelerine bağlıdır.

27 Mayıs'tan sonra neo-Kemalistler bir Devlet Plânlama Teşkilatı kurmayı başarmışlardır. Bu teşkilâtta bazı yurtsever plâncılar Türkiye'nin içinde bulunduğu sosyal, politik, ekonomik acı gerçekleri gün ışığına çıkarmak ve onları kamuoyuna mal etmek başarısını göstermişlerdir. Bu eylem Türkiye'de devrimci fikirlerin gelişmesine birçok neo-Kemalistin sosyalizme yönelmesine sebep olmuştur. Fakat, neo-Kemalistler bütün gerçekçi olmak çabalarına rağmen, Türkiye'nin kalkınmasının teknik değil, politik bir tutuma bağlı olduğu gerçeğini anlayamamışlardır. Emperyalist sömürüye son vermeden, sömürü düzeninin yapısının temelini değiştirmeden, büyük toprak beyliğini, büyük sermayenin sömürü ve talanını engellemeden, memleket gerçeklerine uygun hızlı bir sanayileşme programı uygulamadan kalkınmanın imkânsız olduğu gerçeğini anlayamamış, mevcut düzeni tenkit etmekten öteye geçememişlerdir. Sonunda bu neo-

Kemalist plâncılardan birçoğu 12 Mart müdahalesinden sonra Erim'in, kanlı faşist yöntemli hükümetiyle işbirliği yapmışlardır. Sıkıyönetim kararını imzalamışlardır. Fakat önlerindeki boşluğu görerek çekilmek zorunda kalmışlardır.

Neo-Kemalistlerden bir kısmı da bazı generallerle işbirliği yaptıklarından ötürü tutsak edilmiş, zindana atılmışlardır. Bunların bazı sosyalist fikirler savunduğu, fakat devrimci güç olarak asker ve sivil bürokrasiden ötesini görmedikleri de bir gerçektir.

Neo-Kemalistlerden bir kısmı da doğrudan doğruya bilimsel sosyalizme gelmiş ve bilimsel sosyalizm dışında gerçek bir devrim yolu bulunamayacağı anlayışına varmıştır. Sosyalist akım içinde emperyalizme ve burjuvaziye karşı işçi sınıfının yanında savaşa atılmışlardır.

Neo-Kemalizmin gelişmesi daha çok gençlik ve aydın hareketi içindedir. Bu gelişme, Marksizm-dışı bir hareket olmasına rağmen bir cephede işbirliği politikası içinde işçi sınıfının ulusal ve sosyal kurtuluş hareketine yardımcı olabilecek ve onu güçlendirecek niteliktedir.

Bilimsel sosyalizmin görüşüne göre, devrim hareketi yığınların eylemi sonucunda iktidarı alarak başarılabilir. Bunun için işçi sınıfının öncü partisi saflarında örgütlenmesi, burjuvaziye ve emperyalizme karşı sınıf savaşı içinde güçlenmesi, anti-emperyalist, sosyalist, devrimci fikirlerin yığınlara maledilmesi, emekçi yığınların devrimci yöntemlerle iktidarı almalarına hazırlanması gerekir. Bu yolda parlamenter yöntemler de geçebilir. Yığın sal eylemlerle parlamentoda elde edilecek devrimci bir çoğunlukla iktidarı almak mümkündür. Ama iktidarı aldıktan sonra halk yığınlarını devrimci eylemlerle seferber etmek, onları kazanımlarını muhafaza etmeye yöneltmek de devrim yolunda kaçınılmaz bir zorunluktur.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Komünist ve işçi partileri temsilcilerinin «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinin çalışmalarını inceleme toplantısıyla ilgili bildirisi	85
<i>Dominik Urbani</i>	
Dünyayı açıklayan ve değiştiren öğretisi	87
<i>Aleksandır Sobolev</i>	
Çağımızın Marksist-Leninist partisi	100
xx: Sermaye karşısında emek	113
<i>Roberto Prieto</i>	
Cunta zindanlarında beş hafta	133
xx: Kapitalizm ve emekçilerin sağlığı	137
xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	143

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	146
xx: TKP MK Politik Bürosunun Brüksel Toplantısıyla ilgili kararı	147
xx: Türkiye Komünist Partisi ve Alman Komünist Partisi arasında yapılan karşılaşma ile ilgili açıklama	147
<i>A. Saydan</i>	
Yeni hükümetin programı ve sorunları	149
<i>A. S.</i>	
Dünya ve memleket devrim hareketlerinde akımlar	154

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 26 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira